

Tutkimustulos 1 TIEDONHANKINTARAPORTTI

CDTMOOC on Euroopan komission rahoittaman Erasmus+ -ohjelman korkeakoulutuksen strateginen kumppanuushanke (KA2) – Strategic Partnership in Higher Education.

Julkaisun sisältö kuvastaa ainoastaan tekijöiden näkemyksiä, eikä komissiota voida saattaa vastuuseen niiden sisältämien tietojen mahdollisesta käytöstä.

SISÄLLYS

Esipuhe	3
I. Raportin tausta ja yleiskatsaus	4
II. Yrittäjyyden ja yrittäjyyskasvatuksen määritelmä.....	5
III. Tiedonhankintaraportin tarkoitus ja soveltaminen	7
IV. Menetelmät.....	8
V. Tulokset	11
Yrittäjyys ja innovaatio	11
Yliopisto-yrittäisyhteistyö	16
Uravaihtoehto.....	18
Yrittäjyyskoulutus tulevaisuudessa	19
VI. Pohdinta.....	20
Yritysnäkökulma	20
Opettajien näkökulma	22
Opiskelijoiden näkökulma	24
VII. Päätelmät.....	26
VIII. Liitteet.....	27
Liite 1 – Haastatteluoppaat	27
Liite 2 – Tulokset, Turun yliopisto, Suomi.....	31
Liite 3 – Tulokset, EuroNet, Italia.....	41
Liite 4 – Tulokset, Succubus Interactive Ltd, Ranska	48
Liite 5 – Tulokset / Art Square Lab, Luxemburg.....	55
Liite 6 – Tulokset / MSS, Islanti.....	64
Liite 7 – CDTMOOC-projektin partnerimaiden sijoittuminen digitaalitalouden ja -yhteiskunnan indeksille (Digital Economy and Society Index DESI) 2019	71
IX. Kiinnostavia linkkejä	73
X. Viitteet	74

Esipuhe

Tämä raportti esittelee vuonna 2020 kumppanimaissa toteutettujen kansallisten haastatteluista tulokset. Haastattelut liittyvät yrittäjyyskasvatukseen ja yliopistojen ja yritysten väliseen yhteistyöhön. Haastatteluihin osallistui yrittäjiä ja pk-yritysten edustajia, opettajia ja opiskelijoita. Tutkimuksen painopiste on yrittäjyyteen ja innovaatiokoulutukseen vaikuttavien tekijöiden tunnistamisessa.

Maailman yli pyyhkii uusi taloudellisen kehityksen aalto, jonka ensisijaisia katalysaattoreita ovat yrittäjyys ja innovaatiot

--- Morris, Kuratko ja Cornwall (2013).

Tämän raportin ovat arvioineet ainoastaan sen kirjoittajat, jotka edustavat projektiryhmää ja organisaatioita eri puolilla Eurooppaa:

- + Céline Kylänpää, projektipäällikkö, Brahea-keskus, Turun yliopisto, Suomi
- + Vesa Hautala, projektipäällikkö ja luennoitsija, Brahea-keskus, Turun yliopisto, Suomi
- + Tuomas Ranti, tutkimuskoordinaattori, Brahea-keskus, Turun yliopisto, Suomi
- + Peppino Franco, Eurooppa-rahoitteinen projektisuunnittelija, johtaja ja kirjailija - Luovuuden asiantuntija – Koulutuksen uudistaja – Erasmus+ -asiantuntija – EuroNet, Potenza, Italia
- + Magdalena Jakubowska, johtaja ja muotoiluajattelun ohjaaja, Art Square Lab, Luxemburg
- + Piotr Gawęł, palvelumuotoilija, Art Square Lab, Luxemburg
- + Laurent Auneau, toimitusjohtaja, Succubus Interactive Ltd, Nantes, Ranska
- + Angelo Marco Luccini, Suunnittelija ja UX-tutkija, Succubus Interactive Ltd, Nantes, Ranska
- + Nanna Bára Maríasdóttir, yritysprojektipäällikkö, MSS, Reykjanesbæ, Islanti
- + Hólmfríður Karlsdóttir, opinto-ohjelmien projektipäällikkö, MSS, Reykjanesbæ, Islanti

I. Raportin tausta ja yleiskatsaus

CDTMOOC-projekti edistää avointa koulutusta ja innovatiivisia käytäntöjä digitaalisella aikakaudella käyttämällä interaktiivista ja pelillistettyä MOOCia, eli kaikille avointa verkkokurssia (Massive Open Online Course) sekä innovatiivisten menetelmien käytännön sovelluksia kuvaavia digitaalisia avulla.

Projektin tavoitteena on uudistaa oppimisympäristöjä innovatiivisilla pedagogiikoilla. Projekti tukee uudenaikaiseen yrittäjyyteen esimerkiksi luovan ongelmanratkaisun (Creative Problem Solving), muotoiluajattelun (Design Thinking) ja käyttäjäkeskeisen suunnittelun (Human-Centred Design) menetelmillä. Tarkoituksena on vakiinnuttaa muutos käytäntöön intensiivisen pilottivaiheen testauksen pohjalta.

Ensimmäisen Tutkimustuloksen (Intellectual Output 1; IO1), Tiedonhankintaraportin, yhteydessä toteutettiin monitasoinen tutkimus seuraavasti:

- ✚ Kirjallisuustutkimus, joka kartoittaa yrittäjyyskasvatuksen ja oppimisen nykytilaan Euroopassa
- ✚ Kohderyhmähaastattelut viidessä EU-kumppanimaassa - Suomessa, Italiassa, Ranskassa, Luxemburgissa ja Islannissa. Kumppanit toteuttivat tutkimuksen käyttäen ohjattuja haastattelulomakkeita. Tutkimuksen kohderyhmä koostui luennoitsijoista, opiskelijoista ja yrittäjistä. Kukin kumppaniorganisaatio toimitti raportin yrittäjyyskasvatusta koskevista havainnoistaan (yhteensä viisi raporttia). Turun yliopisto muotoili metodologian tutkimukseen ja analysoi sen tuloksia. Tutkimus toteutettiin joulukuun 2019 ja toukokuun 2020 välisenä aikana.

Kumppanit käyttivät kenttätutkimukseen avoimista kysymyksistä koostunutta standardoitua haastattelulomaketta. Kyselylomake on liitteessä 1.

II. Yrittäjyyden ja yrittäjyyskasvatuksen määritelmä

On tärkeää aloittaa raportti määrittelemällä ensin lähestymistavat ja käsitteet, joita projektissa on käytetty:

Yrittäjyys voidaan määritellä "miksi tahansa yksilön, yksilöryhmän tai vakiintuneen organisaation yritykseksi luoda uusi yritys tai liiketoimintaa, kuten itsenäinen ammatinharjoittaminen, uusi liiketoimintaorganisaatio tai olemassa olevan liiketoiminnan laajentaminen"¹.

Yrittäjyyskasvatuksen tavoitteena on kehittää yrittäjähenkistä ajattelutapaa eli asenteita, taitoja ja käyttäytymistä yrittäjyysmahdollisuuksien löytämiseksi, resurssien saamiseksi ja arvon luomiseksi epävarmuuden keskellä².

Yrittäjyys on kuitenkin paljon enemmän kuin vain uuden yrityksen aloittaminen. Se kannustaa myös ajattelutapaan, joka keskittyy mahdollisuuksien etsimiseen, riskien ottamiseen, joustavuuteen, resurssien luovaan hyödyntämiseen ja ideoiden toteuttamiseen käytännössä³. Kyse on uusien mahdollisuuksien luomisesta ja uusien konseptien toteuttamisesta epävarmuuden keskellä ja tuntemattomassa ympäristössä⁴. Yli 3000 korkeakoulua ja yliopistoa ympäri maailmaa tarjoaa yrittäjyyteen liittyviä kursseja⁵. Useat yliopistot tarjoavat sivuaineita, pääaineita, sertifikaatteja ja maisteri- ja tohtoriohjelmaa yrittäjyydestä. Yrittäjyyskoulutus vaikuttaa lisääntyvän jatkuvasti ja kiinnostus sitä kohtaan on tavoittanut tiedekunnat, opiskelijat ja hallinnon eri puolilla yliopistokampuksia. Kuratkon (2015) mukaan yrittäjyys on melko uusi akateeminen oppiaine, jonka keskiössä ovat jatkuva innovaatio ja luovuus.

Pelillistäminen viittaa peliajattelun prosessiin ja pelimekaniikan hyödyntämiseen muissa kuin pelisovelluksissa. Se mahdollistaa tekemällä oppimisen⁶ ja käyttää pelisuunnittelun dynamiikkaa⁷, mekaniikkaa⁸ ja elementtejä⁹ ¹⁰, joita hyödynnetään eri tarkoituksiin. Näistä tärkeimpiä ovat oppijoiden motivoiminen ja kiinnostuksen herättäminen uusien taitojen oppimiseen tai

¹ Reynolds, P. D., Hay, M., & Camp, S. M. (1999). Global Entrepreneurship Monitor: Executive Report. Kaufman Centre for Entrepreneurial Leadership, 3.

² Davis, Hall & Mayer, 2016; McGrath & MacMillan, 2000

³ Kuratko, D.F., Morris, M. H. Examining the future trajectory of entrepreneurship. Journal of Small Business Management (2018) 56 (1), s. 11-23

³ Davis, Hall & Mayer, 2016; McGrath & MacMillan, 2000

³ Kuratko, D.F., Morris, M. H. Examining the future trajectory of entrepreneurship. Journal of Small Business Management (2018) 56 (1), s. 11-23

⁴ Neck and Green 2011

⁵ Kuratko 2017

⁶ A. I. Diane. Gamification of Entrepreneurship Education. Teaching Brief. Decision Sciences Journal of Innovative Education, Volume 18 Number 2, huhtikuu 2020

⁷ tunteita, kerrontaa, rajoitteita, etenemistä, asioiden välisiä suhteita

⁸ haasteita, kilpailua, yhteistyötä, vuorottelua, palkitsemista, palautetta, sattumaan luottamista, resurssien keräämistä, kaupankäyntiä, voittamista ja häviämistä

⁹ saavutuksia, avatareja, kunniamerkkejä, lopputaisteluita, keräilyseriejoja, taisteluita, sisältöjen avaamista, lahjoittamista, kärkitaulukkoja, tasoja, suorituskuvaajia, pisteitä, seikkailuja, sosiaalisia kuvaajia, joukkueita, aikoja, virtuaalisia esineitä

¹⁰ Deterding ym., 2011; Seaborn & Fels, 2015

toimintatapojen muuttamiseen¹¹, sekä ongelmanratkaisutaitojen kehittäminen.¹² Nuoret sukupolvet ovat teknisesti taitavia ja yleensä innokkaita interaktiivisen median ja online-videopelien käyttäjiä¹³. Tämä tekee heistä vastaanottavaisempia pelillistämisen käyttöön luokassa, ja he saattavat jopa odottaa tai vaatia pitkälle kehitettyjen simulaatioiden käyttöä osana opetusta menetelmien rikastamiseksi ja mielenkiinnon ylläpitämiseksi¹⁴.

Luovan ongelmanratkaisun vaiheet ja toiminnot voidaan ryhmitellä kolmeen luokkaan: 1) ongelman ymmärtäminen, 2) tiedon kerääminen uusien ideoiden luomiseksi ja ongelman ratkaisemiseksi ja lopuksi 3) toiminnan ja toteutuksen valmistelu.

Muotoiluajattelu perustuu monialaiseen, ihmiskeskeiseen lähestymistapaan, jossa yhdistyvät abduktiivinen ajattelu ja vaihtelu analyyttisten ja luovien päättelytapojen¹⁵ välillä. Muotoiluajattelua on viime aikoina käytetty työkaluna ongelmanratkaisuun pyrkivässä yhteistyössä, koska muotoilu tunnustetaan strategiseksi resurssiksi¹⁶. Siihen kuuluu luovia työkaluja, joita ovat esimerkiksi tarinankerronta, prototyypin kehittäminen ja iteratiivinen kokeilu.

Yliopisto-yritysyhteistyö liittyy yleensä tutkimukseen (teknologiansiirto ja innovaatiot), opetukseen (elinikäinen oppiminen/jatkokoulutus) tai sosiaaliseen/kulttuuriseen sitoutumiseen aluekehitystavoitteiden mukaisesti. Lisäksi tämä monipuolinen toiminta käsittää erityyppisiä toimijoita ja yliopistojen laitoksia ja vaatii todentuaakseen erilaisia rakenteita ja mekanismeja¹⁷.

¹¹ Deterding, 2012

¹² Zichermann ja Cunningham, 2011, s. 14

¹³ Hanus & Fox, 2015

¹⁴ El-Masri, Tarhini, Hassouna, & Elyas, 2015

¹⁵ Liedtka, 2015; Martin, 2009

¹⁶ Carlgren, Elmquist ym., 2016

¹⁷ U3M-AL-projekti, Deliverable 1.1. Good practices of 3M in EU universities, loppuraportti, helmikuu 2013

III. Tiedonhankintaraportin tarkoitus ja soveltaminen

Tämän raportin tarkoituksena on **tunnistaa todelliset tarpeet ja haasteet yrittäjyyden ja innovaatioiden koulutuksessa ja oppimisessa** hankkeen jokaisessa kumppanimaassa: Islannissa, Italiassa, Luxemburgissa, Ranskassa ja Suomessa.

Tutkimuskysymykset ovat:

- Mitä tarpeita yrittäjyyden ja innovaation koulutukselle on?
- Miten digitalisaatiota voidaan hyödyntää yrittäjyys- ja innovaatiokoulutuksen kehittämiseksi korkeakoulujen ja startup-yritysten tarpeisiin vastaavaksi?

Tutkimuksessa tarkastellaan tärkeimpien koulutustoimijoiden, opiskelijoiden, opettajien ja teollisuuden (tässä tapauksessa yrittäjien ja pk-yritysten johtajien), näkemyksiä.

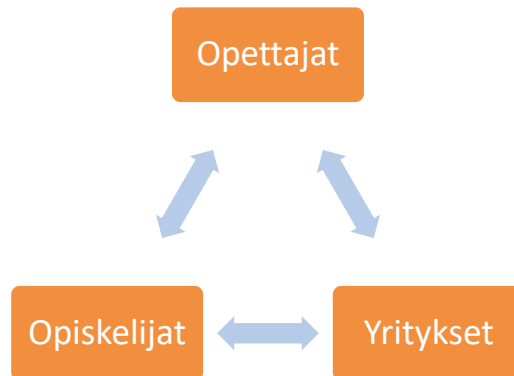
Tutkimuksella pyritään ymmärtämään, mitä taitoja pidetään tärkeimpinä yrittäjäksi tulemisessa, sekä millaista yhteistyötä koulutuksen järjestäjät ja startup- ja pk-yritykset tekevät varmistakseen koulutuksen asianmukaisuuden. Erityistä huomiota kiinnitetään opiskelijoiden näkökulmaan ja käsityksiin yrittäjyyskasvatuksesta ja innovaatiosta sekä heidän halukkuuteensa harkita yrittäjyyttä uravaihtoehtona. Tätä verrataan opettajien näkökulmaan.

Analyysillä pyritään tunnistamaan, vastaako opettajien tarjoama yrittäjyyskoulutus opiskelijoiden tarpeita ja työelämän odotuksia. Huomiota kiinnitetään yrittäjyyskasvatuksen tulevaisuuteen näiden kolmen osallistujaryhmän näkökulmasta.

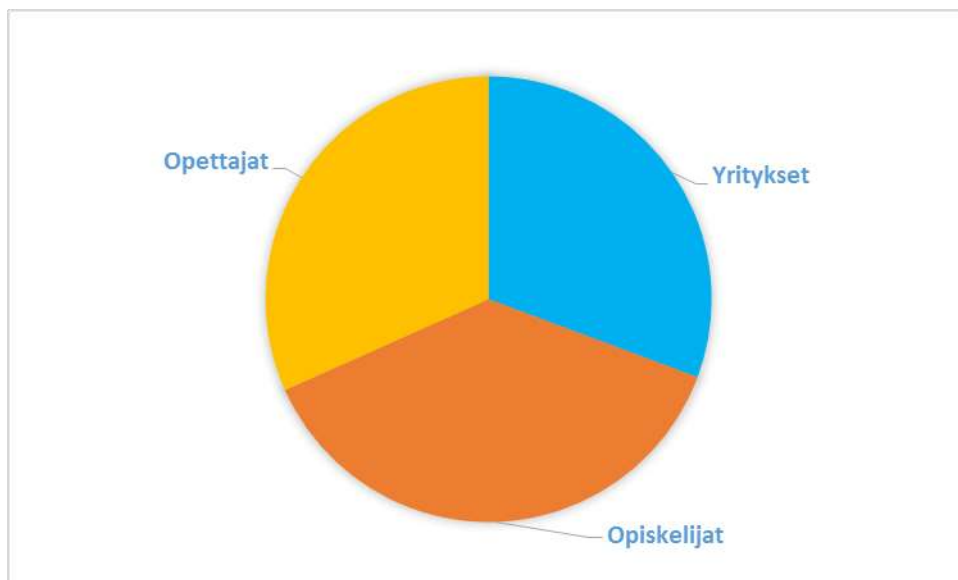
IV. Menetelmät

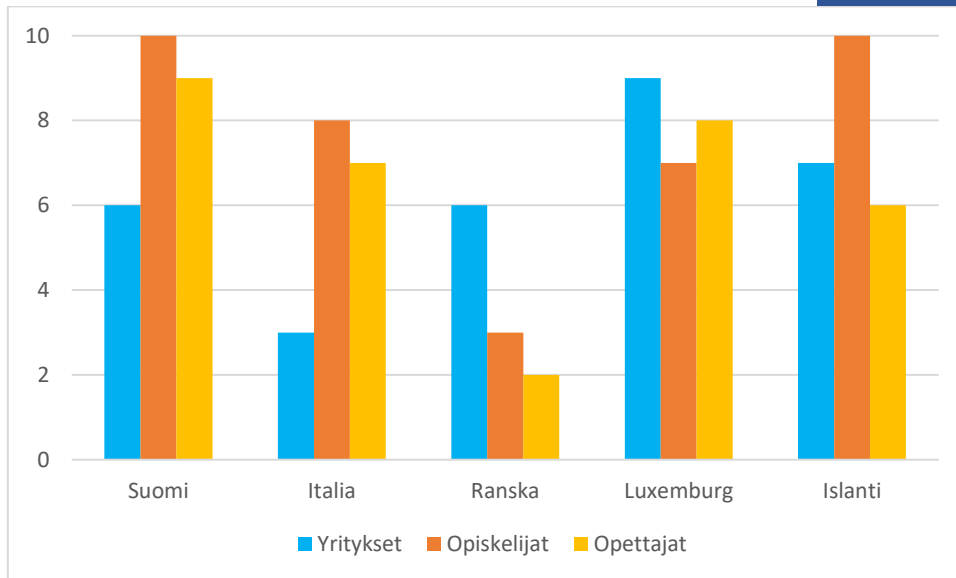
Tutkimuksessa käytetty menetelmä perustuu kohderyhmähaastatteluihin ja yksittäisiin haastatteluihin oppimiskolmiossa kuvattujen sidosryhmien kanssa:

- Korkeakoulujen edustajat, professorit ja luennoitsijat
- pk-yritykset ja yrittäjät, ja
- opiskelijat pääasiassa korkeakouluista, mutta myös ammatillisista oppilaitoksista ja muista koulutusorganisaatioista.

Tätä tutkimusta varten haastateltiin 31 yrittäjää, 38 opiskelijaa ja 32 opettajaa; yhteensä 101 ulkopuolisten sidosryhmien edustajaa.

Tutkimus toteutettiin marraskuun 2019 ja kesäkuun 2020 välisenä aikana. Tutkimusmenetelmänä käytettiin puolistrukturoituja kohderyhmähaastatteluja. Työkokonaisuuden johtaja, Turun yliopisto, laati joukon kysymyksiä kullekin kohderyhmälle (ks. Liite 1). Kysymyksiä käytettiin haastattelujen ohjaamiseen ja fokusointiin, mutta keskustelun annettiin edetä omaa polkuaan. Haastattelut pidettiin pääasiassa kumppaneiden tiloissa. Osallistujat valittiin mukavuusotannan perusteella, jota ohjasi saatavuus ja tarve erilaisille profiileille: yrityksen toimiala, ikä, sukupuoli, etninen tausta jne. Suurin osa haastatteluista toteutettiin kasvokkain, mutta COVID-19-pandemian aikana osallistujien tavoittaminen vaikeutui. Tämän vuoksi tiedonkeruun loppuosa tehtiin puhelimitse ja verkkokyselyjä hyödyntäen.

Raportissa esitetyt grafiikat eivät ole mittakaavassa. Tulokset analysoitiin laadullisesti, ja kerätyt luvut eivät edusta vastausten määrää, vaan sitä, kuinka merkittäviä kultakin projektikumppanilta kerätyt lausunnot olivat. Laadullinen tutkimus antaa mahdollisuuden kerätä oivalluksia käyttäytymisestä ja motivaatioista, mikä auttaa ymmärtämään niiden taustalla olevia syitä.

Yrittäjyyttä on kaikkialla. Viimeisten 40 vuoden aikana on kehitetty ja otettu käyttöön yrittäjyyden tukemiseen pyrkiviä akateemisia ohjelmia, tutkimusta, opiskelijayhteisöjä ja opetuspedagogiikkaa. Yrittäjyydestä on tullut olennainen osa yhteisöjämme. Se on paljon enemmän kuin vain yrityksen aloittaminen. Yrittäjyys on ajattelutapa, joka pyrkii etsimään mahdollisuuksia, ottamaan riskejä ja olemaan joustava. Yrittäjyyden kenttä kuitenkin laajenee koko ajan. Pitäisikö meidän mieltä, miltä yrittäjyyskasvatuksen tulevaisuus voisi näyttää? Se puolestaan johtaa meidät pohtimaan, miksi yrittäjyyttä opetetaan. Millaista on yrittäjyydenkoulutuksen sisältö? Entä miten sitä opetetaan?

Journal of Small Business Management 2018 -lehden ja sen julkaisun “Examining the Future of Trajectory of Entrepreneurship” (suom. Yrittäjyyden kehityskaaren tulevaisuutta tutkimassa) mukaan yrittäjyyskasvatusta opetetaan yliopistoissa useista syistä. Toiset painottavat enemmän arvon luomista, kun taas toisissa korostetaan intohimoa ja energiaa vaativan prosessin

dynaamisuutta innovatiivisten ideoiden luomisessa ja toteuttamisessa¹⁸. Koulutuksen sisältö vaihtelee kolmen muuttujan välillä ja keskittyy 1) liiketoiminnan perusteisiin uudessa riskienhallintakontekstissa, 2) yrittäjyyden ydinsisältöön ja 3) yrittäjyyden ajattelutapaan. Useimmat yhdistelevät näitä vaihtelevissa määrin. Opetus tapahtuu usein perinteisten luentojen, käänteisen luokkahuoneen, verkko-oppimisalustojen jne. kautta. Mutta yrittäjyydenkoulutuksen tulevaisuus riippuu myös itse oppimisprosessista ja siihen liittyvistä kokeiluista. Nämä puolestaan ovat laajemmin sidoksissa koulutuksen tulevaisuuteen yleisesti.

Tästä päästään yrittäjyyskoulutuksen tulevaisuuteen. Yrittäjyyskoulutus saattaa hajautua muihin tieteenaloihin ja osittain hävitä tai muuttua vähemmän näkyväksi kuin nykyään, jolloin sitä opetetaan erillisinä pää- ja sivuaineina. Yrittäjyys saattaa kypsyä ja omaksua teoreettisemmän lähestymistavan, ja sen seurauksena astua askeleen kauemmas käytännöstä. Toisaalta yrittäjyys voi auttaa muuttamaan koulutusta suuntaan, jossa se tukee paremmin yhteiskuntaa ja muuttaa yliopistojen roolia, ja sen kyky voimaannuttaa ja luoda saatetaan tunnistaa nykyistä paremmin.

Tämän tutkimuksen avulla yritetään tunnistaa, kuinka modernit työkalut ja konseptit yhdistettynä yrittäjyyteen voivat vaikuttaa uuden liiketoiminnan luomiseen ja parantaa yritysten suorituskykyä. Tutkimuksen aikana olemme pyrkinneet tunnistamaan, millaisia tarpeita yrittäjillä on nykyisen kilpailukykyä kehittämisen suhteen, sekä miten opettajat ja yhteistyö koulutuslaitosten kanssa voisi vaikuttaa myönteisesti sekä talouteen että tulevaisuuden työvoimaan.

¹⁸ Kuratko 2017

V. Tulokset

Kerätyt tulokset on jaettu keskustelujen pohjalta neljään kategoriaan: 1) yrittäjyys ja innovaatio, 2) yliopiston yritysysteistyö, 3) uravaihtoehto ja 4) yrittäjyyskasvatus tulevaisuudessa.

Yrittäjyys ja innovaatio

Kuten raportissa jo aiemmin on mainittu, eri yleisöillä on erilaisia käsityksiä yrittäjyydestä. Kohderyhmien kanssa käydyt keskustelut vahvistivat tätä käsitystä. Yrittäjyyden käsitteen määrittäminen olikin tärkeä ensimmäinen askel.

Alla on kaksi yrittäjyyden määritelmää opettajien näkökulmasta:

Kyky etsiä uusia, ennalta tuntemattomia mahdollisuuksia, haastaa status quo, tehdä jotain uutta, olla mukavuusalueen ulkopuolella ja olla empaattinen.

Yksi osallistuja mainitsi poikkitieteelliset keskuksat, joissa yrittäjyys tarkoittaa kykyä luoda uusia yhteyksiä osaamisen, informaation ja ihmisten välille.

Yrittäjä nähdään myös ratkaisukeskeisenä, kaukokatseisena, visionäärinä ja kyvykkäänä kuvittelemaan jotain, mitä ei vielä ole olemassa, jotain, mikä saatetaan jopa nähdä "hulluna". Yrittäjähenkisyys viittaa kykyyn tulla luovaksi saavuttaakseen tavoitteensa ja unelmansa resurssien asettamista rajoista huolimatta. Se on yhdistelmä visiota ja vakaumusta (usein ihmisillä on vain yksi näistä kahdesta) toisesta. Se on taipumus, ajattelutapa, joka tulee ihmisen luonteen mielikuvituksellisuudesta ja yleisen riskin välttämisen puuttumisesta.

Kuten voimme huomata, molemmat määritelmät ovat hyvin innovaatiokeskeisiä. Kuten aiemmin mainittiin, yrittäjillä ja opiskelijoilla saattaa olla erilainen näkemys yrittäjyydestä. Käsitteen haasteena onkin se, että eri yleisö voi määritellä sen eri tavoin. Merriam-Webster-sanakirjan mukaan yrittäjä on henkilö, joka järjestää, hallitsee ja ottaa kantaakseen liiketoiminnan tai yrityksen riskit. Tämän viimeisimmän määritelmän mukaan myös itsenäinen ammatinharjoittaja on yrittäjä, vaikka yrityksen luonne ei ehkä sinänsä ole innovatiivinen. Opettajien antamat määritelmät viittaavat siihen, että yliopistossa opetettu yrittäjyys saattaa olla innovaatiokeskeisempää ja rajoittuneempaa kuin yrittäjyys yleensä.

Liiketoiminnan kehitys

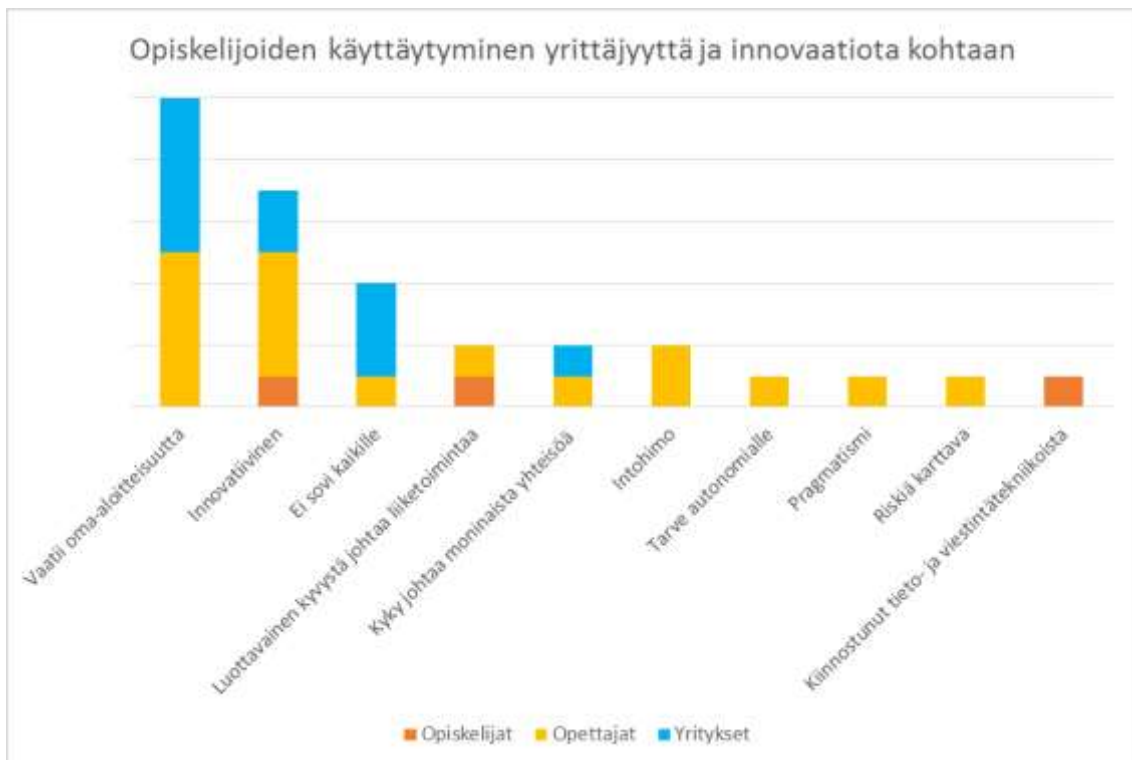
Yrittäjät käyttävät tällä hetkellä seuraavia kanavia lisätäkseen osaamistaan ja kehittäkseen liiketoimintaansa:

- seminaarit, konferenssit, työpajat, leirit
- lukeminen
- verkostoituminen
- harjoittelijoiden rekrytointi
- mentorointi
- oppiminen omasta kokemuksesta, kokeilut
- elinikäinen oppiminen: MOOCit, e-oppiminen, kurssit
- oman liiketoiminta-alueensa innovaatiotrendien ja kilpailijoiden seuraaminen

He yhdistelevät kasvokkain käydyistä kohtaamisista ja digitaalisista lähteistä saatua tietoa luodakseen uutta osaamista.

Vaikuttaa siltä, että yrittäjällä ja työntekijöillä on oltava tietyt taidot innovaatiota varten, mutta yrityksen kulttuurin on myös tuettava yksilöä, jotta innovaatioita tapahtuu.

Opiskelijoiden kyky innovoida

Kaavio kuvaa, millaisena opiskelijat itse, opettajat ja yritykset näkevät opiskelijoiden innovatiivisuuden. Sekä opettajat että yrittäjät ovat yhtä mieltä siitä, että opiskelijat tarvitsevat oma-aloitteisuutta, ja että heitä täytyy jatkuvasti ohjata etsimään muitakin motivaation lähteitä

kuin opintopisteiden kerääminen. He ymmärtävät, ettei yrittäjyys ei sovi kaikille, mutta että yrittäjämäiseen toimintatapaan voidaan kannustaa ja näin edistää menestyvän liiketoiminnan edellyttämien erityistaitojen kehittymistä. Heillä on yhtenevä näkemys siitä, että opiskelijat ovat innovatiivisia, ja että opiskelijoiden ja nuoremman sukupolven kanssa työskentely voi tuoda uusia näkökulmia liiketoimintaan.

Opettajien mielestä oppilaat ovat intohimoisia, käytännönläheisiä ja välttävät riskejä.

Opiskelijat ovat innovatiivisia myös omasta mielestään. He myös mieltävät yrityksen johtamiseen vaadittavat taitonsa hyviksi. Tieto- ja viestintäteknologialla katsotaan olevan osansa innovaatiossa.

Sisäinen yrittäjyys mainittiin vaihtoehtona yrittäjyydelle. Ero sisäinen yrittäjyyden ja yrittäjyyden välillä on, että sisäistä yrittäjyyttä tapahtuu vakiintuneen yhtiön tai organisaation sisällä. Perinteisessä yrittäjyydessä perustetaan uusi yritys (startup-yritys) uuden idean kehittämistä varten. Työntekijä, joka kehittää ideaansa vakiintuneen työnantajayrityksensä palveluksessa, on tyypillinen sisäinen yrittäjä¹⁹. Onnistuakseen sisäisenä yrittäjänä opiskelijoilla täytyy olla tiettyjä taitoja, joiden hankkimista voidaan tukea yrittäjämielisellä ja innovatiivisella koulutuksella.

Yrittäjyys- ja innovaatiokoulutuksen tukeminen

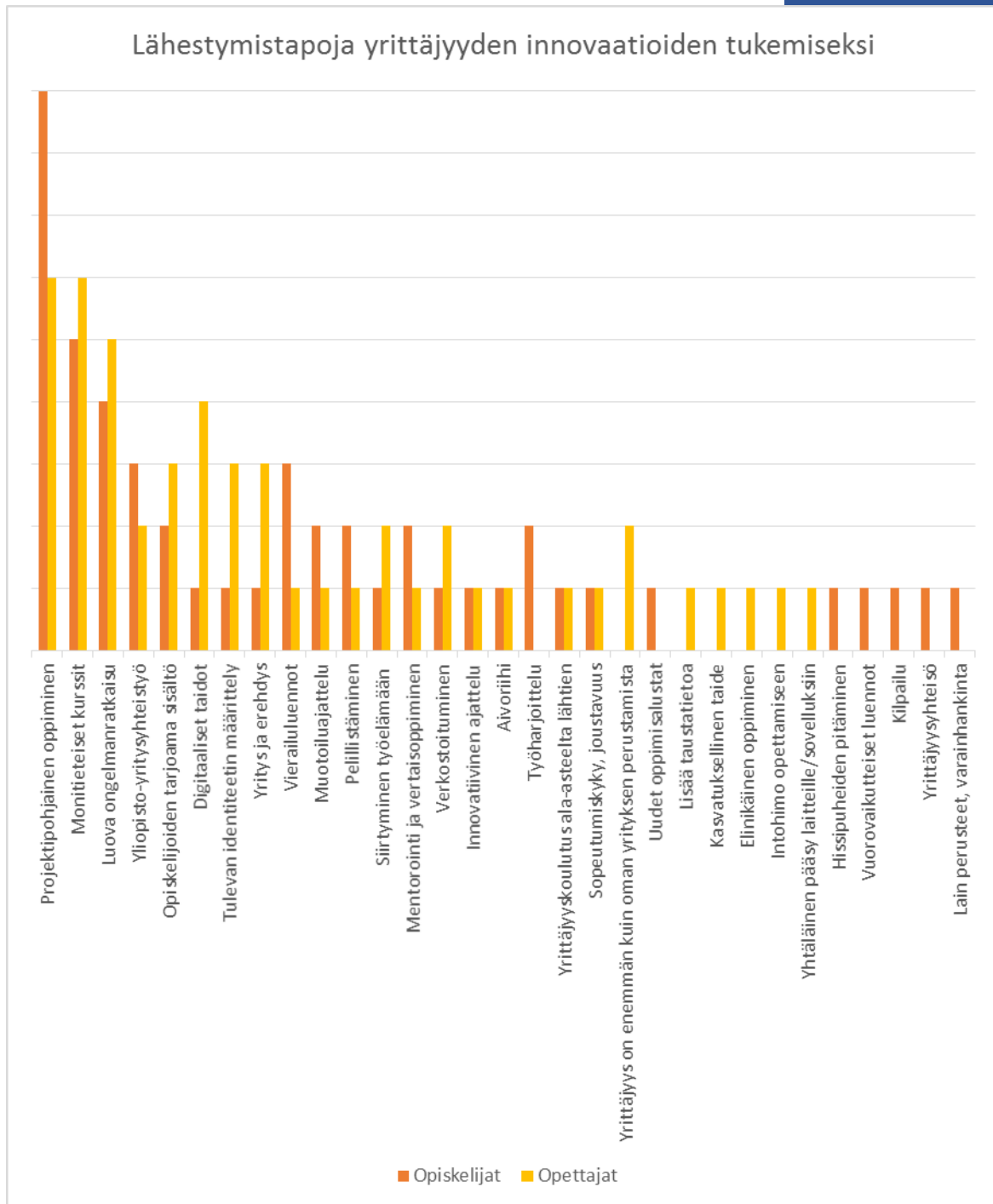
Tämä osio esittelee työkaluja, joita opettajat tällä hetkellä käyttävät yrittäjyyden ja innovatiivisen käyttäytymisen edistämiseen luokahuoneessaan (kaavio "Opettajien käyttämät työkalut") sekä menetelmiä, joiden opiskelijat ja opettajat kokevat tukevan yrittäjyyskasvatusta (kaavio "Lähestymistapoja yrittäjyyskasvatuksen tukemiseksi").

¹⁹ D. Ibrahim, M. Washington, L. Law Review; Intrapreneurship. Lexington Vol. 73, Iss. 4, (syksy 2016): 1741-1793.

Yleisimpiä opiskelijoiden yrittäjyyden ja innovaation edistämiseen käytettyjä innovatiivisia työkaluja ovat työssäoppiminen, monialaisuus ja ryhmätyö sekä digitaalinen oppiminen. Oppimisen ja opetuksen digitalisointi näyttää usein liittyvän innovaatioihin. Kiinnostavaa on, että opettajat tukevat myös yrittämistä ja erehtymistä, yrittäjien suositusten mukaisesti. Yritykset pitivät epäonnistumisen kautta oppimista tärkeänä. Opettajat käyttävät jonkin verran myös luovaa ajattelua, muotoiluajattelua ja pelillistämistä, mikä on hyvin linjassa projektimme kanssa.

Alla oleva kaavio kuvaa käytäntöjä, joilla opiskelijoiden ja opettajien mukaan voitaisiin parhaiten tukea yrittäjyys- ja innovaatiokoulutusta. Voimme myös verrata näitä kahta tässä luvussa esitettyä kaaviota keskenään. Näin voidaan tunnistaa samankaltaisuuksia niiden menetelmien, joita opiskelijoiden mielestä tulisi käyttää enemmän, ja opettajien jo käyttämien työkalujen välillä.

Opiskelijoiden mukaan yrittäjyys- ja innovaatiokoulutusta parhaiten tukeva opetusmenetelmä olisi projektioppiminen. Toiseksi parhaaksi menetelmäksi nousivat monitieteiset kurssit. Havainto on linjassa opettajien jo käyttämien työkalujen kanssa ja tukee edellisessä kaaviossa esitettyjä tuloksia. Opiskelijat toivovat enemmän vierailijoiden luentoja ja sitä, että opetuksessa olisi mukana enemmän luovaa ongelmanratkaisua. He kaipaavat lisää monialaisia luentoja, joita he pitävät tärkeinä verkoitumismahdollisuuksina ja joista he kokevat saavansa uusia taitoja liiketoiminnan aloittamiseen. Huolimatta yrityksiltä saadusta palautteesta koskien opiskelijoiden heikkoa motivaatiota työharjoittelujen aikana, opiskelijat näyttivät arvostavan harjoittelujaksojen tarjoamaa mahdollisuutta hankkia uutta osaamista ja olla innovatiivisempia.

Kaaviosta näkyy, että sekä opettajat että opiskelijat kannattavat opiskelijoiden itsenäistä oppimista ja opiskelijoiden itse tuottaman opintosisällön hyödyntämistä.

Kerätyistä tuloksista havaitaan, että opiskelijat ovat hyvin tietoisia innovatiivisista lähestymistavoista kuten luovasta ongelmanratkaisusta, muotoiluajattelusta, aivoriihistä, hissipuheiden tai pitchauksen käytöstä ja kilpailusta sekä niiden käytöstä liike-elämässä. Luovan ajattelun kehittäminen oli yksi opettajien tavoitteista, ja sitä käytetäänkin jo. Opiskelijat mainitsivat myös pelillisyyden useita kertoja. Opettajat käyttävätkin jo tätä menetelmää työssään. Voimme kuitenkin sanoa, että opiskelijat toivoisivat näkevänsä vielä enemmän pelillistettyä ja digitalisoitua sisältöä. Myös opettajat kannattavat digitaalisten taitojen käyttöä innovaatioiden tukemiseksi.

Sekä opiskelijat että opettajat ovat yhtä mieltä siitä, että yhteistyö yritysmaailman kanssa tukisi yrittäjämäistä ja innovatiivista opetustapaa.

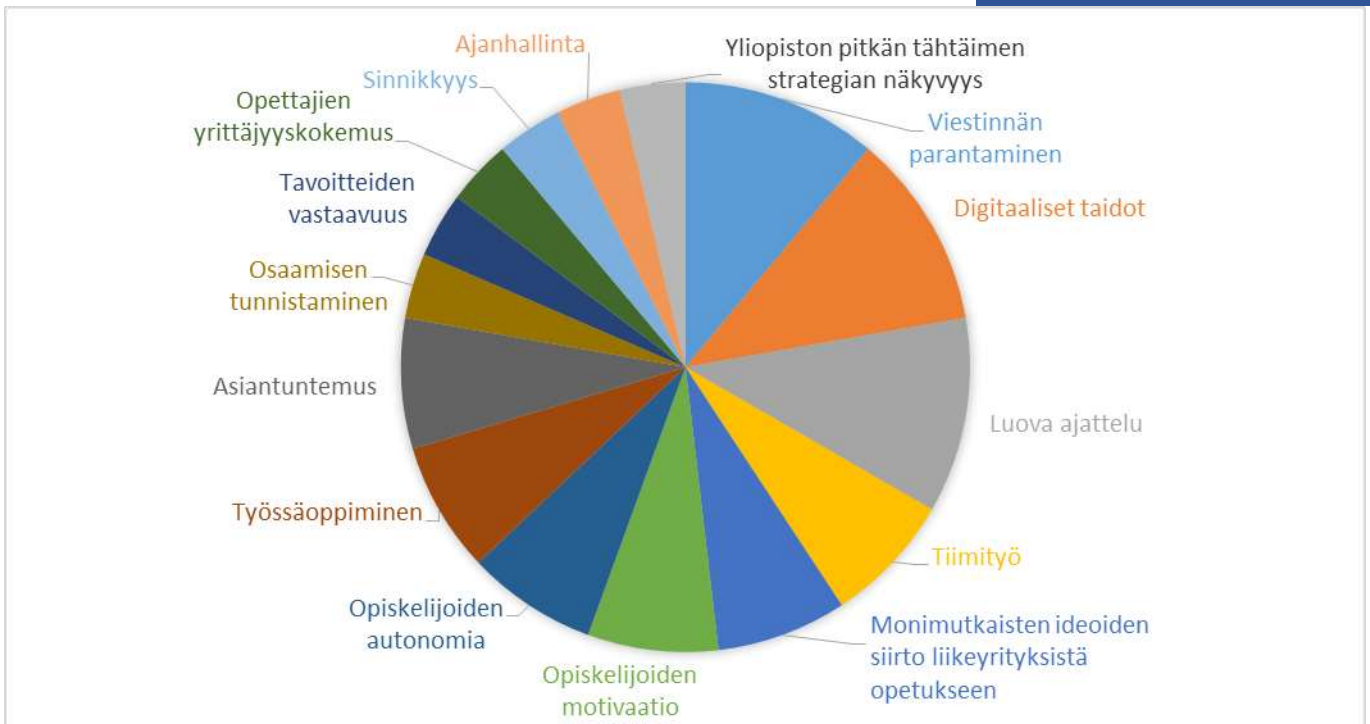
Opettajat mainitsivat useita kertoja, että yrittäjyyskoulutuksen yhteydessä on pidettävä mielessä, että yrittäjyys ja yrittäjäksi ryhtyminen eivät sovi kaikille. Yrittäjyyttä voidaan opettaa ja yrittäjyystaitoja kehittää, mutta opiskelijoita ei pidä painostaa ryhtymään yrittäjiksi. Keskusteluissa liiketoiminnan edustajat toivat esiin mielipiteen, että yrityksen menestymiseksi tarvitaan erilaisia työntekijöitä, ja että yritykset tarvitsevat myös työntekijöitä, jotka ovat oman alansa asiantuntijoita ja vähemmän yrittäjämielisiä. Näin yritykset voivat varmistaa, että työntekijät, joilla on yrityksen tarvitsemia taitoja, pysyvät yrityksen palveluksessa eivätkä alituisesti etsi muita työmahdollisuuksia.

Useita kertoja tuli esiin myös se, että opiskelijoita on opintojen aikana ohjattava tunnistamaan tuleva työidentiteettinsä, ja heitä on tuettava siirtymässä opiskelijan roolista työuralle. Valmistuessaan opiskelijat eivät pidä itseään työttöminä, vaan pikemminkin näkevät olevansa siirtymässä opiskelusta työelämään. Opiskelijat mainitsivat, että koulutuksen järjestäjien ja yritysten pitäisi nähdä tämä siirtymäkausi uudenaikaisesta näkökulmasta, ja näiden olisi hyvä tarjota entisille opiskelijoille lisämahdollisuuksia uransa rakentamiseen (esim. verkostoituminen, erityistaidot, mentorointi jne.).

Jotkut haastatelluista yrittäjistä olivat äskettäin valmistuneita ja monet heistä mainitsivat, että he olisivat toivoneet saaneensa lisää käytännön tietoa liiketoiminnan harjoittamisesta (esim. lainsäädännöstä ja verotuksesta) opintojensa aikana. Tästä olisi ollut apua siirtymässä yrittäjäksi ja työnantajaksi. He kokivat, että yrittäjyyskoulutusta tarjoavan yliopiston vastuulla oli myös tarjota heille välineitä liiketoiminnan käytännön tilanteista selviytymiseen.

Yliopisto-yritysyhteistyö

Kuten edellä on todettu, opettajat ja opiskelijat kannattavat yritysyhteistyön kehittämistä. Se on myös melko yleistä koulutuslallalla. Haastatellut yrittäjät ovat asiasta samaa mieltä, ja ehdottavat erilaisia kehittämistoimenpiteitä.

Yrittäjät toivovat, että viestintää oppilaitoksien kanssa kehitettäisiin. He toivoivat esimerkiksi nimettyä yhteyshenkilöä, johon voisivat ottaa yhteyttä sen sijaan, että käyttäisivät mahdollisia henkilökohtaisia kontaktejaan. Yliopistoilta toivottiin myös selkeämpää kommunikointia pitkän aikavälin strategioistaan, joihin yritykset voisivat viitata selvittääkseen tavoitteidensa yhteneväisyyksiä. Yksi yrittäjä mainitsi, että toisaalta professorit ja luennoitsijat ovat helposti tavoitettavissa, ja että yhteistyön järjestäminen voi olla hyvin epämuodollista ja tapahtua nopealla aikataululla.

Yrityksissä toivottiin myös, että opiskelijoilla olisi paremmat digitaaliset taidot ja että he kykenisivät tiimityöskentelyyn ja toisivat yritykseen luovaa ajattelua. He haluaisivat opiskelijoiden olevan itsenäisempiä työssään esimerkiksi harjoittelun aikana, koska aloittelevilla yrityksillä ei ole resursseja harjoittelijoiden kouluttamiseen. Opiskelijoilta kaivattiin enemmän itsenäisyyttä ja aloitekykyä. Useat liiketoiminnan edustajat totesivat kokevansa haasteeksi myös opiskelijoiden motivaation tai sen puutteen, koska monesti opiskelijat työskentelevät yrityksessä saadakseen opintopisteitä, mutta heillä ei ole henkilökohtaista motivaatiota hankkia kokemusta ja soveltaa taitojaan. Tämä käy yksiin opiskelijoiden kommenttien kanssa. He haluaisivat opintojensa olevan yhtenäisempiä kokonaisuuksia ja integroituvan yksittäiseen projektityyppiseen työhön. Tämä auttaisi paremmin ymmärtämään, miten opetettuja taitoja voi soveltaa käytännössä.

Yritykset mainitsivat useasti, että **oppimiskulttuurin tulisi muuttua sellaiseksi, että opiskelijat pelkäisivät vähemmän virheiden tekemistä. Opiskelijoiden tulisi oppia epäonnistumisesta ja saada kokemusta siitä, miten nousta epäonnistumisen jälkeen. Tämä opettaisi sinnikkyyttä.** Havainto vastaa hyvin opettajien yhä useammin hyödyntämän yritys ja erehdys -menetelmän tavoitteita.

Jotkut opiskelijat mainitsivat, että harjoittelut olivat vähemmän tehokkaita kuin he toivoivat esimerkiksi siksi, että heille annetut tehtävät eivät vastanneet heidän osaamistaan ja olivat

enemmän avustavia tehtäviä. Toisaalta jotkut opiskelijat mainitsivat, että työkokemuksen saaminen opiskelujen aikana on loistava tilaisuus tarkkailla, oppia johtajuudesta ja tiimin johtamisesta, ongelmanratkaisusta jne.

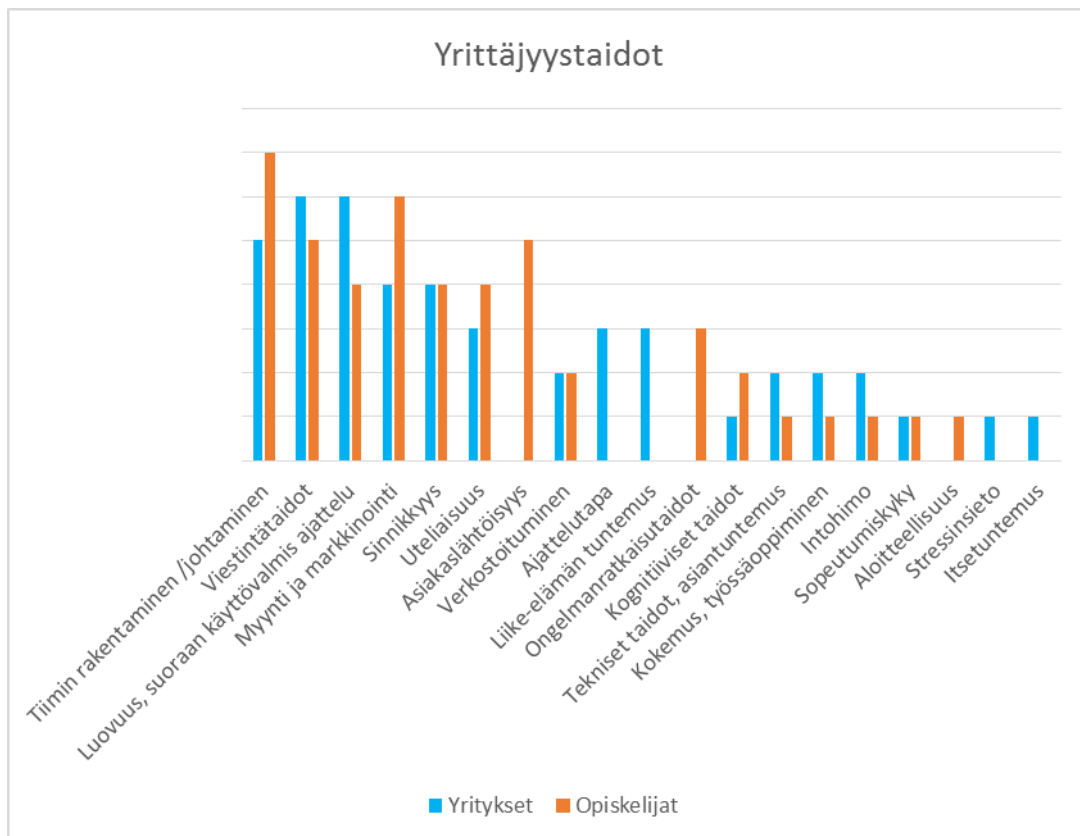
Uravaihtoehto

Menestyvän yrittäjän taidot

Keskustelujen aikana yrittäjiä ja opiskelijoita pyydettiin nimeämään taitoja, joita tarvitaan menestyvänä yrittäjänä. Nimetyt taidot näkyvät alla olevassa kaaviossa. Korkeammat palkit kuvaavat useammin mainittuja taitoja. Yrittäjien tunnistamat taidot on merkitty sinisellä ja opiskelijoiden tunnistamat taidot oranssilla.

Sekä yrittäjät että opiskelijat pitävät johtajuutta ja johtamistaitoja, viestintätaitoja, ”laatikon ulkopuolella”-ajattelua sekä uteliaisuutta, sinnikkyyttä ja myynnin ja markkinoinnin osaamista yrittäjälle tärkeimpinä taitoina. **Kiinnostavaa on, että vain opiskelijat mainitsivat asiakaslähtöisyyden tärkeänä taitona, kun taas yrittäjät eivät maininneet sitä lainkaan.**

Parempia teknisiä taitoja (asiantuntemusta), ajattelutapaa ja intohimoa pidettiin yrittäjille melko välttämättöminä. Myös stressinsietokyky mainittiin useita kertoja.

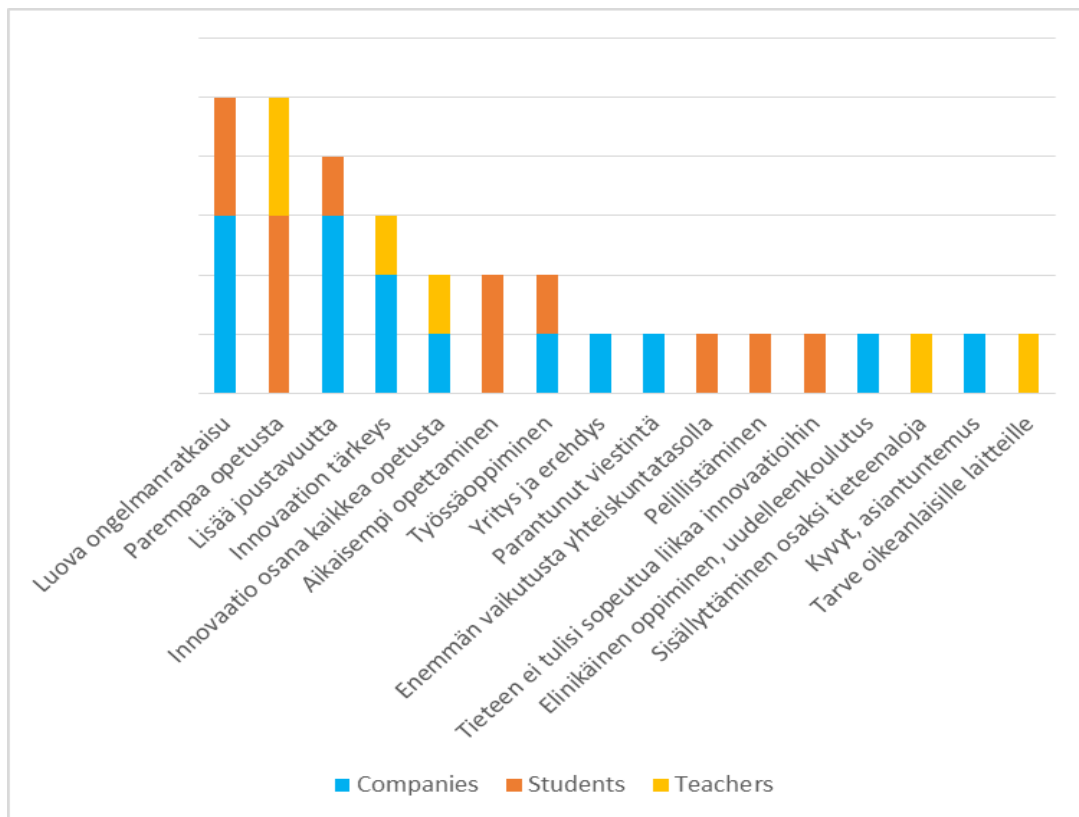
Yrittäjyyskoulutus tulevaisuudessa

Alla oleva kaavio kuvaa käsityksiä yrittäjyys- ja innovaatiokoulutuksen tulevaisuudesta seuraavien viiden vuoden aikana.

Opiskelijat ja opettajat ovat yhtä mieltä siitä, että yrittäjyys- ja innovaatiokoulutus parantavat opetusta tulevina vuosina. Luovaa ongelmanratkaisua edistetään. Koulutuksesta tulee joustavampaa, mikä mahdollistaa erilaiset oppimispolut ja -menetelmät.

Opiskelijat toivovat, että yrittäjyyttä opetettaisiin aikaisemmin jo koulussa, ja että se kuuluisi opetukseen kaikilla koulutustasoilla. He uskoivat, että sen vaikutus yhteiskuntaan kasvaisi. Opiskelijat myös odottivat enemmän pelillistettyä sisältöä. Opettajat eivät maininneet pelillistämistä.

Opettajien mukaan yrittäjyyskoulutus ja innovaatiot lisäävät uusien opetusmenetelmien käyttöönottoa, mikä voi korreloida paremman opetuksen kanssa. Innovaatioiden edistämiseksi opiskelijoilla tulisi olla paremmat mahdollisuudet saada asianmukaiset laitteet oppimiseen. Tämä havainto nousi esiin sen jälkeen, kun COVID-19-pandemia oli lisännyt tarvetta verkkosisällöille ja niiden saavutettavuudelle.

VI. Pohdinta

Millenniaalit (vuosina 1982–2004 syntyneet) hallitsevat teknologian ja ovat yleensä innokkaita vuorovaikutteisen median ja online-videopelien²⁰ käyttäjiä, joten he odottavat kehittyneempien työkalujen kuten simulaatioiden käyttöä myös luokkahuoneopetuksessa²¹. Korkeakouluopetuksessa pelillistyminen on keskittynyt pääasiassa tietojenkäsittelytieteisiin, pelien ohjelmointiin ja insinöörikoulutukseen. Sen käyttö on kuitenkin alkanut levitä nopeasti myös muiden alojen opetukseen, kuten liiketoimintaan, markkinointiin ja johtamiseen esimerkiksi kauppakorkeakouluissa ja yritysyliopistojen johtajakoulutuksessa. Digitaalisten koulutusmuotojen kuten MOOCien suosio on myös nousussa²². Tämä perustuu paitsi niiden skaalautuvuuteen, myös niiden kykyyn vastata ajankohtaisiin haasteisiin kuten COVID-19-pandemian aiheuttamiin yhteiskunnallisiin muutoksiin. Viimeaikaiset tutkimustulokset osoittavat, että pelillistäminen kehittää yrittäjyyden edellyttämiä yhteistyötaitoja ja sosiaalisia kykyjä²³.

Tässä raportin osassa käymme läpi tutkimuksen tuloksia. Pyrimme tunnistamaan havainnot, jotka vastaavat aiempaa kirjallisuutta sekä arvioimaan, miten ne perustelevat tarvetta pelillistettyjen kurssien käytölle yrittäjyyden ja innovaatioiden tukemisessa.

Yritysnäkökulma

Osaaminen

Yrityssektoria edustavat haastateltavat olivat yhtä mieltä siitä, että innovaatio on olennainen rakennuspalikka heidän yrittäjyysseikkailussaan; osa sen ydinolemusta ja merkittävä voiton voimavara kilpailutilanteessa. Yhteisen käsityksen mukaan erottuminen muista ja luovuus ovat innovaation merkittäviä seurauksia.

Haastateltavat jakoivat näkemyksen myös yrittäjän tarvitsemasta osaamisesta: oman toimialakohtaisen osaamisen lisäksi yrittäjän on oltava perehtynyt johtamiseen, kassavirtoihin ja kirjanpitoon, rahoitukseen ja varainhankintaan, markkinointiin ja myyntiin. Kaikkia näitä taitoja voi kuitenkin hankkia ja kehittää ajan kuluessa.

Haastatellut yritysten edustajat korostivat käytännön **oppimista tekemällä**. Tässä yhteydessä keskeistä on yrittäminen ja kysymysten esittäminen, kuten myös kokemuksen sekä menestyksen ja epäonnistumisten ymmärtäminen. Keskeisinä taitoina nähdään myös oppiminen saadun palautteen pohjalta ja viestintäosaaminen.

²⁰ Hanus & Fox, 2015

²¹ El-Masri, Tarhini, Hassouna, & Elyas, 2015

²² Dicheva ym., 2015

²³ Antonaci ym., 2015

Haastatellut korostivat lukemattomien sisäisten ja ulkoisten taitojen lisäksi myös tarvetta oikeanlaiselle **ajattelutavalle**. Heidän mukaansa opiskelijat hyötyisivät perinteisten ”kovien taitojen” lisäksi myös innovatiivisten taitojen, ”reaalimaailman monimutkaisten ongelmien” ratkomisen ja luovan ongelmanratkaisun, oppimisesta luokahuoneessa. Opetuksen tulisi keskittyä enemmän käytännönläheiseen osaamiseen ja ongelmanratkaisutaitoihin. Koulutus ei edelleenkään valmista opiskelijoita vastaamaan rekrytoijien todellisiin tarpeisiin.

Yritysten edustajat toivat esiin yhteiskunnan kasvavan monimutkaisuuden ja tarpeen sopeutua muutoksiin. Eräs haastateltavista kommentoi: "Kukaan ei tiedä, millainen tulevaisuus tulee olemaan ja millaisia taitoja ja tietoja tarvitaan." Vastaajat korostivat **yrityksen ja erehdyksen** merkitystä, kokeiluja suunnittelun ohella ja erehdyksiä pelkäämätöntä mentaliteettia. Koulutuksessa tämä voi tarkoittaa esim. tehtäviä, joissa opiskelijan täytyy itse ottaa selvää asioista. Opiskelijoiden kouluttamiselle innovaatioihin ja yrittäjyyteen on voimakas tarve. Myös sietokykyä ja **sinnikkyyttä** pidetään toivottuina ominaisuuksina, ja ne liittyvät läheisesti virheistä oppimiseen.

Elinikäinen oppiminen on välttämätöntä, ja sitä vauhdittaa tyypillisesti osallistuminen työpajoihin, MOOCien ja perinteisten kurssien seuraaminen sekä jatkuva teknologian kehityksen silmälläpitäminen. Muita tärkeitä oppimislähteitä ovat verkostoituminen ja yrittäminen ja erehtyminen, eli omista virheistä oppiminen. Oppimiseen vaaditaan siis hyvä **sekoitus kovia ja pehmeitä taitoja**. Uudet tarpeet motivoivat hankkimaan uusia taitoja. Myös yrityksen kypsyyssaste vaikuttaa siihen, millaista osaamista on kehitettävä. Yritystoimintojen jokapäiväinen harjoittaminen on keskeinen osa yrittäjän oppimista.

Yliopisto-yritysyhteistyö

Yliopisto-yritysyhteistyöltä yritykset kaipaavat **kaksisuuntaista oppimista** esim. projektisuuntautuneen yhteistyön ja tieteen ja liiketoiminnan välisen vuoropuhelun muodossa. Työharjoittelu ja pätkätyöntekijöiden käyttö mahdollistavat potentiaalia omaavien opiskelijoiden pääsyn työpaikoille näyttämään osaamistaan. Harjoitteluun pääsevillä opiskelijoilla ei kuitenkaan ole kokemusta kentältä, ja heille on opetettava keskeisiä teknisiä taitoja sekä ja nopeaa reagointia. Toisaalta he tuovat **uusia, tuoreita näkökulmia ja ideoita** sekä **ajamukaista teoreettista asiantuntemusta**, mikä voi kehittää liiketoimintaa.

Tärkeintä on, että opiskelijoilla on oikea asenne tullakseen potentiaaliseksi uudeksi yhteistyötoimijaksi: 1) sopeutumiskykyä, 2) oppistaitoa ja 3) halua kasvaa. Yritysten on usein helpompaa tehdä yhteistyötä harjoittelijoiden kuin akateemisten oppilaitosten kanssa näiden erilaisten tavoitteiden takia: ensimmäiset etsivät todellisia tilaisuuksia kehittyä ja testata itseään todellisessa työympäristössä, jälkimmäiset taas pyrkivät lähinnä sijoittamaan opiskelijoitaan eri yrityksiin tekemään pakollisia työharjoittelujaan.

Haastateltavat havaitsivat kuilun yliopistojen pitkäaikaisen ja yritysten lyhytaikaisen ongelmanratkaisun välillä. Tuloksesta kannattaisi keskustella, koska kestävyyyteen pyrkivät yritykset tarvitsevat pitkän aikavälin visioita lyhyen aikavälin voittojen ja niiden tavoittelun sijaan.

Tähän liittyen haastateltavat korostivat tarvetta välittäjille - "Maverickeille" – jotka kykenevät toimimaan molemmissa maailmoissa. Yritysten ja oppilaitosten välinen vuorovaikutus on melko heikkoa ja jäsentelemätöntä.

Yleensä haastateltavien yrittäjien itsensä tarjoamat markkinoinnin ja yrittäjyyden kurssit yliopistoissa ja koulutuslaitoksissa ovat toimivat keino tavoittaa mahdollisia yhteistyötoimijoita opiskelijoiden keskuudessa. Näin voidaan aloittaa ja ylläpitää hedelmällistä yhteistyötä akateemisten instituutioiden kanssa.

Tulevaisuus

Yritysten edustajat esittivät kysymyksen siitä, onko kaikkien saatavat koulutusta yrittäjyydessä ja innovaatioissa tarvitaanko tulevaisuudessa edelleen "perustyöntekijöitä". He huomauttivat myös, ettei innovaatio välttämättä ole edellytys menestyvälle yritykselle. Tätä voidaan verrata aiemmin tässä raportissa esitettyihin opettajien antamiin määritelmiin, jotka perustuivat enemmän innovaatioihin.

Yhteiskunnallinen suuntaus kannustaa ihmisiä tulemaan vähemmän riippuvaisiksi vakituisesta työstä. Koulutuksen on vastattava tähän kehitykseen panostamalla johdonmukaisesti yrittäjyyteen ja innovaatioihin ja auttamalla opiskelijoita kehittämään kiinnostustaan näihin aiheisiin seuraavilla tavoilla: ottamalla opiskelijoita täysimääräisesti mukaan pitkäaikaisiin hankkeisiin ja integroimalla yrittäjiä osaksi tiedekunnan toimintaan.

Opettajien näkökulma

Yrittäjyys ja innovaatio luokkahuoneopetuksessa

Monet haastatelluista opettajista pitävät itseään pikemminkin ohjaajina kuin opettajina suhteessa opiskelijoihin. He korostavat oikeanlaisen, oppimista tukevan oppimisympäristön merkitystä. Opettajat puhuvat yleensä mieluummin lähestymistavoista kuin innovatiivisista työkaluista.

Keskusteluissa opettajat toivat esiin kysymyksen monimuotoisuudesta ja huomauttavat, että oppijoilla on erilaisia taustoja ja resursseja, ja että innovaatio tai yrittäjämäinen käyttäytyminen eivät näyttäydy samanlaisina kaikissa. Henkilö, joka ei vaikuta soveltuvalta yrittäjäksi, voi olla avainasemassa liiketoiminnan kehittämisessä yrittäjämäisen asenteensa ansiosta. Vuoropuhelu on tarpeen.

Opettajat tunnistavat, että roolipelien ja **esimerkkitapausten analyysin** avulla tapahtuva aktiivinen harjoittelu ovat avaintekijöitä luovuuden ja yrittäjähengen kehittämisessä. Opiskelijat ovat motivoituneempia, kun opettajat käyttävät tosielämän tapauksia osana opetusta. Kurssien nykytoteutuksessa tähän vasta pyritään, mutta seuraavan 5–10 vuoden aikana sen odotetaan muuttuvan yleiseksi ja perustavanlaatuiseksi osaksi tulevaisuuden koulutusta (eikä välttämättä

ainoastaan yrittäjyyden piirissä). Yliopiston opettajat ovat alansa ammattilaisia ja he pyrkivät siirtämään ongelmanratkaisuasennetta ja pehmeitä taitoja eteenpäin opiskelijoilleen. He olivat myös yhtä mieltä siitä, että opiskelijoiden itsenäisempää oppimista ja sisällöntuotantoa tulisi tukea hyödyntämällä opetuksessa **yrittäjä ja erehdys -lähestymistapaa**, jolla opiskelijoita kannustetaan itse kokeilemaan. On tosin huomioitava, että itsenäisyyden lisääminen oppimisessa saattaa myös vähentää opiskelijoiden oppimismotivaatiota. Opiskelijoita on kannustettava, mutta myös vaadittava yrittämään. Opiskelumateriaalin sijoittaminen todelliseen kontekstiin usein auttaa motivoinnissa.

Yrittäjähengen kasvattamiseksi ja muuttuvaan markkinaympäristöön sopeutumiseksi opiskelijoissa on viljeltävä ja vaalittava itseluottamusta, uteliaisuutta ja halua itsensä kehittämiseen. Ammatillisen koulutuksen opettajat peräänkuuluttavat enemmän työhön perustuvaa oppimista.

Oman osaamisen kehittäminen

Opettajille itselleen omalta mukavuusalueelta poistuminen on perusedellytys tietojen pitämiseen ajan tasalla ja niiden vahvistamiseen käytännössä. Opettajien odotetaan olevan itsenäisiä innovatiivisessa ja yrittäjämäisessä oppimisessaan ja **etsivän jatkuvasti mahdollisuuksia** luoda yrityskontakteja.

Myös erilaisille inspiraation lähteille altistuminen (konferenssit, verkostoituminen, tapahtumat, kulttuuri- ja taideaineistot ja tietenkin tieteellinen kirjallisuus) on tärkeää sekä opettajille että opiskelijoille. Lähdekonteksti voi vaikuttaa valtavasti suhtautumiseen innovaatioihin ja uusiin haasteisiin tarttumiseen.

Yleisesti tulisi paremmin huomioida ne kouluttajien tarpeet, joista huolehtimalla voidaan vaikuttaa positiivisesti innovatiivisten oppimiskontekstien luomiseen. Tällaiset kontekstit mahdollistavat sen, että opetuksella pystytään vastaamaan tulevaisuuden työpaikkojen ja yrittäjyyden todellisiin tarpeisiin.

Jotkut haastatelluista mainitsivat myös kehittävänsä opetusmenetelmiään yhteistyössä muiden opettajien ja tutkijoiden kanssa esimerkiksi keskustelemalla kurssien tavoitteista, sisällöstä, tehtävistä jne.

Tulevaisuus

Haastateltavat huomauttivat, ettei ole mahdollista ennustaa, millaiseksi tulevaisuus muodostuu, eikä reseptiä oikeanlaiselle opettamiselle ole olemassa. Siksi he pyrkivät "kytkemään opiskelijat päälle" – saamaan heidät kyseenalaistamaan asioita ja löytämään itse vastauksia.

Opettajat kokivat, että heidän kehittääkseen opetustaan, heidän tulisi tehdä enemmän yhteistyötä yrittäjien kanssa. Tämä auttaisi opettajia ymmärtämään liike-elämää erilaisista näkökulmista.

Opiskelijoiden näkökulma

Nuorten henkilöiden kohdalla kokemukset ja mahdollisesti myös yksilön kypsyyssaste vaikuttavat käsityksiin yrittäjähenkisyydestä ja siihen, miten he suhtautuvat innovointiin. Kumpaankin näistä vaikuttaa suuresti myös yksilön itseluottamuksen taso.

Työskentelemään oppiminen

Haastatellut opiskelijat keskittyivät keskustelussa erityisesti työelämän vaatimuksiin. He olivat taipuvaisia ajattelemaan, että työelämässä vaadittujen taitojen ja koulutuksessa hankitun osaamisen ja tietojen välillä on kuilu, ja he näkivät opinnot ja työelämän erillisinä toisistaan. Opiskelijat olivat erittäin innokkaita ratkaisemaan tätä epäkohtaa ja antoivat runsaasti käytännön ideoita sen korjaamiseksi. Haastatelluilla opiskelijoilla vaikutti olevan hyvä käsitys käytettävissä olevista innovatiivisista työkaluista.

Opiskelijat kokivat, että heidän on kehitettävä laaja valikoima taitoja, alkaen perustaidoista. Niiden hankkimiseen he nimesivät monia eri lähteitä: vapaaehtoistyön, työharjoittelun, verkostot... He näkisivät mielellään koulutuksessaan enemmän **projektisuuntautuneisuutta, ongelmanratkaisua, altistumista oikeille käytännön ongelmille, tieteidenvälisiä kursseja** jne. He kaipasivat myös tiedekuntien välistä yhteistyötä.

Opiskelijoiden mukaan hyvä yrittäjä tarvitsee laajaa ja monipuolista osaamista. Tarvitaan hyvää yhdistelmää johtamistaitoja (valtuuttamista ja delegointia sekä strategia- ja laatujohtamista) ja liiketoimintaosaamista. Näitä on täydennettävä monipuolisilla pehmeillä taidoilla (yhteistyö-, verkostoitumis-, viestintä-, tiiminmuodostus-, neuvottelu- ja johtamistaidot) ja oikeanlaisella asenteella (jäämäkkyys). Erityisen merkittäviä hyvän yrittäjän piirteitä ovat kuitenkin uteliaisuus ja palveluallttius. Näistä ensimmäinen ajaa innovoimaan ja saamaan oikeat ihmiset kiinnostumaan yhteistyöstä, toinen puolestaan on kaupallisen menestyksen ajuri.

Verkostoituminen ja henkilökohtainen työkokemus ovat olleet tärkeitä tekijöitä opiskelijoiden yrittäjyyteen tarvittavien taitojen kehittämisessä. Parhaassa tapauksessa myös koulu on tarjonnut siihen hyvät puitteet.

Oppilaitoksen innovaatioiden ja yrittäjyyden taso nähtiin yleisesti hyvänä. Erityisesti innovatiivisuuden osalta tämä saattoi kuitenkin vaihdella tapauskohtaisesti.

Hyötypelit ja projektioppiminen ovat varmasti hyödyllisiä työkaluja kehittämisessä, mutta täysin omaa luokkaansa yrittäjähenkisyyden ja -valmiuksien kasvattamisessa olisi suora yhteys yrittäjiin. Sen mahdollistamat työpajat ja konferenssit, sekä ennen kaikkea mentorointi- ja tuutorointimahdollisuudet olisivat todellinen muutostekijä.

Uraorientaatio

Opiskelijoilta puuttuu selkeä näkemys urastaan, ja heillä on voimakas tarve oppia käytännönläheisistä työhön perustuvista oppimisympäristöistä.

Opiskelijat korostavat kokemuksen ja hyvin kehittyneiden verkostojen merkitystä ennen yrityksen perustamista. Kypsymisaika on tärkeä. He painottivat myös sitä, kuinka tärkeää on ymmärtää oma arvonsa ammattilaisena.

On selvää, että yrittäjyyttä ei pidetä vaihtoehtona, koska tarvittavaa itsevarmuutta ei kehitetä riittävästi muodollisessa koulutuksessa. Yrittäjäksi tuleminen lähitulevaisuudessa ei välttämättä ole haastateltavien opiskelijoiden mielestä tarpeen. Tämä riippuu kuitenkin myös siitä, minkä tyyppistä opetussuunnitelmaa he seuraavat: UX-suunnittelija haluaa aloittaa freelance-uran varmemmin kuin liiketoiminnan tai viestintätutkimuksen opiskelijat, jotka haluavat kerätä kokemusta ennen kuin päättävät ryhtyä itsenäiseksi konsulteiksi tai yrittäjiksi. Joka tapauksessa he huomioivat ja arvioivat yrittäjyyden aloittamiseen liittyviä haasteita, kuten työn ja yksityiselämän tasapainottamista. Etsittäessä työ- tai harjoittelupaikkoja on yleensä hyvä asennoitua avoimesti paitsi ammattialan ydinosaamisen syventämiseen, myös uusien taitojen oppimiseen. Työn ei kuitenkaan tulisi olla liian kaukana pääasiallisista kiinnostuksen kohteista.

Useimmiten opiskelijat haluavat oppilaitosten auttavan heitä täyttämään niitä yrittäjätaidoissaan olevia aukkoja, joita heillä mielestään on ja joihin heidän opetussuunnitelmansa ei vastaa. Erityisesti he haluaisivat apua omien vahvuksiensa ja heikkouksiensa tunnistamisessa. He toivovat apua itsetuntemuksen kehittämisessä ja sekä ihmisten välisten suhteiden luomisessa. Nämä ovat yrittäjän tarvitsemaa perusosaamista. Opiskelijat kaipaavat myös erityisesti suhtautumisessa epäonnistumisiin: sen näkemistä oppimiskokemuksena eikä esteenä. Myös läheisempi suhde markkinoihin ja todelliseen liike-elämään on tärkeää, jotta opiskelijat saavat oikean käsityksen omasta arvostaan työelämässä.

Tärkein ajuri on halu oppia lisää, olla paremmin valmistautunut ja omata paremmat mahdollisuudet ammatillisella uralla menestymiseen. Alan tuntemus kehittyy enimmäkseen koulutusympäristön kautta, minkä jälkeen sitä vahvistetaan henkilökohtaisilla kokemuksilla.

Koulutuksen tulevaisuus

Opiskelijat suhtautuvat myönteisesti yrittäjyys- ja innovaatiokoulutuksen tulevaisuuteen. Sitä pidetään tärkeänä vipuna uusien startup-yritysten syntymiselle ja sen odotetaan olevan erityisen tehokas etenkin teknisillä aloilla. Olisi kuitenkin parempi sisällyttää nämä aiheet koulutusjärjestelmään jo aikaisemmin kuten esimerkiksi Ruotsissa, jossa yrittäjyyttä esitellään päiväkodeissa ja ala-asteella roolipelien avulla.

Yrittäjyyden ja innovaation parempaan koulutukseen ei ole olemassa yhtä ainoaa oikeaa ratkaisua. Tavoitteen saavuttamiseksi tarvitaan sekoitus uusia oppimisalustoja, projektioppimista, kokeneiden yrittäjien nykyistä laajempaa osallistumista ja parempien työkalujen tarjoamista.

VII. Päätelmät

Tässä raportissa olemme tunnistaneet taitoja, aukkoja ja tulevaisuuden toiveita koulutukselle sen kolmen pääosapuolen, opiskelijoiden, opettajien ja yrittäjien/yrityksen edustajien, näkökulmasta.

Tuloksista voidaan helposti päätellä, että työmarkkinoilla tarvittavien taitojen ja opiskelijoille tarjotun tietotaidon välillä on selkeä kuilu. Suosittelemme oppilaitoksia käyttämään enemmän resursseja opetushenkilöstön kannustamiseen yhteistyöhön elinkeinoelämän kanssa, mutta myös tarjoamaan palveluita opettajille, jotta he voivat kehittää opetustaitojaan yhdessä. Keskittyminen ongelmanratkaisuun ja tosielämän tapauksiin opetuksessa näyttää olevan hyvä valinta. Perinteiset luennot yhdistettynä digitaaliseen opetukseen, jota on parannettu pelitekniikoilla, antaisi opiskelijoille mahdollisuuden kehittää uran aloittamisessa vaadittuja taitoja, jotka tukevat myös yrittäjämäistä ajattelua. Yrittäjyyskasvatuksen ja -kurssien tulisi laajentaa tarjontaa yrittäjyystaitoihin ja ajattelutapoihin ja keskittyä vähemmän työkaluihin ja yrityksen perustamiseen tarvittaviin työkaluihin. Yrittäjyys itsessään ei ole jokaista varten, mutta jokaisen olisi oltava tietyllä tavoin yrittäjähenkisiä.

Nykyisin, etenkin COVID-19-pandemian alkamisen jälkeen keväällä 2020, on entistä todellisempaa, että verkkokoulutus tulee jatkossa tarjoamaan uuden sukupolven kaipaamia uudenlaisia oppimismahdollisuuksia. Pelillistetyn sisällön käyttöönotto kannustaisi osallistumiseen ja kilpailuun, joiden opiskelijat mainitsivat motivoivan oppimiseen ja yrittäjämäisen asenteen vaalimiseen.

Tutkimuksen aikana olemme tunnistaneet luovuuden ja luovan ongelmanratkaisun merkityksen ja tarpeen yrittäjyyden ja innovoinnin tukemiselle. Lisäksi opiskelijat kertoivat asiakkaiden palvelemisen tärkeydestä, heidän tarpeidensa ymmärtämisestä ja kuluttajakeskeisyydestä. Nämä tulokset osoittavat myös, että luovan ongelmanratkaisun ja ihmiskeskeisten suunnittelumenetelmien, kuten muotoiluajattelun, ottaminen osaksi yrittäjyyden ajattelutapaa lisää innovaatiopotentiaalia kaiken kokoisissa ja ikäisissä yrityksissä.

CDTMOOC-projektin seuraava looginen vaihe onkin puutteiden korjaaminen ja innovatiivisemman lähestymistavan kehittäminen korkeakouluopettajien ja -opiskelijoiden sekä yrittäjien käyttöön. Tarkoituksena on vastata liike-elämän nykyisiin tarpeisiin ja ylipäätään lisätä innovaatioita. CDTMOOC-projektissa keskitytään pelillistettyjen MOOCien käyttöön tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

VIII. Liitteet

Liite 1 – Haastatteluoppaat

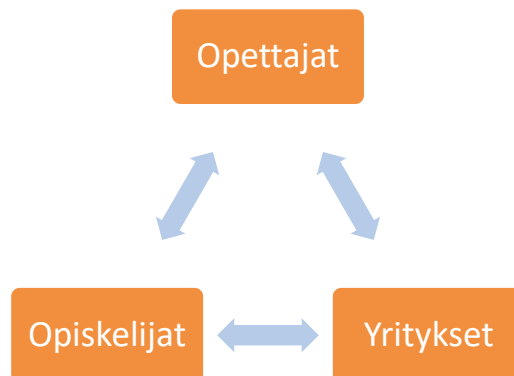
Opas fokusryhmähaastatteluihin

CDTMOOC-projektin ja tutkimuksen esitleminen

Fokusryhmähaastattelun tarkoituksena on **tunnistaa yrittäjyys- ja innovaatiokoulutuksen todellisia tarpeita ja haasteita** jokaisessa partnerimaassa: Suomessa, Italiassa, Luxemburgissa, Ranskassa ja Islannissa.

Haastattelut kohdennetaan toimijakolmion edustajiin:

- korkeakoulujen edustajat, professorit ja opettajat
- pk-yritysten edustajat ja yrittäjät
- sekä opiskelijat, jotka ovat pääasiassa korkeakouluista, mutta myös ammatillisista oppilaitoksista.

Analyysin avulla voidaan havaita tarpeita ja esittää ehdotuksia tavoista, **joilla yrittäjyyskoulutusta voidaan kehittää tehokkaammaksi.**

Tutkimusmenetelmä: opettajien, yritysten edustajien ja opiskelijoiden haastattelemine

Jokaisessa partnerimaassa tehtyihin haastatteluihin perustuva todentava aineisto, tulokset ja palautteet, erityisesti haasteita ja tarpeita koskien, raportoidaan. Partnerit raportoivat tuloksistaan englanniksi. Yleiset ja yhteiset haasteet, jotka tulevat esille kaikissa partnerimaissa, tunnistetaan. Lisäksi tunnistetaan mahdollisia tapoja uudistaa yrittäjyyskoulutusjärjestelmää. Nämä tulokset ovat luettavissa interaktiivisesta raportista ISSUU-verkkoalustalla englanniksi, suomeksi, italiaksi, ranskaksi ja luxemburgiksi.

Vastaukset ovat anonyymejä

Haastattelurunko yrityksille

Perustuen omiin kokemuksiinne, mitä taitoja (pehmeitä ja kovia) menestyminen yrittäjänä vaatii?

Miten omaksutte liiketoiminnan kehittämiseen tarvitsemanne täydentäviä taitoja?

Millainen merkitys innovoinnilla on liiketoimintanne kehittämisessä?

Millaisia taitoja haette, kun työskentelette opiskelijoiden kanssa ja/tai teette yhteistyötä oppilaitosten kanssa?

Miten kouluttajien tulisi vahvistaa opiskelijoiden yrittäjyyttä ja innovatiivisuutta opintojen aikana?

Mitä haasteita tai heikkouksia olette havainneet tehdessänne asiantuntijana yhteistyötä koulutusten järjestäjien/opiskelijoiden kanssa?

Mitä haasteita tai muutostarpeita olette havainneet viimeisen viiden vuoden aikana tehdessänne yhteistyötä koulutuksen järjestäjien/opiskelijoiden kanssa?

Millainen koulutus auttaisi teitä pitämään liiketoimintanne kilpailukykyisenä ja menestyksekkäänä?

Millainen on mielestänne yrittäjyyden ja innovoinnin merkitys koulutuksessa viiden vuoden päästä? Entä kymmenen?

Haastattelurunko opettajille

Millä tavalla opiskelijat kuvailisivat innovatiivisuutta tai yrittäjämäisyyttä opetuksessanne?

Miten opetatte opiskelijoille innovatiivista ja yrittäjämäistä ajattelutapaa?

Millaisia uusimpia opetuksen työkaluja tai menetelmiä käytätte pysyäkseen innovatiivisena? Voitteko antaa esimerkkejä?

Miten vastaanotatte palautetta opetuksenne sisällöstä ja metodeistanne?

Mitä tarvitsisitte seuraavan viiden vuoden aikana, jotta pysyisitte innovatiivisena ja voisitte kehittää opetustanne yrittäjämäisemmäksi?

Miten yrittäjämäisiä ja innovatiivisia oppilaanne ovat? Miten kiinnostuneita he ovat näistä aiheista?

Mitä keskeisiä haasteita olette tunnistanut valmentaussanne opiskelijoita olemaan yrittäjämäisiä ja innovatiivisia?

Millainen on mielestänne yrittäjyyden ja innovoinnin merkitys koulutuksessa viiden vuoden päästä? Entä kymmenen?

Mikä mahdollistaisi ideaalimaailmassa mielestänne parhaan mahdollisen yrittäjyysuuntautuneen ja innovatiivisen koulutuksen?

Haastattelurunko opiskelijoille

Mitä taitoja pidätte opiskelijan näkökulmasta tarpeellisina yrittäjänä menestymiselle?

Mitä yrittäjämäisyyteen ja innovatiivisuuteen liittyviä taitoja toivotte saavanne tutkintonne aikana?

Mitä työkaluja/menetelmiä (esimerkiksi yritys esimerkit, käänteinen luokkahuone, interaktiiviset esitykset jne.) toivotte, että opettajanne käyttäisivät kehittämään yrittäjämäisyyttä ja innovatiivisuutta?

Pidättekö oppilaitostanne yrittäjämäisenä ja innovatiivisena? Miten sitä voitaisiin kehittää?

Pidättekö itseänne yrittäjämäisenä ja innovatiivisena? Miksi?

Mistä olette kartuttaneet tietämystänne opiskelemastanne alasta?

Oletteko harkinnut yrittäjäksi ryhtymistä valmistumisen jälkeen? Jos olette, osaatteko jo tunnistaa taitoja ja työkaluja, joita tarvitsisitte menestyäkseen?

Kun haette työtä/harjoittelupaikkaa, mihin kiinnitätte huomiota? Millaisia taitoja haluatte kehittää?

Millainen on mielestänne yrittäjyyden ja innovoinnin merkitys koulutuksessa viiden vuoden päästä?

Mikä mahdollistaisi ideaalimaailmassa mielestänne parhaan mahdollisen yrittäjyysuuntautuneen ja innovatiivisen koulutuksen?

Liite 2 – Tulokset, Turun yliopisto, Suomi

Yrittäjien ryhmäkeskustelujen tulokset, TY

Tulosten validiteetti

Osallistuvat yritykset valittiin aiemman yhteistyön sekä SparkUp-yhteisöltä saatujen suositusten perusteella. Kaikki yritykset eivät olleet aiemmin tehneet yhteistyötä yliopiston kanssa, mikä mahdollisti laajemman perspektiivin saamisen aiheeseen. Haastateltavat eivät myöskään kaikki tunteneet toisiaan entuudestaan. Yritykset toimivat eri aloilla (konsulttiyritys, ilmanlaadun mittaus, verkkokoulutuksen tarjonta ja lisätyn todellisuuden palvelut).

LIIKETOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Yrittäjyystaidot – olemassa olevat ja tarvittavat

- Sisäiset taidot
 - ajattelutapa ("hyvät ideat eivät riitä")
 - stressinhallinta
 - itsetuntemus
 - kyky tarkastella asioita useasta eri näkökulmasta
 - mikrotaidot
 - luovuus
 - viestintätaidot
- Ulkoiset taidot
 - liiketoiminnan perusosaaminen
 - myynti- ja markkinointiosaaminen
- Yrittäjämäinen ajattelutapa
 - käytännönläheisyyden korostaminen
 - laaja-alainen kiinnostuneisuus
 - epäonnistumisen käsitteleminen
 - sitkeys
 - kyky ottaa laskelmoituja riskejä
- Liiketoiminnan arvon luomiseen ja kommunikointiin liittyvä tietotaito: erottuminen
 - ➔ kyky tulla toimeen kompleksisuuden kanssa monimutkaistuvassa yhteiskunnassa
 - ➔ yrittäjyys kykynä hallita sekalaisten asioiden joukkoa
- Pitkäjänteinen tekeminen
 - jatkuva oppiminen ja se, ettei luovuta
 - muutokseen sopeutuminen
- Psyykkiset valmiudet
 - itsetuntemus
 - herkkyys
 - kyky ottaa vastaan kritiikkiä
 - konfliktinhallinta
 - "et ole koskaan valmis"
- Hyvä motivaatio, omien tavoitteiden tunnistaminen, niiden saavuttamisen suunnitteleminen ja jakaminen pienempiin askeliin.

- Halu oppia (mentorit, yliopisto- ja verkkokurssit, yrittäjäyhteisöt)

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

“Ei ole välttämättä pakko olla innovatiivinen, menestyä voi yhtä hyvin ilman innovointia.”

“Varaa aikaa reflektointiin: kerää tietoa, pidä päiväkirjaa, keskustele. Työskentele itsellesi sekä luo myös kumppaniverkostoja.”

Innovaatio liiketoiminnan kehittämisessä

- "Tee, havainnoi, reflektoi, toimi"
- Etsi mielenkiintoisia juttuja kaikkialta: seminaareista, kirjallisuudesta, ihmisten kanssa keskusteluista
- Hyödynnä uusien ratkaisujen löytämiseksi innovointia

YLIOPISTO-YRITYSYHTEISTYÖ

Yhteistyö koulutuksen järjestäjien ja opiskelijoiden kanssa

- Viestinnän lisääminen yliopistojen ja yritysten välillä
- Näkyvyyden puute => tapahtumiin osallistuminen, yrittäjät eivät ole selvillä yhteistyömahdollisuuksista
- "Lounas professorin kanssa", tilaisuus oppia pitkäjänteisestä ajattelusta
- "Tarvitsemme ”epätavallisia” opettajia, jotka kykenevät välittämään erittäin monimutkaisia ideoita ja joilla on kokemusta sekä koulutus- että yrittäjäpuolelta"
- Opettajien tulisi tutustua yrittäjyyteen
- Tiedon tulisi kulkea kahteen suuntaan:
 - ➔ oppimisen ymmärtämistä
 - ➔ yrittäjyyden ymmärtämistä
- Opiskelijat tarvitsevat itsenäisen työskentelyn taitoja, koska startup-yrityksillä ei ole resursseja ohjata harjoittelijoita
- Opiskelijoiden osaaminen ei ole riittävällä tasolla (ohjelmoinnissa)

Opiskelijoiden yrittäjyys ja innovatiivisuus

- opiskelijoita tulisi kannustaa heittäytymään
- ryhmätyöskentely auttaa löytämään samanhenkisiä ihmisiä
- erittäin innovatiivisten tapausesimerkkien läpikäynti inspiroi
- enemmän käytännönläheisiä yrittäjyystaitoja eri aiheista, esim. verosuunnittelu, yrityksen suojaaminen, sopimukset
- loppukäyttäjien kanssa kommunikointi edellyttää enemmän palvelumuotoiluun perustuvaa ajattelua, ratkaistava ongelma on ensin perusteltava
- itsemotivoinnin tulee perustua muuhunkin kuin arvosanoihin
- ei tulisi pelätä, että sanoo jotain väärin
- "joitakin **perustaitoja** pitää opettaa luokassa, mutta **käytännön taitoja** tulisi opettaa heti, kovien taitojen kehittämisen jälkeen"

- huomio moninaisuuteen: voi olla innovatiivinen ilman, että ulkoisesti vaikuttaa innovatiiviselta (esim. introvertit opiskelijat)
- ”yliopiston tulisi olla paikka, jossa voi **kokeilla tehdä asioita eri tavalla**, ei toistaa samoja virheitä”

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

”Opiskelijoita on kolmenlaista tyyppiä:

- > opintojensa loppuun ajelehtijat (”perustason” työntekijät)
- > huippuopiskelijat (tulevat johtajat)
- > ”laatikon ulkopuolella” ajattelijat (innovaattorit).”

”Jokaisen ei tarvitse olla innovaattori. On olemassa vaara, että innovaattori ei tule työskentelemään sinulla pitkään, ennen kuin hän löytää jotakin uutta.”

Työkaluja ja lähestymistapoja, joita suositeltiin opiskelijoiden auttamiseksi:

Työkalun/menetelmän/lähestymistavan nimi:

- Capstone-lähestymistapa
- oppimaan oppimisen -strategiat
- asioiden tekeminen eri tavalla
- sekä ydintason osaaminen että luovuus
- konfliktinhallinnan taidot
- itseluottamusta vahvistavat tapahtumat
- työpaja: ”miten osaan tarttua tietoon kiinni samalla kun olen itse menossa”
- ajattelutavan kehittämisen tukeminen opettamisen sijaan
- ”yritys ja erehdys”
- projektipainotteinen opetus
- tosielämän monimutkaisten ongelmien ratkominen
- tiedepuistot
- opettajien altistaminen liiketoiminnalle ja yrittäjyydelle
- molemminpuolinen oppiminen (oppimisen ja liiketoiminnan ymmärtäminen)
- yrittäjyyden mahdollistaminen, esim. saattamalla yhteen opiskelijat ja investoijat
- opettajat mahdollistajina
- luova ongelmanratkaisu
- ”ota selvää” -tyyppiset tehtävät
- kokeilunhaluisen ajattelutavan luominen, ei vain suunnitteluun perustuvaa ajattelutapaa
- asioiden oma-aloitteinen tutkiminen

Kohdatut haasteet

- yliopistot ovat erittäin hyviä **pitkän tähtäimen ongelmien ratkaisemisessa**, liiketoiminnassa ollaan erittäin hyviä **lyhyen aikavälin ongelmien ratkaisemisessa**
- opiskelijoiden kanssa toimiminen eroaa työntekijöiden kanssa toimimisesta
- **kompleksisuus** lisääntyy -> on pystyttävä tekemään **kokeiluja**
- kulttuuri, jossa pelätään, että sanoo jotain väärin
- opiskelijoita painostetaan valmistumaan nopeammin, mikä rajoittaa mahdollisuuksia osallistua yritysprojekteihin opintojen aikana

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:
 “Luovuus ei riitä, pitää olla myös ydinosaamista.”

YRITTÄJYYSKOULUTUS TULEVAISUUDESSA

Koulutuksen tukitoimet, joita liiketoiminnan kehittäminen edellyttää

- yhteiskunnan tuki -> esimerkiksi perustulo
- yrittäjyyskoulutuksen arvon ymmärtäminen
- yliopistojen ja liike-elämän välinen yhteydenpito
- verkostoitumis- ja ryhmätyötaidot
- epämukavuusalueelle vieminen
- miten toteuttaa pilotteja, miten kehittää prototyyppejä = järjestelmä, jolla pidetään yhteyttä käyttäjiin ja jonka kautta saadaan palautetta
- brändäystaidot

Yrittäjyyden ja innovaatioiden rooli koulutuksessa viiden seuraavan vuoden aikana?

- “innovointi tulee olemaan erittäin tärkeää, ihmisten tulee olla yhä innovatiivisempia”
- “Innovointi ei ole pakko”
- “tärkeintä on löytää tehtävään sopivin henkilö”
- itsensä tunteminen on tärkeää, jotta löytää omasta työstään sen ytimen
 ➔ “siihen tulisi haastaa”
- “Ei voi vain suunnitella, kokeile!” -> kahden erilaisen ajattelutavan oppiminen
- kurseista muodostetaan arvoketjuja, joita tarjotaan integroituina kokonaisuuksina
- opiskelijat saattavat tehdä kaksoistutkinnon ja yrittäjyys integroidaan osaksi taloustieteitä
- tarve suurempaan vapauteen ja joustavuuteen, joka mahdollistaa omien kiinnostuksenkohteiden seuraamisen
- halu oppia jatkuvasti lisää

Opettajien ryhmäkeskustelujen tulokset, TY

Tulosten validiteetti

Kaikki haastatellut opettajat olivat Turun yliopistosta, mutta eri tiedekunnista: informaatioteknologiasta, kansainvälisestä liiketoiminnasta, kielitieteestä, hammaslääketieteestä sekä yrittäjyys-yksiköstä. Kaikki opettajat eivät tunteneet toisiaan tai yrittäjyyskoulutusta tai yrittäjämäistä opettamista ennen haastattelua.

YRITTÄJYYS JA INNOVAATIO OPETUKSESSA

Innovaatio opetuksessa

- oppimisessa auttaminen
- kannustava oppimisympäristö
- opiskelijat löytävät kysymyksiä ja vastauksia itse
- ryhmätyöskentelyn takaaminen
- strategisen ajattelun opettaminen (mukaan lukien luova ajattelu)

- tulevaisuusajattelu
- "opettamattomuus" -> käänteinen luokkahuone
- tee se itse -ajattelu
- "miksi" ja "miten" -kysymykset
- tosielämän tapausten hyödyntäminen
- ryhmähaasteet
- projektit (ongelmalähtöinen oppiminen)
- lähtökohtien ja lähestymistapojen opettaminen työkalujen sijaan
- yritys ja erehdys
- kyselyyn perustuva oppiminen
- videomuotoiset luennot
- valintapeli/pelillistäminen
- opiskelijat luennoitsijoina
- toimintatutkimus opettajan työkaluna

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

Eräs opettajista painotti, että oppimisessa on kolme ulottuvuutta:

1. sisältö (teoreettinen ymmärrys)
2. innovatiivisuus (osaamisen soveltaminen)
3. reflektio (erilaisten arvoa luovien keinojen pohtiminen organisaation ja yksilön käyttöön).

Palaute

- säännöllinen uudelleentarkastelu ja -arviointi
- avoimista kysymyksistä koostuvat kyselyt
- opiskelijoiden tekemät reflektiot
- "yhteinen sopimus" taitavien oppijoiden kanssa
- palautetilaisuudet, joissa voidaan jakaa kahdensuuntaista palautetta
- viestien kirjoittaminen seuraavan vuoden opiskelijalle

YRITTÄJYYS JA INNOVOINTI OPISKELIJOIDEN KESKUUDESSA

Opiskelijoiden yrittäjämäisyys ja innovatiivisuus

- on riippuvainen oppimisympäristöstä
- riippuu myös yksilöistä itsestään sekä ympäröivästä ryhmästä
- yrittäjämäinen asenne ei välttämättä liity rahantekemiseen
- moninaisuuden arvostaminen
- opiskelijat ovat tottuneet erilaisiin oppimisympäristöihin
- ihmisillä on käytettävissään erilaisia resursseja
- joku, joka ei vaikuta sopivalta, voi olla innovoinnissa keskeisessä asemassa (lahjakkuus ja luovuus aiheessa)
- dialogi on tärkeää

Kohdatut haasteet

- “kaikki eivät sovellu yrittäjiksi, tarvitaan myös työntekijöitä.”
- moninaisuuden hallinta
- yrittäjämäinen käyttäytyminen ei ilmene kaikissa samalla tavalla
- introverttien opiskelijoiden ohjaaminen pitämään esityksiä ja puhumaan toisten kanssa
- itsesääntelyn merkitys: vastuun ottaminen on toisille helpompaa
- erilaiset taustat, erilaiset taustatiedot
- “Miten ymmärtää ihmisiä/asiakkaita?”

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

“Asenne on jo luotu varhaisemmassa iässä.”

YRITTÄJYYSKOULUTUS TULEVAISUUDESSA

Yrittäjyyden ja innovaatioiden rooli koulutuksessa viiden seuraavan vuoden aikana?

- kasvavaan kompleksisuuteen vastaaminen -> ei varmuutta siitä, mikä on oikein
- eroaa kontekstien välillä sekä eri tieteenalojen välillä
- tarvitaan erilaisia näkökulmia, ei vain sankaritarinoita

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

“Tarvitsemme myös henkilöitä, jotka ovat ulkona tästä innovointiajattelusta?” (“perustyöntekijät”)

“Mitä vastata 16-vuotiaalle?” -> Miten saada hyvä elämä? Ehkäpä: “kokeile” ja “ota itse selvää”.

Miten taata paras yrittäjyysuuntautunut ja innovatiivinen koulutus

- “Meidän roolimme on luoda kriittisiä ja luovia ongelmanratkaisijoita, jotka osaavat työskennellä ryhmässä.”
- luomalla innovatiivisia tapoja tarkastella asioita
- "Millainen haluamasi tulevaisuus on?" "Autamme sinua ottamaan siitä selvää."
- auttamalla opiskelijoita siirtymään työelämään
- tukemalla opiskelijoita heidän tulevan identiteettinsä löytämisessä

Opiskelijoiden ryhmäkeskustelujen tulokset, TY

Tulosten validiteetti

Tulokset perustuvat fokusryhmäkeskusteluun sekä kyselyyn, jotka vastaavat molemmat puolta vastauksista. Kyselyssä ja keskustelussa esitettiin samat kysymykset.

Ryhmäkeskusteluun osallistuneet opiskelijat tavoitettiin ja valikoituivat Boost Turku -yrittäjäyhteisön kautta. Tästä syystä osallistuneet tiesivät jo jotakin yrittäjyysasioista. Mukana oli opiskelijoita Turun yliopistosta, Åbo Akademiasta (ruotsinkielinen yliopisto) ja Turun ammattikorkeakoulusta. Opiskelijoiden taustat olivat erilaisia, osallistujia oli esimerkiksi kauppakorkeakoulusta, informaatioteknologiasta ja sosiologiasta.

Kyselyyn vastanneet opiskelijat olivat osallistuneet yrittäjyyskursseille, jotka on tarkoitettu opiskelijoille, jotka eivät opiskele liiketoimintaa.

YRITTÄJYYS JA INNOVAATIO OPINNOISSA

Yrittäjätaidot

- ryhmänmuodostustaidot
- neuvotteleminen
- ongelmanratkaisutaidot
- asiakassuuntautuneisuus
- markkinointi- ja myyntitaidot
- johtamistaidot
- kokemus
- verkostoituminen
- sosiaaliset taidot
- kognitiivinen joustavuus
- "laatikon ulkopuolella" -ajatteleminen
- hyvät tiedot omasta erikoistumisalasta

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

"Koulutuksesta puuttuu painotus ongelmanratkaisuun"

"Yrittäjyyskurssit painottuvat käytännön asioihin ja itse liiketoimintaideaan"

"Yrittäjyyskurssit ovat hyvin teoriaperustaisia"

"Turun kauppakorkeakoulun opiskelijoille suunnatun yrittäjyyden peruskurssin tulisi olla avoin kaikille"

Ideoita kouluttajille: miten oppia tarvittavat taidot koulutuksen avulla

- vahvempi painotus ongelmanratkaisuun
- monialainen ryhmätyöskentely
- organisaatorajat ylittävän työskentelyn oppiminen (eri oppiaineista, organisaatioista, taustoista tai sektoreilta tulevien henkilöiden kanssa)
- viestinnän parantaminen eri tiedekuntien välillä
- viestintätaitojen kehittäminen eri kielijärjestelmissä (kuten eri aloilla)
- opiskelijoita tulisi kannustaa itsenäisempään ajatteluun
- perusasioita, kuten lakeja, asetuksia, rahoitusta jne. käsittelevä kurssi
- omaan alaan liittyvä innovaatiokurssi
- vapaus tehtävien ja aiheiden valitsemiseen

Suositeltuja työkaluja ja lähestymistapoja innovoinnin ja yrittäjyyden oppimiseen:

- muotoiluajattelu (maininta Boost Turusta)
- kaksoistimantti
- moninaisuuden vahvistaminen
- monitieteiset kurssit
- työharjoittelu
- työkokemus
- altistaminen tosielämän tapauksille
- projektipainotus
- käytännönläheiset kurssit
- portfolio-tyyppinen oppiminen

- laboratoriot
- pelit ja simulaatiot
- myyntipuheet
- intensiivikurssit – startup-yritys askel askeleelta
- kansainvälinen virtuaalinen ryhmätyö
- yrittäminen ja erehtyminen
- kehittyminen (liittyen yrittämiseen ja erehtymiseen)
- vapaaehtoistyö, esimerkiksi Nuorkauppakamarissa
- liikkuvuusresurssit
- mahdollisuuksien luominen
- liiketoimintaosaamisen perusteet
- opiskelijan arvon tunnistaminen
- oman arvon tunnistaminen työskennellessä monitieteisesti
- sen ymmärtäminen, että “hackathonit ovat kaikille, ei vain liiketoiminnan opiskelijoille”
- “kukaan ei yliopistossa kertonut minulle, että osaamiseni on arvokasta”
- yrittäjien olisi hyvä pitää korkeakoulujen yrittäjyyskursseja
- yrittäjät voisivat osallistua oppitunneille ja jakaa kokemuksiaan

Yrittäjämäinen organisaatio

- “Opinnot ja työelämä ovat Suomessa täysin erillään toisistaan”
- “Yliopistolla on hyviä suunnitelmia, mutta niitä ei ole laitettu käytäntöön”
- “Voitaisiin parantaa haastamalla vanhoja tapoja ja rohkaisemalla opiskelijoita ”ajattelemaan laatikon ulkopuolella”

YRITTÄJYYS URAVAIHTOEHTONA

Alan tuntemus

- yliopisto
- vapaaehtoistyö
- oikeiden ihmisten tunteminen
- työ (“opinnot ovat sille mukava lisä”)
- työharjoittelu
- elämä yleisesti
- media, kirjallisuus
- internet
- verkostoitumistapahtumat
- yritysprojektit

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

“Tarvitaan ensin työkokemusta, jotta voi saada työtä.”

Uravaihtoehto

- “Ajattelen innovatiivisesti, minulla on harrastusmielessä ideoita, ja suunnittelen yrityksen perustamista tulevaisuudessa”

- “En koe olevani yrittäjämäinen, mutta ryhmätyöskentely ja aivoriihet luokassa ovat saaneet minut orientoituneemmaksi”
- “En tiedä, tuleeko minusta yrittäjä, mutta minulla on hyvät yrittäjätaidot ja olen ollut mukana startupin esittelypisteellä”

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

“Menestyneet yrittäjät ovat yleensä yli 40-vuotiaita ja heillä on kokemusta. Opiskelijoiden tulisi päästä töihin yrityksiin, jotta he saavat kokemusta, tutustuvat ihmisiin sekä pääsevät osaksi startupien ekosysteemiä.”

Työharjoittelussa saadut taidot

- pehmeät taidot kuten itsensä esitleminen
- tiedonhallinta
- yrittäjämäiset taidot
- kielitaito
- kontaktit
- teorian soveltaminen käytännössä
- “sopiiko tämä minulle?”
- taitojen jatkuva kehittäminen
- oman alan osaamisen kehittäminen
- arvostelukyky ja päätöksenteko

YRITTÄJYYSKOULUTUS TULEVAISUUDESSA

- merkittävämpi rooli kuin tällä hetkellä
- enemmän paremmin muotoiltuja kursseja
- helpommat siirtymät
- kohti ongelmanratkaisua
- pois päin epäonnistumisajattelusta
- kannustaminen kohti yrittäjämäistä ajattelutapaa
- pelillistämisen yhdistäminen tosielämään
- projektisuuntautuneisuus
- ”Teknologia tulee varmasti sekoittamaan ja nopeuttamaan asioita. Minusta tuntuu, että yliopistomaailmassa on tehtävä paljon, jotta kehityksessä pysytään mukana.” -> Enemmän avoimuutta, enemmän yhteistyötä

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

“Arvelen, että sillä tulee olemaan suurempi ja suurempi rooli, mutta toivon, ettei siitä tule yliopisto-opintojen päätavoitetta. Arvostan tiedettä sen itsensä vuoksi, en pelkästään liiketoiminnan takia. Innovointi on myös tärkeää, mutta uskon, että liiketoiminta ja yhteiskunta toimivat paremmin, jos tiedettä voidaan harjoittaa sen omien tavoitteiden pohjalta ilman, että siihen puututaan liikaa. Innovoinnin ja tieteen pitää kuunnella toisiaan tasaveroisina.”

Miten taata paras yrittäjyysuuntautunut ja innovatiivinen koulutus

- enemmän tiedekuntien välistä yhteistyötä
- monitieteiset kurssit

- yliopistojen ja yritysten yhteistyö
- opiskelijajärjestöjen tulisi olla yrittäjyysuuntautuneempia
- opetusta, joka luo varmuutta kielten puhumiseen
- enemmän käytännön kokemusta
- aloittamalla se hyvin varhaisessa vaiheessa koulutusta (päiväkoti ja alakoulu)
- innovatiivista ajattelua tulisi hyödyntää koko ajan
- opiskelijoiden saattaminen kosketuksiin ”tosielämän” kanssa

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

Kaikkien ei tule olla tai yrittää olla yrittäjiä.

“Valmistumisen jälkeen tulisi olla tarjolla jotain, mikä auttaisi hahmottamaan, kuka oikein on.”

- “Kuka minä olen? En enää opiskelija -> työtön? Ei! Mikä sitten?” (apua **siirtymävaiheen identiteetin** kanssa)

Liite 3 – Tulokset, EuroNet, Italia

Yrittäjien ryhmäkeskustelujen tulokset, EuroNet

Tulosten validiteetti

Haastateltuja yrittäjiä oli kaksi, ja he työskentelivät konsulttiyrityksessä johtajana sekä käsityö- ja taideyrittäjänä, artesaanina. Yrittäjiä oli vaikea saada osallistumaan ja haastatteluja suunniteltiin ja muutettiin useaan kertaan, koska yrittäjillä oli muita henkilökohtaisia sitoumuksia. Koska vastauksia ei saatu kirjallisessa muodossa, haastattelut tehtiin suullisesti kasvokkain. Tulosten keräämisen helpottamiseksi kysely käännettiin ja vastaukset saatiin italiaksi.

LIIKETOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Yrittäjäystaidot – olemassa olevat ja tarvittavat

Tekniset taidot ovat välttämättömiä. Markkinoilla pärjääminen edellyttää johtamistaitoja.

Pehmeitä taitoja, joita ei ole saavutettu osana muodollista koulutusta, tarvitsee kehittää. Näitä taitoja tarvitaan monimutkaisten ongelmien ratkomiseen.

Työssäoppiminen on myös tärkeää, koska nuorempien opiskelijoiden tulee päästä analysoimaan ja kohtaamaan todellisia haasteita.

Pienyrityksen johtajan kertoo kehittävänsä taitojaan päivittäin jatkuvalla oppimisella sekä seuraamalla kansallisia laki-, vero-, ja hallintoasioita koskevia uutisia. National Order of Fiscal Consultants -järjestö tarjoaa verkko-opintoja, joissa on vuosittainen minimiosallistumistaso (viisi aihetta).

Artesaani laajentaa osaamistaan käyttämällä uusia työkaluja ja välineitä sekä etsimällä verkosta tietoa uusista menetelmistä ja materiaaleista.

Molemmille on tarjolla mahdollisuuksia jatkuvaan oppimiseen paikallisen Kauppakamarin taholta, joka tarjoaa esimerkiksi seminaareja kansainvälistymisestä ja tieto- ja viestintätekniikasta.

Innovaatio liiketoiminnan kehittämisessä

Artesaani piti innovointia tärkeänä, muttei olennaisena osana työtään. Hän työskentelee perinteisessä kontekstissa. Johtajalle innovaatio oli olennainen osa hänen työtään ympäristössä, joka vaatii jatkuvaa ja päivittäistä osaamisen päivittämistä.

Artesaani voisi kehittää liiketoimintaa saamalla tukea tieto- ja viestintätekniikan kanssa, esimerkiksi verkkokaupan kehittämisessä. Johtajalle olisi hyötyä konsultoinnin innovoinnista.

Uusien ohjelmistojen (esimerkiksi konsultointiohjelma) käyttöä tulisi tukea tarjoamalla teknistä koulutusta kaikille sen kanssa työskenteleville.

Kauppakamari tai ammattimainen National Orders of National Artisan Confederation -liitto voisi tarjota merkittävää tukea yrittäjille, erityisesti käytännön harjoittelujen tai keskeisiä aiheita (kansainvälistyminen, verkostoituminen, yhteistyö) käsittelevien seminaarien ja tapaamisen muodossa.

YLIOPISTO-YRITYSYHTEISTYÖ

Yhteistyö koulutuksen tarjoajien ja opiskelijoiden kanssa

Artesaanilla ei ollut tästä kokemusta.

Johtajalla oli aiempaa kokemusta, sillä hän oli ollut puhumassa yrittäjyydestä University of Basilicata -yliopiston seminaarissa. Puheet käsitelivät alueellisen rahoituksen tarjoamia mahdollisuuksia tukea startup-yrityksille konsultoinnin näkökulmasta.

Yhteistyö voisi olla mielenkiintoista molemmille, mutta eri syistä:

- artesaanille mahdollisuus käyttää ja testata uusia materiaaleja
- johtajalle tilaisuus tukea startup-yrityksiä ja uusia yrityksiä, joita opiskelijat perustavat opintojensa jälkeen (mahdollisia uusia asiakkaita).

Kohdatut haasteet

Koulutus ei valmista opiskelijoita ongelmienratkaisuun ja yritysten todellisiin tarpeisiin. Tämä vaikuttaa rekrytoivien yritysten tarpeisiin, koska niiden on pakko tarjota paljon perehdytystä työtehtäviin, mikä vie aikaa ja resursseja.

Opiskelijoiden tulisi johtajan mukaan olla valmiimpia työskentelemään itsenäisesti, ja heidän pitäisi olla tietoisempia omasta potentiaalistaan.

Opiskelijoiden yrittäjämäisyys ja innovatiivisuus

Taitoja ovat itsevarmuus, halu ottaa vastaan haasteita, sopeutuminen ja ongelmanratkaisu.

Yleisesti opiskelijoiden palkkausta ei pidetä vaihtoehtona rekrytointitilanteessa, vaan ainoastaan työssäoppimisen tai harjoittelun jälkeen. Yritykset haluavat ensin varmistua opiskelijoiden taidoista.

Uhat ja muutostarpeet

Työperustaista oppimista tulisi lisätä sen sijaan, että keskitytään pelkästään teoreettiseen oppimiseen.

Uhkana on, että yritykset joutuvat käyttämään paljon aikaa ja resursseja opettaakseen tuleville työntekijöille työssä tarvittavia taitoja. Joskus ponnistelut menevät hukkaan, koska opiskelijoilla ei ole kiinnostusta tai halua oppia, tai he siirtyvät toiselle sektorille tai muihin tehtäviin.

Työkaluja ja lähestymistapoja, joita suositeltiin opiskelijoiden auttamiseksi:

Opiskelijoita tulee tukea, jotta he voivat kehittää selvemmän näkemyksen omasta tulevasta urapolustaan. Heitä pitäisi myös auttaa ehdottamalla askeleita, joilla he voivat edetä kohti menestystä.

Innovointi on mielenkiintoista ja osallistavaa, jos se esitetään eri tavalla kuin kirjoissa – kirjoihin perustuvaa opetusta tulisi tukea visuaalisilla elementeillä ja toimilla, joissa opiskelijat tuntevat olevansa aktiivisemmassa roolissa.

YRITTÄJYYSKOULUTUS TULEVAISUUDESSA

Koulutuksen tukitoimet, joita liiketoiminnan kehittäminen edellyttää

Haastateltujen mukaan innovaatio ja yrittäjyyskoulutus ovat kumpikin tärkeitä ja ne liittyvät vahvasti toisiinsa.

Innovaatioon liittyvän ajattelutavan tulisi olla osa kaikkea koulutusta jo varhaisessa iässä.

Opintojen loppupuolella yrittäjyyskoulutusta tulisi lisätä, sillä se auttaisi valmentamaan opiskelijoita tuleviin haasteisiin.

Opettajien ryhmäkeskustelujen tulokset, EuroNet

Tulosten validiteetti

Haastellut viisi opettajaa kuuluivat kahteen sidosryhmään:

- kolme opettajista olivat Studiodominosta, joka on Basilican aluehallinnon tunnustama ammatillisen koulutuksen tarjoaja sekä ammatillisessa peruskoulutuksessa että master class -tasolla
- kaksi opettajaa toiseen asteen oppilaitoksesta (lyseo).

Studiominon opettajat tunsivat toisensa jo aiemmin, mutta vastasivat kysymyksiin itsenäisesti. Tulosten keräämisen helpottamiseksi kysely käännettiin ja vastaukset saatiin italiaksi. Haastattelut tehtiin kirjallisesti Studiominon edustajien kanssa ja suullisesti (puhelimien välityksellä) toisen asteen opettajien kanssa.

YRITTÄJYYS JA INNOVAATIO OPETUKSESSA

Innovaatio opetuksessa

Opetuksen dynaaminen konteksti antoi oppilaille mahdollisuuden valita osan opiskeltavista aiheista. Se aktivoi tunteilla osallistumiseen, tarjosi mahdollisuuksia perehtyä tosielämän tapauksiin, innosti opiskelijoita tekemään syvempiä analyyseja.

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

Ammatillisen koulutuksen opettajat pitivät tärkeimpänä sitä, että oppilaiden annetaan syventyä tosielämän tapauksiin. Toisen asteen opettajat keskittyvät enemmän innovointiin, jota tapahtuu ongelmanratkaisun ja itsenäisen päätöksenteon kautta.

Vuorovaikutus opiskelijoiden kanssa käyttämällä digitaalisia työkaluja on tärkeää, samoin kuin se, että etsitään työkaluja, joita opiskelijat käyttävät paljon (esimerkiksi kännykät ja videotutoriaalit). Äskettäin vastanneet toisen asteen opettajat kamppailevat todellisuudessa etäopetuksessa tieto- ja viestintäteknologian työkalujen kanssa. He ovat havainneet, että opiskelijat ovat valmiita käyttämään vaihtoehtoisia työkaluja kuten e-oppimista, video-oppitunteja, harjoitusmoduuleja, sähköisiä kokeita jne. Useimmille, etenkin yksityisellä puolella työskenteleville (maininta Studiominosta) opettajille oli selvää, että uudet työkalut eivät riitä tuomaan innovointia luokkatilanteisiin. On tärkeää saada oppilaiden huomio opetukseen vaatimalla aktiivista osallistumista ja käyttämällä epämuodollista lähestymistapaa kielessä ja asenteissa.

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

Diat, harjoittelumateriaalit ja kirjat eivät riitä tuomaan innovaatiota mukaan menetelmään.

Palaute

Toisella asteella kerätään palautetta muodollisilla suullisilla ja kirjallisilla kokeilla – tähän on tulossa merkittävä muutos tänä vuonna COVID-19-pandemian takia. Pandemian takia tunnit ovat yksinomaan verkossa. Tämän takia opettajat kokeilevat uusia tapoja saada palautetta opiskelijoiden oppimisesta (esimerkiksi verkkotestit, videoidut suulliset testit, verkossa tehtävät monivalintatellit). Ammattikoulutuksessa ja master class -koulutuksessa (ylempi korkeakoulu) oppimispalautte on upotettu tunteihin, ja sitä saadaan päivittäin luokassa olevilta opiskelijoilta.

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

Jotkut opettajista tiedostivat tarvitsevansa valmentamistaitoja, jotta he osaisivat edistää ryhmän yhteenkuuluvuutta ja oppilaiden aktiivista osallistumista.

Innovatiivisuus ja yrittäjyys opetuksessa

Vastaukset olivat keskenään hyvin erilaisia ja niissä oli eroja riippuen aiheista ja opetusympäristöstä. Toisille ongelmia tuotti aiheiden kompleksisuus, toisille ajankohtaisten aiheiden yhdistäminen arjen todellisiin tilanteisiin.

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

Yksi (markkinoinnin) opettajista oli havainnut, että pehmeiden taitojen oppiminen vähemmän muodollisissa tilanteissa oli tärkeää.

YRITTÄJYYS JA INNOVOINTI OPISKELIJOIDEN KESKUUDESSA

Opiskelijoiden yrittäjämäisyys ja innovatiivisuus

Opiskelijoiden arvosanat ovat suhteellisen korkeita (keskiarvo 7,5). Lukio-opiskelijoiden arvosanat ovat alhaisempia, samoin joidenkin opiskelijoiden arvosanat innovatiivisessa asenteessa.

Työpaikan tuki

Toisella asteella tuki riippuu pitkälti autonomisesta halusta kehittyä. Tuki on entistä organisoidumpaa, mutta edelleen kohdentamatonta. Viime aikoina COVID-19-pandemian vaikutukset ovat heikentäneet tilannetta. Kontaktit liiketoiminnan edustajiin ovat harvinaisia, mutta toisaalta joissakin tapauksissa (kuten ylemmän korkeakoulun master class -koulutukset) hyvinkin tiiviitä.

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

Erityisesti muodollisen koulutuksen opettajat ovat olleet pakotettuja kouluttautumaan tieto- ja viestintätekniikassa ja rikastamaan opetussuunnitelmiaan sen keinoin. Heitä on vaadittu käyttämään siihen perustuva työkaluja luokassa.

Kohdatut haasteet

Motivaatio oli keskeisin haaste kaikilla opettajilla.

Kun motivaatiosta on huolehdittu, muu prosessi sujuu melko luonnollisesti.

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

Opiskelijat ovat usein epävarmoja ja vastustavat oppimisprosessiin sisältyviä uhrauksia. Vaihtoehtoisten e-oppimisen ympäristöjen ansioista itsevarmuus lisääntyy ilman vastaavia ongelmia.

YRITTÄJYYSKOULUTUS TULEVAISUUDESSA

Yrittäjyyden ja innovaatioiden rooli koulutuksessa viiden seuraavan vuoden aikana?

Merkitys tulee olemaan keskeinen myös yli kymmenen vuoden kuluttua. Innovaatiota ei pidetä enää erikoisuutena, vaan siitä tulee tavallinen ja välttämätön osa koulutusta.

Pidetään tärkeänä, että opettajilla on ajantasaiset ja päivitetty tiedot aiheesta.

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

Jotkut opettajista pitivät tieto- ja viestintätekniikan käyttöä sekä verkostoitumista yritysten kanssa tärkeänä.

Miten taata paras yrittäjyysuuntautunut ja innovatiivinen koulutus

Vastaukset vaihtelevat:

- joidenkin mielestä opiskelijoiden pitää osallistua enemmän ja aktiivisemmin työperustaisiin todellisiin tapauksiin
- toisten mukaan pakollista jatkuvaa ammatillista koulutusta tulee tarjota myös yrittäjille

- kolmas näkökulma vaatii järjestäytyntä, päivittäistä yhteydenpitoa yrittäjien ja koulutusjärjestelmän välille.

Opiskelijoiden ryhmäkeskustelujen tulokset, EuroNet

Tulosten validiteetti

Haastatellut kahdeksan opiskelijaa edustivat kolmea sidosryhmää:

- viisi opiskelijaa Studiodominosta, joka on Basilican aluehallinnon tunnustama ammatillisen koulutuksen tarjoaja sekä ammatillisessa peruskoulutuksessa että master class -tasolla
- yksi opiskelija julkisesta ammatillisesta oppilaitoksesta
- kaksi lyseo-opiskelijaa.

Studiodominon opiskelijat olivat ammatillisesta koulutuksesta sekä master class -tasolta, ja he vastasivat kyselyyn itsenäisesti, kuten myös ammatillisessa koulutuksessa oleva opiskelija. Lyseo- opiskelijat vastasivat kysymyksiin Skype-ryhmäpuhelun välityksellä.

Opiskelijoista neljä oli nais- ja neljä miespuolista – heidän ikäjakaumansa oli 18–25.

Tulosten keräämisen helpottamiseksi kysely käännettiin ja myös vastaukset annettiin italiaksi.

Lyseo-opiskelijat vastasivat kysymyksiin suullisesti Skype-ryhmäpuhelun välityksellä. Muut kuusi haastateltavaa vastasivat kirjallisesti.

YRITTÄJYYS JA INNOVAATIO OPINNOISSA

Yrittäjyystaidot

Johtamis-, ryhmätyö-, ja kuuntelutaidot, ongelmanratkaisu, viestintä, tekninen osaaminen ja asiakaslähtöisyys.

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

Joillekin opiskelijoista tärkein taito oli ennemminkin asenne: tiedonhalu.

Oma yrittäjyys

Useimmat opiskelijoista pitivät itseään innovatiivisena ja he olivat kiinnostuneita tieto- ja viestintäteknikasta, mutta vain harvat (kaksi kahdeksasta) kokivat olevansa yrittäjämäisiä.

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

Vaikuttaa siltä, että (erityisesti nuoremmat) opiskelijat eivät usko, että he voisivat johtaa yritystä. He kokevat tarvetta oppia, miten olla innovatiivinen ja tulla yrittäjäksi.

Ideoita kouluttajille: miten oppia tarvittavat taidot koulutuksen avulla

Näiden taitojen hankkiminen osana koulujen ja yliopistojen tavallista opetusta on usein haastavaa. Lisäarvoa koetaan saatavan työperustaisesta oppimisesta, ryhmätyöskentelystä sekä käytännön asioista opintojen aikana (esimerkiksi yksinasuminen ja elinkustannuksista huolehtiminen).

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

On selvää, että koulun ja yliopiston ulkopuoliset oppimistilanteet ovat harvinaisia. Ainoastaan yksi opiskelija mainitsi urheilun ja yhdistystoiminnan merkittävänä oppimismahdollisuuksina.

Tarvittavat taidot

Johtaminen, todellisten tapausten analysointi, tieto- ja viestintäteknikka, kyky tehdä päätöksiä, erikoisosaaminen ja tekninen osaaminen.

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

Yksi opiskelijoista mainitsi, miten voimakasta synergiaa voidaan saada opiskelijoiden/kollegoiden vaihtelevasta erikoisosaamisesta ja teknisistä taidoista. Tämän vuoksi kannattaa ryhtyä yrittäjiksi yhdessä.

Suositteluja työkaluja ja lähestymistapoja innovoinnin ja yrittäjyyden oppimiseen:

Ehdotettuja työkaluja ja menetelmiä on useita:

- liiketoiminta-analyysit
- vuorovaikutteiset esitelmät
- aivoriihet
- laboratoriot
- työperustaiset oppimiskokemukset.

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

Todellisten tapausten tarve ja osallistuminen käytännön liiketoimintaan ovat oppimisen kannalta erittäin tärkeitä.

Yrittäjämäinen organisaatio

Opiskelijoiden mukaan heidän organisaationsa olivat innovatiivisia. Tärkeämmäksi koettiin mahdollisuudet tutustua liiketoimintaan ja todellisiin työelämän tapauksiin.

Nuoremmille opiskelijoille innovointi näyttäytyi vähäisempänä muodollisessa koulutuksessa. Viime aikoina COVID-19-tilanteen myötä siinä on kuitenkin tapahtumassa merkittävä muutos, vaikka koulujärjestelmä ei ole siihen täysin varautunut.

Motivaatio opiskella

Motivaatio lähtee halusta kehittää taitoja ja osaamista, mikä avaa enemmän mahdollisuuksia työmarkkinoilla. Kehittyminen vaatii myös tieto- ja viestintäteknikan kehittymisen seuraamista ja monitieteisen osaamisen hankkimista.

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

Yhdelle opiskelijoista master class -opinnot olivat tärkeä motivaation lähde. Ne ovat akateemista tutkintoa vaativampia ja osuivat hänelle sellaiseen elämänjaksoon, jossa hän koki olevansa kypsempi ja tietoisempi siitä, miten hänen valintansa vaikuttavat myöhempään työllistymiseen ja urakehitykseen.

YRITTÄJYYS URAVAIHTOEHTONA

Alan tuntemus

Opiskelun eri vaiheista ja henkilökohtaisen tiedonhalun kautta (vain kaksi vastaajista).

Uravaihtoehto

Lähes kukaan opiskelijoista ei tällä hetkellä pitänyt yksityisyrittäjyyttä vaihtoehtona. Jotkut heistä kokivat asian pohtimisen olevan ajankohtaista vasta valmistumisensa jälkeen.

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

Kasvokkain tehdyissä haastatteluissa syntyi vaikutelma, että opiskelijoiden on vaikea hahmottaa, miten heidän opintojen aikana oppimansa taidot valmistavat heitä kohtaamaan käytännön asioita, jotka eivät liity niihin teknisiin taitoihin.

Työharjoittelussa saadut taidot

Ammatillinen kehittyminen, uramahdollisuuksien hahmottaminen, oman työn itsenäinen johtaminen ja järjestäminen, tilaisuus käyttää luovaa osaamista ja ihmissuhteet.

Harjoittelussa opiskelijoiden toivotaan oppivan ongelmanratkaisutaitoja ja ryhmätyöskentelyä.

YRITTÄJYYSKOULUTUS TULEVAISUUDESSA

Yrittäjyyden ja innovaatioiden rooli koulutuksessa viiden seuraavan vuoden aikana?

Haastatellut pitivät molempia tärkeinä. Jotkin heistä pitivät yrittäjyyttä ja innovointia tiiviisti toisiinsa kytkeytyneinä.

Miten taata paras yrittäjyysuuntautunut ja innovatiivinen koulutus

Tarvitaan ennakkoluulottomia opiskelijoita, jotka sopeutuvat markkinoiden tarpeisiin ja kykenevät itse muuttumaan muuttuvassa ympäristössä.

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

Koulutuksessa pitää kehittää ja tavoitella yrittäjän osaamista ja kykyä, ottaa innovaattorin rooli, esitellä uusia menetelmiä ja työprosesseja sekä johtaa yritystä.

Liite 4 – Tulokset, Succubus Interactive Ltd, Ranska

Yrittäjien ryhmäkeskustelujen tulokset, Succubus Interactive

Tulosten validiteetti

Haastatellut yritykset toimivat kaikki digitaalitalouden parissa, yritysten eri kehitysvaiheissa. Yksi haastatelluista oli liiketoimintahautomon johtaja, ja siksi hänen vastauksensa heijastivat tätä yksittäistä yrittäjää laajempaa näkökulmaa. Haastatellut olivat kaikki yrittäjiä Nantesin alueella, tai olivat aloittaneet liiketoimintansa siellä. He ovat laajentaneet toimintaansa Pariisiin suuntaan, mutta tavoittelevat suurempaa kasvua.

LIIKETOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Yrittäjyystaidot – olemassa olevat ja tarvittavat

- Perustaidot
 - ➔ kyky oppia
 - ➔ tiedonhalu
 - ➔ oman alan tekninen asiantuntijuus
 - ➔ kokemuksesta (omista virheistä) oppiminen.
- Olennaisia taitoja, joita voidaan oppia ajan mittaan (**itsensä kehittäminen** – MOOC; **harjoittelu**; ulkoiset lähteet – **verkostoituminen**, työpajat, konferenssit jne.)
 - ➔ johtaminen
 - ➔ kassavirran hallinta
 - ➔ kirjanpito, rahoitus
 - ➔ rahoituksen kerääminen
 - ➔ markkinointi
 - ➔ myynti

Innovaatio liiketoiminnan kehittämisessä

- "Se on ainoa asia, mitä teemme, käytämme kaiken ajan uusien tuotteiden ja ideoiden luomiseen"
- "Se on erittäin keskeinen osa, tulee olla johdonmukainen ja **erottua** kilpailijoista"

YLIOPISTO-YRITYSYHTEISTYÖ

Yhteistyö koulutuksen tarjoajien ja opiskelijoiden kanssa

- **harjoittelun** ja pätkätyöntekijöiden käyttäminen uuden yhteistyön testaamiseksi opiskelijoiden keskuudessa
- markkinoinnin ja yrittäjyyden kurssit yliopistoissa ja korkeakouluissa, jotta tavoitetaan mahdolliset yhteistyökumppanit opiskelijoiden keskuudessa
- korkeakoulujen tulee tarjota opiskelijoilleen harjoittelupaikkoja oikeissa työympäristöissä

- “Kyllä, aiemmin olemme usein ottaneet harjoittelijoita ja sijaisia, jotka me sitten palkkaamme. Se on tapamme, josta pidämme ja olemme siitä kiinnostuneita. Olen jopa opettanut kursseja CAF:ssa.”

Havaitut haasteet ja mahdollisuudet

- harjoitteluun otetuilla opiskelijoilla on **puutetta** alan käytännön **kokemuksesta**, ja heille pitää kouluttaa teknisiä ydintaitoja
- opiskelijat tuovat yrityksiin **tuoreita uusia näkökulmia ja ideoita** sekä **ajantasaista teoreettista osaamista**
- opiskelijoilla tulee olla oikea **asenne**, jotta heillä on potentiaalia tulla uudeksi yhteistyökumppaniksi: 1) **sopeutumiskyky**, 2) **oppimistaidot** ja 3) **halu kehittyä**.
 - ➔ “Sopeutumiskyky ja halu oppia ja muuttua ovat tärkeimpiä taitoja. Seuraavana tulee tekninen osaaminen.”
- harjoittelun aikana opiskelijat kaipaavat yleensä todellista tilaisuutta kehittää ja testata itseään aidossa työympäristössä
- joillakin opiskelijoista on kuitenkin puutetta motivaatiosta, ja he haluavat vain saada harjoittelupaikan
- toisen ongelman muodostavat koulutusorganisaatioiden ja yritysten erilaiset intressit: koulutusorganisaatiot haluavat vain **sijoittaa kaikki opiskelijat** eri yrityksiin pakollisiin harjoitteluihin
 - ➔ “(Koulutus-)organisaatiot ovat keskittyneitä omaan toimintaansa, ja niillä ei ole kykyä kuunnella opiskelijoita ja yrittäjiä.”

YRITTÄJYYSKOULUTUS TULEVAISUUDESSA

Koulutuksen tukitoimet, joita liiketoiminnan kehittäminen edellyttää

- “Mielestäni tukea tarvitaan pitkän tähtäimen visioiden kanssa pitkäkestoisissa projekteissa. Heidät tulee ottaa osaksi projektia alusta loppuun.”
- “Monet tekevät jo liiketoimintaprojekteja, opettajat ovat usein kouluttajia ja konsultteja. Olisi mukavaa, jos yrittäjät voisivat antaa kursseja.”

Yrittäjyyden ja innovaatioiden rooli koulutuksessa viiden seuraavan vuoden aikana?

- “Uskon sen muodostavan 20 % opetetuista taidoista. Me saamme ihmiset ajattelemaan. Palkkatyö vähenee ja korvautuu yrittäjyydellä, koska ihmiset haluavat tehdä työtä itselleen tai useammalla toiminta-alalla.”
- “Mielestäni se on keskeistä, mutta sille on kehittymässä vastustusta.”

Opettajien ryhmäkeskustelujen tulokset, Succubus Interactive

Tulosten validiteetti

Haastatellut opettajat olivat kahdesta digitaalitekologiaan ja taiteisiin keskittyneestä yksityisestä oppilaitoksesta. E-artsup on vakiintunut yliopistoverkosto, joka ulottuu läpi Ranskan. Sen erikoisalaa ovat digitaalinen luovuus ja multimedia. Gaming Business School puolestaan on uusi, Lyonissa sijaitseva

johtamisen oppilaitos, jonka kohteena ovat erityisesti videopelien ja e-urheiluun liittyvät ammatit ja haasteet.

Opettajien akateemiset ydinintressit ja opetus erosivat toisistaan. Toinen heistä oli perehtynyt johtamisen tekniikoihin, toinen oli erikoistunut tietyn muotoilun työkalun käyttöön. Yrittäjyyskoulutus oli tuttua molemmille opettajille, joskin enemmän osana käytännön opetusta kuin erillisenä opetusohjelman osana.

YRITTÄJYYS JA INNOVAATIO OPETUKSESSA

Innovaatio opetuksessa

- Roolipelaaminen ja käyttötapausten analysointi luovuuden ja yrittäjämäisen hengen kehittämiseksi
 - "Järjestän tuntejani myös sprinttien muodossa"
- On yhtä tärkeää tietää, mitä ennen on tehty, kuin mitä nykyään tehdään
- Muotoiluajattelu, sprintteihin perustuva muotoilun työtapana, ketterät menetelmät ja käyttötapausten tulee yhdistää yleisiin kulttuurin lähteisiin kuten elokuvaan ja peleihin, jotta saavutetaan kokonaisvaltainen näkemys siitä, miten olemme päätyneet tähän hetkeen ja millaisen perustan nykyhetki muodostaa tulevaisuudelle
- Ajan tasalla pysyminen on keskeistä ja vaatii osallistumista tapahtumiin ja konferensseihin sekä omien verkostoitumiskykyjen kehittämistä
- Työympäristö voi vaikuttaa suuresti siihen, millaiset mahdollisuudet yksilöllä on kehittää omia pätevyksiään ja tietämystään. Ympäristö on sitä hyödyllisempi, mitä enemmän se tarjoaa mahdollisuuksia kohtaamisiin. Jokaisen tulee kuitenkin huolehtia itse osallistumisestaan ja voimavaroistaan
- Ammattitaitoisten vertaisten ja yrittäjien verkosto on erittäin tärkeä, koska he voivat kokeilla, arvioida ja antaa palautetta yksilön kehittämistä uusista menetelmistä

Palaute

- muodollisesti: suorat arviot opiskelijoilta tai koulutuksen johtajilta
- epämuodollisesti: dialogin kautta ja sen perusteella, miten opiskelijat toteuttavat kurseilla opetettavia periaatteita

YRITTÄJYYS JA INNOVOINTI OPISKELIJOIDEN KESKUUDESSA

Opiskelijoiden yrittäjyys ja innovatiivisuus

- hyödyllistä tietää aiemmista tapauksista ja kokemuksista sekä perehtyä tieteelliseen kirjallisuuteen, jotta tuntee olemassa olevat tiedot. Tästä huolimatta kokeileva lähestymistapa ja roolipelaaminen ovat tehokkaampia tapoja herättää kiinnostusta yrittäjyyteen, koska ne nojaavat luonnolliseen kiinnostukseen aihetta kohtaan ja tarpeeseen olla itsenäinen.
 - "Yrittäjyyteen vaikuttaa kaksi muuttujaa: intohimo ja itsenäisyyden tarve."
- käytännönläheisyys ja omaperäisyys voittavat (käytetään niitä sitten roolipelaamisessa tai viittauksissa tieteelliseen kirjallisuuteen).

Kohdatut haasteet

- Henkilökohtaista itsevarmuutta tarvitaan, jotta uskalletaan poistua mukavuusalueelta. Sitä voidaan kohentaa tehokkaasti projektiperustaisella opetuksella, työpajoilla sekä itsensä kehittämisellä.

YRITTÄJYYSOPETUS TULEVAISUUDESSA

Yrittäjyyden ja innovaatioiden rooli koulutuksessa viiden seuraavan vuoden aikana?

- Opiskelijat yhä valmiimpia kohtamaan jatkuvasti ja nopeasti muuttuvan markkinaympäristön
- Uusia koulutuksen muotoja nousee esille

Miten taata paras yrittäjyysuuntautunut ja innovatiivinen koulutus

- Parempi integrointi muodolliseen koulutukseen on tarpeen:
 - ➔ yritykset voisivat olla aktiivisemmin mukana muodollisessa koulutuksessa
 - ➔ opiskelijoita tulisi houkutella ja heille tulisi antaa mahdollisuuksia aloittaa ja toteuttaa simuloituja ja todellisia yrittäjämäisiä pyrkimyksiä
 - ➔ opiskelijoiden pitäisi hyödyntää saatavilla olevia resursseja laajemmin lisätäkseen taustatietämystään.

Opiskelijoiden ryhmäkeskustelujen tulokset, Succubus Interactive

Tulosten validiteetti

Tähän kyselyyn osallistuneet opiskelijat edustivat erilaisia taustoja, ja he opiskelivat eri opinto-ohjelmia yliopistotasolla. Ohjelmat vaihtelivat käyttäjäkokemukseen erikoistuneista teknisistä kurseista viestintään ja yritysjohtamiseen.

Opiskelijoiden käsitykset yrittäjyydestä ja innovoinnista vaihtelivat heidän suuntautumisten mukaan. Toisilla oli vain vähän kokemusta ja he tiedostivat, että heidän täytyisi paikata aukkoja osaamisessaan ennen kuin he uskaltaisivat lähteä itsenäisiksi yrittäjiksi. Toiset pitivät itseään innovatiivisina, mutta eivät olleet kiinnostuneita aloittamaan yritystoimintaa lähiaikoina. Jotkut olivat jo koetelleet itseään kentällä ja onnistuneet.

YRITTÄJYYS JA INNOVAATIO OPINNOISSA

Yrittäjyystaidot

- Johtamistaidot
 - ➔ voimaannuttaminen
 - ➔ delegointi
 - ➔ strategian suunnittelu
- Liiketoimintataidot
 - ➔ markkinointi
 - ➔ myynti
- Pehmeät taidot
 - ➔ yhteistyötaidot
 - ➔ verkostoituminen
 - ➔ viestintä
 - ➔ ryhmänmuodostus
 - ➔ neuvottelutaidot
 - ➔ johtajuus
 - ➔ ihmissuhdetaidot

- organisointitaidot
- Asenteet / henkilökohtaiset ominaisuudet
 - tinkimättömyys
- Ajattelutapa
 - uteliaisuus
 - palveluhalukkuus

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

“Täytyy olla palveluhalua, koska se vaikuttaa verkostoon ja asiakkaisiin.”

“Organisointi on myös tärkeää, samoin delegointitaidot, hyvä johtajuus ja itsensä ympäröiminen ihmisillä, joilla on taitoja, jotka itseltä puuttuvat.”

“On tärkeää, että on utelias ja osaa etsiä tietoa. Se mahdollistaa ajan tasalla pysymisen ja tiedon ja kokemuksen hankkimisen.”

“Sosiaalisia näkökulmia tulee myös kehittää: täytyy tietää, miten suhteita solmitaan ja miten niissä toimitaan. Tämä edellyttää tiettyjä ominaisuuksia ja ihmissuhdetaitoja.”

“Tinkimättömyys on myös tärkeää ja läheisesti kytkeytynyt teemoihin. On tärkeää tietää, miten tehdä työtä sekä kommunikoida toisten kanssa laadukkaasti.”

Ideoita kouluttajille: miten oppia tarvittavat taidot koulutuksen avulla

- Osaamisvajeet, joita opiskelijat kokevat omaavansa, tulee kuroa kiinni. Erityisen tärkeää on huomioida taidot, jotka eivät kuulu opiskelijan seuraaman opetussuunnitelman sisältöön.
 - “Minulla on lainopillista ja rahoitusalan osaamista. Olen kiinnostunut teknisistä aloista, mutta niihin liittyviä taitoja on hankalaa hankkia, koska opiskelen kauppakorkeakoulussa.”
 - “Markkinoita kannattaa pitää silmällä. Meitä ei opeteta tarpeeksi arvostamaan sitä, millaista hyötyä taidoistamme voi olla yrityksille, tai opasteta arvioimaan taitojamme ja niiden markkina-arvoa.”
 - “Epäonnistuminen pitäisi nähdä eri tavalla. Pidän amerikkalaisesta mallista, joka osoittaa, ettei epäonnistuminen ole loppu vaan ponnahduslauta.”
 - “Itsensä kehittäminen ja ymmärtäminen sekä itsetuntemus mahdollistavat sen, että ymmärtää paremmin toisia ihmisiä ja elämää ja siten muiden kokemuksia ja ideoita.”

Suositteluja työkaluja ja lähestymistapoja innovoinnin ja yrittäjyyden oppimiseen:

- hyötypelit
- projektiperustainen oppiminen
- työpajat
- konferenssit
- mentorointi
- tuutorointi
- työharjoittelu
- työkokemus

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

“Valmennus ja neuvot, joiden avulla voi kehittää omia ideoitaan, olisivat kiinnostavia. Näitä voisi saada kuten esimerkiksi Entrepreneurship Network -yrittäjyydverkoston kanssa”

“Toivoisin, että opettajat järjestäisivät yrittäjien ja opiskelijoiden tapaamisia sekä yrittäjyysteemaisia konferensseja”

“Tätä voidaan toteuttaa myös innovatiivisten työkalujen avulla, kuten käyttämällä hyötypelejä ja interaktiivisia tehtäviä tai projekteja”

Yrittäjämäinen organisaatio

- “Koen, että oppilaitokseni on avoin ja minulle tämä on innovaatio, koska se ei pidä paikkaansa kaikissa oppilaitoksissa. Oppilaitokseni voisi parantaa työskentelyn rytmittämistä (kaksi päivää oppilaitoksessa, kolme päivää yrityksessä), mutta opiskelupäivät ovat keskellä viikkoa, mikä voi keskeyttää projekteja yrityksessä ja häiritä luovuutta ja yrittäjyysprosessia.”
- “Oppilaitos, jossa opiskelen, on yrittäjämäinen ja innovatiivinen, koska se auttaa opiskelijoita suoriutumaan kursseista ja ammatillisista interventioista, mikä auttaa rakentamaan osaamista ja taitoja, joita tulevana yrittäjänä tarvitsee.”
- “Se on yrittäjämäinen, muttei välttämättä innovatiivinen. Se voisi kehittyä tarjoamalla kursseja uusista teknologioista ja uusista markkinakäytännöistä sekä kirjanpidosta.”

YRITTÄJYYS URAVAIHTOEHTONA

Alan tuntemus

- koulutusjärjestelmä
 - ➔ toisen asteen oppilaitokset
 - ➔ korkeakoulu
- työkokemukset
- harjoittelut
- oman perheen kiinnostus ja osaaminen
- tiedonhalu (verkkohaut)

Uravaihtoehto

- Riippuvainen opinto-ohjelmasta
 - ➔ vaihtoehtoinen mahdollisuus liiketalouden, johtamisen ja viestinnän opinnoissa
 - ➔ luonnollinen lopputulos ammattikoulutuksessa
- “Kyllä, haluan aloittaa freelancer-työn jonkin ajan kuluttua tutkinnon suorittamisesta (kolme tai viisi vuotta myöhemmin tai nopeammin, jos mielenkiintoinen mahdollisuus tarjoutuu).”
- “Minulta puuttuu itsejohtamisen taitoja, joita tarvitaan ajanhallintaan ja toiminnan suunnitteluun.”
- “Tarvitsisin oman henkilökohtaisen tilan, tai työlle omistetun tilan, jotta voisin keskittyä ja erottaa työn ja henkilökohtaisen elämän.”
- “Lisäksi on hyvin tärkeää, että on hieman rahaa säästössä, koska freelancerina voi olla yhdessä yössä ilman työtä. Säästöt tuovat turvaa.”
- “En koe itseäni yrittäjämäiseksi, mutta ryhmätyö ja aivoriihet luokassa ovat saaneet minut orientoidummaksi.”

Työharjoittelussa saadut taidot

- ydinpätevyudet

- pehmeät taidot
- uudet taidot (eri yksiköissä jne.)
- “Etsin tehtäviä, joissa voin kehittää olemassa olevia taitojani, mutta myös laajentaa osaamistani. Toivon, että voin kehittää liiketoiminnan asiantuntijan taitojani, ihmissuhdetaitojani ja johtamistaitojani. Haluan myös oppia uusia taitoja eri yksiköissä tai tehtävissä.”

YRITTÄJYYSKOULUTUS TULEVAISUUDESSA

Yrittäjyyden ja innovaatioiden rooli koulutuksessa viiden seuraavan vuoden aikana?

- parempaa opetusta
- paremmat mahdollisuudet oppia
- yhteiskunnallisesti vaikuttavampi
- insinöörit hyötyvät enemmän kuin muut
- näitä taitoja tulisi opettaa aikaisemmin

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

“Jos minua olisi opetettu aloittamaan aiemmin, olisin todennäköisesti jo aloittanut oman yrityksen. Yrittäjyyttä tulisi opettaa aiemmin. Joissain maissa sitä opetetaan päiväkodeissa roolipelaamisen avulla. Se on todella siistiä ja mielenkiintoista. Meidän tulee muuttaa Ranskassa rahaa ympäröivät tabut.”

“Olen sitä mieltä, että viiden vuoden päästä opiskelijat ovat hyvin koulutettuja yrittäjyydessä ja kenties useat heistä haluavat perustaa oman yrityksensä riippumatta siitä, mikä heidän alansa on.”

“Olen sitä mieltä, että kehitystä tulee tapahtumaan hyvin spesifeillä aloilla kuten insinööriyössä. Sen lisäksi voidaan huomata, että startupeilla on myös mahdollisuus innovoida.”

Miten taata paras yrittäjyysuuntautunut ja innovatiivinen koulutus

- yksi ratkaisu ei sovi kaikille
- uudet oppimisalustat
- projektiperustainen oppiminen
- kokoneiden yrittäjien entistä laajempi osallistuminen
- parempia työkaluja itsensä tuntemiseen

Yrittäjien ryhmäkeskustelujen tulokset, Art Square Lab

Tulosten validiteetti

Onnistuimme tuomaan yhteen uusia yrittäjiä, kokeneita yrittäjiä suuremmista yrityksistä sekä sisäisiä yrittäjiä pankkien kaltaisista yrityksistä. Otimme yhteyttä heihin henkilökohtaisten kontaktien kautta tietäen, että heillä saattaisi olla arvokasta näkemystä aiheesta.

LIIKETOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Yrittäjyystaidot – olemassa olevat ja tarvittavat

- *kovat taidot*
 - Osallistujien mukaan kovia taitoja on helpompi oppia kuin pehmeitä. Yksittäisten taitojen tarpeellisuuden katsottiin riippuvan tehtävästä. Esimerkiksi viestintätaidot saattavat olla tärkeämpiä myyntitoiminnoissa kuin IT-tehtävissä, koska myynnissä on enemmän asiakaskontakteja.
 - Tarvittavat taidot voivat vaihdella myös sen mukaan, onko yrittäjä aloittelija vai kokenut alalla. Jotkut osallistujat pitivät tärkeänä perustietoja aiheista kuten **kirjanpito, rahoitus, verolainsäädäntö ja markkinointi**, koska monet yrittäjät perustavat yhden tai kahden hengen yrityksen. Joidenkin osallistujien mielestä tarvitaan organisointitaitoja (etenkin itsekurin kartuttamiseksi) sekä menetelmiä ja konkreettisia välineitä **epäonnistumisriskin vähentämiseksi** (liiketoimintamallinnus, Lean-menetelmä jne.). Myös esimerkiksi **neuvottelu-** ja **viestintätaidot**, oman osaamisen markkinointi, **yrityksen edustaminen**, oman ekosysteemin rakentaminen ja **yhteydenpito vertaisten kanssa** sosiaalisessa mediassa (esimerkiksi päivittämällä Instagram-tarinoita) mainittiin. Tietoisuutta ja valveutuneisuutta ajankohtaisesta ja kehittyvästä teknologiasta ja kykyä yhdistää tämä tieto luovuuteen pidettiin myös tärkeänä.
- *pehmeät taidot*
 - **Asenteesta ja ajattelutavasta** keskusteltiin laajalti. Sisäinen yrittäjyys on yrittäjyyden ohella erittäin tärkeää, ja yrittäjähenkisyyttä voi ilmaista niin yrittäjänä kuin myös työntekijänä, joka toimii osana yritystä.
 - Oikeanlainen **suhtautuminen epäonnistumiseen** on tärkeää. Sitä ei tulisi pelätä liikaa vaan pitää hyväksyä sen olevan prosessin osa, joka tuottaa tärkeää tietoa, jota voidaan hyödyntää eteenpäin mentäessä.
 - Yrittäjien **kykyä selviytyä muutoksista jokapäiväisessä ympäristössä** on kehitettävä, kuten myös heidän taitoaan joustaa, mukautua ja oppia kuinka epäonnistua nopeasti ja edullisesti hyödyntämällä **lean startup -metodologiaa**.
 - Yrittäjien tulisi hankkeidensa alkuvaiheessa olla **ennakkoluulottomia** ja hyväksyä, että heidän ideoitunsa täytyy ehkä muuttua ja kehittää markkinoiden kysynnän mukaan.
 - Yrittäjien tulisi tutustua myös muihin kuin omaan alaansa ja olla uteliaita.
 - **Johtajuus**: taito olla aidosti kiinnostunut ihmisistä, ihmiskeskeinen, kiinnostunut ongelmista ja mahdollisuuksista, tietoinen muiden potentiaalista ja pystyä hyödyntämään ryhmän vaikutusta, kyky muodostaa yhteyksiä ja vaihtaa ajatuksia muiden kanssa sekä antaa tilaa pohdinnalle.
 - Yrittäjien tulee olla **aktiivisia**, saada asiat tapahtumaan (**käytännönläheinen asenne**) ja toimia **rohkeasti**.

- Myös **luovuus** mainittiin. Jotkut suuryritysten sisäiset ohjelmat pyrkivät lisäämään luovuutta ja ovat sisällyttäneet uuden tiedon soveltamisen osaksi nykyisiä prosesseja.
- Yrittäjien tulisi kehittää **oppimistaitojaan ja oppia jatkuvasti**. Kirjojen lukeminen, elokuvien katselu, mentorointi, menestyvien yrittäjien suositusten (ja epäonnistumisten) kuunteleminen, konferensseihin ja työpajoihin osallistuminen ovat hyviä tapoja oppia.

Innovaatio liiketoiminnan kehittämisessä

- Yksi osallistujista työskentelee valmentajana tärkeässä pankkiryhmissä Luxemburgissa. Hän mainitsi, että tekniikasta tulee markkinahäirikkö pankkisektorilla seuraavan viiden vuoden aikana, mutta kukaan ei tiedä miten tämä tulee näyttäytymään. Siksi positiivista suhtautumista muutoksiin ja innovaatioihin arvostetaan yrityksen kulttuurissa, ja näitä ominaisuuksia tuetaan lukuisilla aloitteilla (esim. innovaatio- ja harjoitteluleirit, muotoiluajatteluakatemit, innovaatiolaboratoriot, tutkiminen ja aloitteiden tekeminen rahoitusteknologian markkinoilla, sekä suunnitteluajattelua, ketterää filosofiaa ja kevyiden startupien menetelmiä yhdistelevä valmennus). Tämän osallistujan mielestä yrityksen työntekijöiden tulisi ajatella yrittäjähenkisesti, mutta samanaikaisesti yrityksen tulisi kulttuurinsa kautta tukea tätä ajattelua ja näin mahdollistaa innovaatioiden syntyminen.

YLIOPISTO-YRITYSYHTEISTYÖ

Yhteistyö koulutusten tarjoajien ja opiskelijoiden kanssa

- Puhuja, joka on ollut mukana Luxemburgin kauppakamarin (Cclux) "Relation-Ecole-Entreprise"-hankkeen (REE) koulutustapahtumissa Luxemburgissa. Osana tätä aloitetta osallistuja käy Luxemburgin lukioissa ja yliopistoissa puhumassa yrittäjyydestä, yritysten perustamisesta ja yrittäjäksi ryhtymisen mahdollisuuksista. Aiheita ovat olleet esimerkiksi miksi tulla yrittäjäksi, miten aloittaa "riskittömästi" ja millainen tarkalleen olisi projekti, josta opiskelijat voisivat aloittaa. Ccluxin lisäksi osallistuja mainitsi yhdistyksen "Jonk Entrepreneuren Luxembourg asbl" (JEL), joka tarjoaa erilaisia ohjelmia, joilla nuoria perehdytetään yrittäjyyteen ja heille avataan projektinhallinnan, innovaatioiden ja yrittäjyyden toimintatapoja.
- HoE ja Cclux ovat Uni.lu -hautomon kumppaneita. Kaksi osallistujista tarjoaa valmennusta aloitteleville yrityksille.

Opiskelijoiden yrittäjyys ja innovatiivisuus

- Epäonnistumisen pelon vähentäminen ja psykologisen turvallisuuden luominen on erittäin tärkeää. Vastaaminen "mitä tehdä" -kysymyksiin, kuten miksi ja miten ryhtyä yrittäjäksi, auttaa. Hyötyä on myös siitä, että opiskelijoille kerrotaan mitä yrittäjyys on ja mistä ominaisuuksista, koviin taitoihin, työkaluihin ja menetelmiin yhdistettynä, on hyötyä alkuun pääsemisessä. Lisäksi korostettiin valmennuksen ja mentoroinnin merkitystä ja sitä, että ne tulisi yhdistää teoriaan. Opiskelijat saattavat tarvita jonkun, joka vastaa heidän kysymyksiinsä yrittäjäksi kehittymisen alkuvaiheessa.

Kohdatut haasteet

- Yrityksen avoimuus yrittäjähenkisyydelle ja työntekijöiden kokeiluille/erehtymiselle; "kokeilutila", jossa voi testata ideoita ja kehittää prototyyppejä ja jossa virheistä ei rangaista. Esimerkkinä tästä on erään pankin vastavalmistuneille tai loppuvaiheen opiskelijoille

suunnattu ohjelma, jotka nuoret voivat osallistua joustavasti erilaisiin projekteihin. Heidän odotetaan tuovan niihin uudenlaista näkökulmaa ja lisäävän innovaatioita. He voivat tehdä enemmän virheitä kuin muut työntekijät, ja usein osallistujille tarjotaan työtä yrityksessä myös ohjelman jälkeen.

Uhat ja muutostarpeet

- Jos koulutus ei muutu niin, että se kehittää opiskelijoiden tulevaisuudessa tarvitsemaa osaamista ja antaa heille tilaa tutkia, ideoita, kehittää prototyyppisiä ja kokeilla - opiskelijoilla on erittäin vähän mahdollisuuksia kehittää uusia taitoja, joita tulevaisuuden työpaikoilla tarvitaan. Tarvitaan enemmän projektikeskeistä, todellisuutta liittyvää oppimista.
- Luxemburg haluaisi itselleen ”startup-kansan” tunnuksen, mutta suurin osa sen pienyrityksistä tuodaan maahan ja paikallinen ajattelutapa (voimakas riskien välttäminen) edistää laajaa työllistymistä julkiselle sektorille ja turvallisille työurille, joihin liittyy hyvin vähän riskejä.

YRITTÄJYYSKOULUTUS TULEVAISUUDESSA

Koulutuksen tukitoimet, joita liiketoiminnan kehittäminen edellyttää

- Tehokas keino luoda psykologista turvallisuuden tunnetta olisi saada kokeneita yrittäjiä jakamaan epäonnistumisiaan. Yrittäjyys ei myöskään ole uusi asia, joten opiskelijoiden olisi hyvä tietää, mitä yrittäjyys nykyaikana tarkoittaa.
- Potentiaalisia yrittäjiä on kahta tyyppiä: ensimmäisellä on visio, ja hänen tulisi pitää kiinni siitä, uskoa siihen. Toinen oppii, miten tullaan yrittäjäksi, ja hyvä tapa oppia on kokeilla ja edetä pienin askelin: potentiaalinen yrittäjä aloittaa pienen projektin (esimerkiksi tapahtuman järjestäminen), jolla on selkeä lopputulos, oppii tekemällä ja laajentaa toimintaansa. Tällainen kokemus auttaa oppimaan, miten itse johtaa, toimii ja reagoi projektin kontekstissa.
- Tekemällä oppiminen on tärkeä osa yrittäjyyttä. Haastatellut ehdottavat visuaalisten esimerkkien käyttöä liiketoimintaprojektin luomisessa.

Yrittäjyyden ja innovaatioiden rooli koulutuksessa viiden seuraavan vuoden aikana?

- Yritysten on tulevaisuudessa ”pakko” palkata yrittäjähenkisiä ihmisiä. Tämä kattaa myös sellaiset yritykset, joilla on jo kokemusta startup-yrityksen johtamisesta (vaikka he olisivatkin oppineet omista virheistään).
- Koulutuksessa innovaatiot ovat yleensä tervetulleita, mutta niiden on liityttävä markkinoiden tarpeisiin, oltava joustavia ja edistettävä elinikäistä oppimista. Kuten (Wired-lehden) vuoden 2020 trendit ennustavat, tulevaisuudessa opiskelumme saattaa tapahtua luonnollisemmin eri ajankohtina työelämän aikana.

Opettajien ryhmäkeskustelujen tulokset, Art Square Lab

Tulosten validiteetti

Opettajat rekrytoitiin hyödyntämällä kontakteja Luxemburgin koulutussektorilla: kouluissa, yliopistoissa ja koulutushankkeissa. Osallistujiksi oli seitsemän yliopistonopettajaa ja yksi lukion (Ecole De Commerce et de

Gestion) opettaja. Heidät valittiin kiinnostuksen tai sen perusteella, että heillä oli yhteyksiä yrittäjyyskasvatukseen (joko tutkimusaiheena tai suorana yhteistyönä opiskelijoiden kanssa).

YRITTÄJYYS JA INNOVAATIO OPETUKSESSA

Innovaatio opetuksessa

- Yksi osallistuja opettaa suunnittelua hyödyntämällä teollisuuden alan projektia, jossa opiskelijat kehittävät suunnittelutyökalujen avulla ymmärrystään suunnittelun ongelmista ja selkeistä esteistä, ja kehittävät lyhyessä ajassa ratkaisuja niihin. Ajatuksena on edistää opiskelijoiden yrittäjyystaitoja tekemällä, käyttäen tukena teoreettista taustaa.
- Tarkka tärkeimpien esimerkkien tutkiminen tuottaa tietoa siitä, miten muut yrittäjät ovat pärjänneet ja mitä riskejä oli otettava menestyksen saavuttamiseksi. Tällaiset tarinat ovat tehokas keino auttaa opiskelijoita ottamaan tarvittavia riskejä. Käyttämällä aikaa prototyyppien kehittämisen harjoitteluun opiskelijat saavat mahdollisuuden oppia keinoja vähentää riskejä ja hallita niitä.
- Auta oppilaita ymmärtämään, että he ovat mielikuvituksellisempia ja luovempia kuin he uskovatkaan. Itsetuntemuksen kehittyminen on tärkeää matkalla kohti yrittäjämäistä asennetta.
- Yrittäjä tarvitsee erilaisia kokemuksia. Tekemällä oppiminen on paras tapa välittää yrittäjähenkistä ajattelutapaa. Ajatustapa välittyy opiskelijoille myös runsaan tiimityöskentelyn avulla.
- Varaa kurssin alussa aikaa persoonallisuuden tiedostamisen prosessiin. Opiskelijoiden on tiedettävä, keitä ja millaisia he ovat. Persoonallisuustestit auttavat heitä arvioimaan taipumuksiaan (erityisesti riskialttiutta vs. riskin välttämistä) ja puutteitaan. Testit antavat opiskelijoille myös käsityksen aivojensa toiminnasta. Opiskelijoille annetaan useita klassisia suunnittelutyökaluja hyödyntäviä luovia tehtäviä, jotta he ymmärtäisivät olevansa luovempia kuin he luulevat. Opiskelijoille annetaan myös työkaluja, joiden avulla he voivat arvioida, ovatko heidän ideansa ja päätöksensä yrittäjinä toivottavia, kestäviä ja toteutettavissa.
- On tärkeää luoda oppimiskulttuuri, joka antaa opiskelijoille tilaa kokeiluun ja epäonnistumiseen. Tämä sallii heidän hyödyntää luovuuttaan haastamalla itsensä turvallisissa olosuhteissa.
- Havaintojen abstrahointikerros auttaa yksinkertaistamaan ideoita.

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

Aluksi oli välttämätöntä määritellä "yrittäjyys" konseptina, koska kävi ilmi, että osallistujilla oli erilaisia käsityksiä termin merkityksestä. Osallistajat määrittelivät aluksi, mitä "yrittäjyys" heille tarkoittaa:

Yhdelle osallistujalle yrittäjyys tarkoittaa kykyä etsiä uusia, ennennäkemättömiä mahdollisuuksia, haastaa status quo, tehdä jotain uutta, olla mukavuusvyöhykkeen ulkopuolella ja olla empaattinen. Osallistuja mainitsi tieteidenväliset keskukset, joissa yrittäjyys tarkoittaa kykyä luoda uusia yhteyksiä asiantuntemuksen, tiedon ja ihmisten välille. Yrittäjä nähdään myös ratkaisuvetoisena henkilönä, jolla on pitkäjänteinen visio sekä visionääriä, joka kykenee kuvittelemaan jotain, jota ei vielä ole olemassa ja jota saatetaan jopa pitää "hulluna".

Toiselle osallistujalle yrittäjyyttä on kyky käyttää luovuutta saavuttaakseen tavoitteensa ja unelmansa resurssien asettamista rajoista huolimatta. Joidenkin mukaan se on yhdistelmä visiota ja vakaumusta (yleensä ihmisillä on vain toinen näistä). Kaikkien mukaan yrittäjyys on taipumus ja ajattelutapa, ja yrittäjässä ruumiillistuvat mielikuvituksellisuus ja halu ottaa riskejä, vaikka ne voivat johtaa tappioihin. Erään osallistujan mukaan tämä ajattelumalli kehittyy aivoissa varhaislapsuudessa. Jos sitä ei ole kehittynyt, näiden mallien avaaminen myöhemmin vie aikaa ja niitä on vahvistettava pitkään: "Vie aikaa muokata aivoja niin, että

henkilö kykenee käyttämään mielikuvitustaan ja on halukkaampi ottamaan riskejä." Näistä lähtökohdista osallistajat lähtevät yritykseensä siirtää opiskelijoilleen innovatiivista ja yrittäjähenkistä ajattelutapaa.

Palaute

Opettajat pyytävät palautetta useita kertoja käymällä epävirallisten keskusteluja esimerkiksi oppituntien jälkeen. Lisäksi opintojaksosyklin lopussa opettaja antaa opiskelijoille lomakkeen, jolla he voivat antaa palautetta suoraan opettajalle. Opiskelijoilla on myös mahdollisuus antaa muodollista palautetta yliopiston kanavien kautta. Opettajat saavat usein kurssin jälkeen opiskelijoilta sähköpostiviestejä, joissa opiskelijat kertovat, miten he käyttävät oppimiaan taitoja esimerkiksi omassa yrityksessään.

YRITTÄJYYS JA INNOVAATIO OPISKELIJOIDEN KESKUUDESSA

OPISKELIJOIDEN YRITTÄJYYS JA INNOVATIIVISUUS

- yksityisessä yliopistossa: Yliopiston muotoilu- ja yrittäjyysbrändi houkuttelee keskimääräistä enemmän yrittäjähenkisiä opiskelijoita, jotka haluavat suorittaa MBA-tutkinnon ja joilla on suuria unelmia. Tästäkin huolimatta opiskelijat voisivat olla vielä yrittäjähenkisempiä ja innovatiivisempia, jos he olisivat aloittaneet näiden taitojen oppimisen jo koulussa eikä vasta yliopistotasolla.
- Luxemburgin julkisissa yliopistoissa ja kouluissa opiskelijat ovat kaikki jossain määrin yrittäjämäisiä osallistuessaan kursseille, joissa he oppivat tekemällä. Opiskelijat ovat hyvin motivoituneita ja pitävät näistä ohjelmista. Osallistuja arvioi, että opiskelijoista 7–10 % on itse asiassa yrittäjiä tai toimii sisäisenä yrittäjänä jossakin organisaatiossa.
- Luxemburgin yliopiston yrittäjyyttä ja innovaatioita tukevat aloitteet pyrkivät siihen, että kaikki yliopiston opiskelijat oppivat yrittäjyyden tai sisäisen yrittäjyyden vaatimia taitoja (johtamis-, neuvottelu-, pitchaus- ja myyntitaitot). Osaamisen kehittämiseksi järjestetään esimerkiksi hackatoneja, innovaatio- ja ideointileirejä ja käytännönläheisiä yrittäjyyskursseja. Tarjolla on myös erityinen tohtoripolku, viikon mittainen de la Jeunesse -palvelun kanssa järjestettävä tohtorikoulutettavien ja tutkijoiden kesäkoulu ja työpajamuotoisia erikoistapahtumia, joihin osallistuu puhujia MIT-yrittäjakeskuksesta.
- Yliopistolla, Ccluxilla ja HoE:lla on tiiviit suhteet, jotka ilmenevät yhteistyönä järjestettyinä koulutusohjelmoina ja -tapahtumina ja esimerkiksi molemminpuolisen inhimillisen tuen muodossa.
- Ulkoiset kumppanit tarjoavat haasteita 16–17-vuotiaille opiskelijoille. Näiden on analysoitava esitettyjä, löydettävä ratkaisuja ja esiteltävä ne. Myös pienyritysohjelma mainitaan. BTS-opiskelijoille on tarjolla myös toinen ohjelma, joka koostuu kilpailusta, jossa heidän on kehitettävä liikeidea ja luotava liiketoimintasuunnitelma. Jotkut opiskelijat osallistuvat myös viikon harjoitteluun, joka tarjoaa heille ensikontaktin liiketoiminta-alueeseen. Yliopiston opiskelijoiden opetussuunnitelmaan kuuluu myös neljän kuukauden harjoittelu.

Kohdatut haasteet

- Yksityisissä yliopistoissa: opettajat saavat paljon tukea työpaikaltaan. Siksi heitä kehoitetaan käyttämään omia yhteyksiä, mutta niiden puuttuessa yliopisto tarjoaa sopivia kumppaneita. Yliopisto tukee myös kokonaisvaltaista kurssien kehittämistä. Yliopisto arvostaa opiskelijoiden hyvää oppimiskokemusta ja on valmis investoimaan siihen. Esimerkkinä kerrottiin yhteistyössä sairaalan kanssa järjestetystä kurssista, jolla opiskelijoita pyydettiin suunnittelemaan uudelleen

heille osoitettu sairaalan prosessi. Opiskelijat haastattelivat potilaita, analysoivat potilaiden hoitopolkua sairaalassa ja suunnittelivat sen uudelleen. Tämän pohjalta he kehittivät käyttövalmiita ratkaisuja. Sairaala kysyi, olisiko yliopisto halukas jatkamaan yhteistyötä vielä yhden lukukauden ajan, jotta ratkaisujen käyttöönotto voitaisiin viimeistellä. Jopa tässä ennennäkemättömässä tilanteessa yliopisto tuki hanketta ja loi tarvittavan lakirakenteen sen toteuttamiseksi.

- Opiskelijat ovat jumissa menneisyydessä ja heillä on ongelmia oman egonsa ja puolustusmekanismiensa kanssa. Heille keskeinen ja vaikeasti ylitettävä este on epäonnistuminen ja sen vaikutus heidän identiteettiinsä. Opiskelijoiden on vaikeaa nähdä epäonnistuminen askeleena kohti menestystä. Osallistujat mainitsivat riskin välttämisen useasti esteenä.
- Suurimmalla osalla opiskelijoista ei ole tarkkaa näkemystä siitä, millaiset ovat tämän päivän työmarkkinat ja mikä heitä odottaa. Useimmat heistä ajattelevat löytävänsä työn opintojensa päätyttyä ja pysyvänsä samassa yrityksessä seuraavat 40 vuotta. Tällainen visio lineaarisesta urapolusta ei enää vastaa todellisuutta.

YRITTÄJYYSKOULUTUS TULEVAISUUDESSA

Yrittäjyyden ja innovaatioiden rooli koulutuksessa viiden seuraavan vuoden aikana?

- Todistamme suuria askelia kaikessa, erityisesti tietotekniikassa; mutta myös vallan ja poliittisten suhteiden ympärillä, ja todistamme taloudellista ja sosiaalista muutosta. Tärkeä kysymys on, kuinka paljon tietoa pystymme vastaanottamaan erilaisista tietolähteistä, miten pystymme sisäistämään sen ja luomaan uusia yhteyksiä asioiden ja järjestämättömän, erillisen tiedon välillä. Tämän takia kriittinen ajattelutapa ja innovatiivinen mielenlaatu tulevat olemaan tärkeitä taitoja, sillä niiden avulla voi varustautua tulevaisuuteen sen suunnasta riippumatta.
- Muuttaakseen maailmaa opiskelijoiden täytyy olla tietoisempia ja psykologisesti edistyneempiä, tuntea itsensä, ja olla edistyneitä ihmisiä, joilla on korkeat moraalिनormit. Tämän osallistujan mielestä tulevaisuuden yrittäjät tulevat vaikuttamaan muihin ihmisiin ja ympäristöön. Heidän koulutuksensa pitäisi auttaa heitä tunnistamaan tämä tosiasia ja saada opiskelijat harkitsemaan käyttäytymistään ja päätöksiään. Koulutuksen tulee tuottaa yrittäjiä, jotka itsekeskeisyyden sijaan ajattelevat kokonaisvaltaisesti, järjestelmällisesti ja kestävästi.
- Opiskelijoiden on hyvä tiedostaa, että yrittäjänä tai sisäisenä yrittäjänä he voivat vaikuttaa ja edistää niitä asioita, joilla on merkitystä.
- Opiskelijoille on kerrottava yrittäjyyden haittapuolet: tasapainoisen elämäntavan ylläpitäminen saattaa olla vaikeaa, monet yrittäjät ovat pakkomielteisiä yritykseensä liittyvissä töissä, ja heidän on vaikea löytää aikaa muille asioille (ystävät, perhe, terveellinen elämäntyyli...).

Miten taata paras yrittäjyysuuntautunut ja innovatiivinen koulutus

Opettajien oikeanlainen asenne mainittiin keinona lisätä opiskelijoiden kokemusta yhdessä luomisesta, yhteistyöstä ja positiivisesta asennoitumisesta epäonnistumiseen. Sen sijaan, että harjoitettaisiin ylhäältä alaspäin suuntautuvaa pedagogiikkaa, jossa opettajan pitäisi tietää kaikki kaikesta ja opiskelijoiden tulee pärjätä itse, opettaja voi tukea yhteisöllistä luomista ja oikeaa asennetta epäonnistumiseen. Näin opiskelijan hämmentävä kysymys voi muodostaa täydellisen tilaisuuden vastauksen etsimiselle yhdessä, samalla kun opettaja voi olla tyytyväinen tietämättömydestään.

Opiskelijoiden ryhmäkeskustelujen tulokset, Art Square Lab

Tulosten validiteetti

Haastateltavat opiskelijat kutsui mukaan kauppakorkeakoulu, joka oli kiinnostunut toimimaan projektin yhdistyskumppanina. Yksi koulun oppiaineista on yrittäjyys, minkä vuoksi koulun johto päätti tehdä yhteistyötä kanssamme tämän kohderyhmän osalta.

YRITTÄJYYS JA INNOVAATIO OPINNOISSA

Yrittäjyystaidot

Pääasiassa opiskelijat yhdistävät yrittäjyyden vastuuseen ja innovaatioihin. He ajattelevat, että päätösten tekeminen ja vastuun ottaminen ovat osa yrittäjyyttä. Tärkeä osa yrittäjyyttä on myös luovuus ja se, miten keksitään uusia ideoita, vastataan käyttäjien tarpeisiin ja luodaan uusia ratkaisuja, joita ei vielä ole.

- Otan mielelläni vastuuta ja teen päätöksiä ryhmän puolesta. Se merkitsee paljon yrittäjähenkiselle mielenlaadulle, on todella tärkeää tehdä päätöksiä ja ottaa niistä vastuu.
- Pidän itselleni työskentelystä ja yksin tekemisestä, en työn teettämisestä jollakulla muulla. Vaikka työ epäonnistuisi, haluan ottaa vastuun.
- On oltava itsenäinen ja tehtävä päätöksiä.
- Olen sellainen henkilö, joka haluaa tehdä päätöksiä. Esimerkiksi ryhmätöissä minusta tuntuu mukavalta tehdä päätöksiä. Jos muut epäröivät, minä teen päätökset.
- Luulen, että monet nuoret eivät halua astua esiin, tehdä päätöksiä, kehittää omia ideoitaan. On parempi pysyä muiden takana.
- Minulle innovatiivisuus on ehkä tärkeintä.
- Haluaisin perustaa myös oman yrityksen, mutta ensin minun on vietävä koulu loppuun ja hankittava pääomaa.
- Olen mielestäni myös erittäin luova ihminen, haluan luoda uusia asioita. Haluaisin myös avata oman kaupan. Minulla on idea, mutta se ei ole konkreettinen. Tulen tänne oppimaan lisää, kuuntelemaan muita ja inspiroitumaan.
- Minäkin haluaisin oman kaupan, mutta muut ovat jo toteuttaneet ideani. Minun on löydettävä uusia innovatiivisia ideoita, koska tämä ei toimisi. Se on tällä hetkellä hieman riskialtista.

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

Opiskelijat haluavat oppia neuvottelutaitoja ja liiketoiminnan moderneja menetelmiä kuten ketterää ajattelua, muotoiluajattelua. Opiskelijat mainitsivat myös luovuuden. He pelkäävät, että koulussa hankittu tieto ei ole ajan tasalla. He haluaisivat oppia myös eri tavoin ja omalla oppimistyyllillään. Opiskelijat mainitsivat, että yhteistyön ja vertaisoppimisen avulla he voisivat oppia enemmän. He haluaisivat välttää oppilaitoksissa jo olemassa olevia siloja (erikoisalut) ja sekoittaa opiskelijaryhmiä. Näin he voisivat jakaa erilaisia taitojaan ja osaamistaan ja tekemään yhteistyötä joissain projekteissa. Myös verkostoitumistaidot ovat tärkeitä, samoin kuin kyky etsiä potentiaalisia yhteistyökumppaneita. Täytyy myös osata kehittää ideoita ja rakentaa yrityksiä.

Huomasin, että koulu on melko hyvä, myyntiopetus on hyvää.

Haluaisin uudempia lähestymistapoja, kuten tällä verkkokurssilla, myös omassa koulussani. Tietoa tuotteista. Päivitettyä tietoa.

Ehkä... Meillä on 3 erilaista osastoa. Mutta meidän pitäisi tehdä yhteistyötä, tehdä projekteja yhdessä. Minulla on enemmän taitoja markkinoinnissa, mutta tarvitsen ihmisiä muilta osastoilta. Olisi hienoa oppia toinen toisiltamme. Muilla on erilaisia taitoja ja osaamista.

Siilojen rikkominen!

Osastojen sekoittaminen olisi mielenkiintoista, joidenkin projektien tekeminen yhdessä. Ei ainoastaan omassa luokassa, olin melko tyytyväinen tiimiini...

Sitä on apua tulevaisuudessa, se luo synergioita.

Kyse on myös verkostoitumisesta. Se on myös oppimista. Tiimin rakentamisesta.

YRITTÄJYYS URAVAIHTOEHTONA

Uravaihtoehto

Jotkut opiskelijoista olivat jo yrittäjiä, joilla on ensimmäinen oma yritys, toiset olivat mukana vanhempiensa liiketoiminnassa. Lähes kaikki heistä näkevät liiketoiminnan käynnistämisen mahdollisena tulevaisuudessa (koska he opiskelevat kauppakorkeakoulussa).

Taidot, joita yrittäjäksi tuleminen vaatii

Suurin osa haastatelluista opiskelijoista piti ongelmien hallintaa ja ongelmanratkaisua avainosaamisena. Tähän kategoriaan kuuluivat myös markkinoiden muutoksiin vastaaminen ja kyky sopeutua. He mainitsivat kahdenlaisia taitoja: pehmeät taidot kuten johtajuus, neuvottelutaidot, itsevarmuus, riskienhallinta, mutta myös kovat taidot kuten numerot, budjetin hallinta, tuotanto jne. Yksi keskeisistä osaamisalueista/taidoista oli uteliaisuus ja kyky asettaa itsensä asiakkaiden asemaan.

On oltava itsevarma, itsevarma, käsiteltävä ongelmia. Kun johdat yritystä, sinulla on paljon ongelmia.

Sinun on oltava mukautuva, hyvä myyntihenkilö.

Johtajuus, karisma, numerot, sinun on tunnettava numerot, markkinointi.

Älä pelkää ottaa riskejä. Voit oppia muiden virheistä.

Yrityksen luominen vaatii paljon rahaa. Alussa on melko monimutkaista saada rahaa, kun olet nuori.

Täytyy olla utelias, avoin, etsiä ja omata käsitys siitä, mitä on olemassa.

Opi asettamaan itsesi asiakkaan ajatuksiin nähdäksesi, onko tuotteesi hyvä tai käytetäänkö sovellustasi.

Työharjoittelussa saadut taidot

Käytännönläheinen lähestymistapa oli opiskelijoiden mainitsemissa tärkeimpiä keinoja kehittää yrittäjyysosaamista. Yleisesti ottaen he haluavat oppia tekemällä. Kyseessä voi olla heidän oma projektinsa, koulun projekti tai harjoittelu, mutta opiskelijat olivat huomanneet, että heille paras tapa oppia on tekeminen ja kokemuksen saaminen.

Yrityksessä harjoittelujakson aikana. Se on paras tapa oppia.

Kehitä oma projekti, vaikka Instagramissa. Yritä rakentaa verkkosivusto, myydä yksi tuote.

Uskon, että voit oppia enemmän epäonnistumalla kuin koulussa. Sinun täytyy yrittää, niin opit.

Opi virheistä.

Opiskelijoille tärkeintä on mahdollisuus oppia, olla mukana konkreettisissa projekteissa, saada tehtäviä ja oppia tekemällä asioita. Jotkut heistä mainitsivat, että valitettavasti jaksot (työharjoittelussa) eivät aina ole tehokkaita, koska usein et ole mukana missään konkreettisessa projektissa etkä saa koulutukseesi liittyviä

tehtäviä (lähinnä teet hallinto- tai tukityötä). Yksi opiskelijoista kuitenkin mainitsi, että tässä vaiheessa on loistava tilaisuus tarkkailla, oppia kuinka pomo johtaa tiimiä ja nähdä, miten ihmiset ratkaisevat ongelmia.

"Minulla on opiskelijatyö. Työskentelen siellä joka viikko. Opin paljon. Se on vain vaatekauppa. En pidä yksinkertaisista opiskelijatöistä, minun on saatava tehdä työtä muiden tavoin. Opin paljon, kuinka varastoidaan, miten puhua ihmisten kanssa, rahastaa, käsitellä tuloja, avata ja sulkea liike. Ja isompi asia, jonka myös opin, on ajatella asiakkaan tavoin. Täytyy mennä asiakkaiden luokse, kysyä tarvitsevatko he apua, opastaa heitä. Jos joku sanoo ei, tunnet itsesi torjutuksi, mutta jatkat. Tämä auttaa minua paljon! Harjoittelujaksot ovat tärkeitä, työssäoppiminen on todella rakentavaa!"

Harjoittelujaksolla on tärkeää tarkkailla, miten ihmiset käyttäytyvät, mitä pomo tekee, miten hän johtaa.

Tarkkailisin ihmisiä, mikä tekee heistä onnellisia. Miten pomo kohtelee ihmisiä. Aion oppia tästä. Havainnointi on mielenkiintoista.

YRITTÄJYYSKOULUTUS TULEVAISUUDESSA

Miten taata paras yrittäjyysuuntautunut ja innovatiivinen koulutus

Kaikki haastatellut opiskelijat olivat tyytyväisiä koulun ohjelmaan ja työkaluihin. He mainitsivat muutaman ohjelman, jotka ovat hyviä esimerkkejä oppimismenetelmistä (kansalaisjärjestön kanssa toteutettu Jonk-yrittäjäohjelma, jossa he voisivat työskennellä oman projektinsa parissa). Opiskelijat todella arvostavat työtä konkreettisten projektien parissa ja kaipaavat haasteita, joita he voivat ratkaista. Jotkut opiskelijoista mainitsivat kilpailun yhtenä motivaattorina. Myös yhteistyö ulkopuolisten kumppaneiden kanssa mainittiin tärkeänä osana oppimista (kansalaisjärjestöjen ohjelmat, koulun ulkopuolisille ihmisille pidetyt esitelmät, yhteistyö ulkopuolisten toimijoiden kanssa).

Luulen, että koulut tekevät sitä parhaillaan. Kaupankäynti ja hallinnointi, on oltava avoin ihmisille, on puhuttava, pidettävä esityksiä, työskenneltävä monien ihmisten kanssa ja vaihdettava ryhmiä. Se on kuin työelämä. Siinä on paljon tiimityötä.

Mielestäni Jonk Entrepreneur -hanke oli hieno. Se oli konkreettisempi, käytännöllinen.

Myös kilpailu oli mukavaa, ryhmätyötä. Pääsin työskentelemään jonkin konkreettisen parissa pelkän teorian sijaan.

Tarvitset apua muilta, sinun täytyy pyytää apua, soittaa ihmisille. Näet enemmän liike-elämää. Koulussa seuraat enimmäkseen opiskelijoita.

Minun piti luoda 50-vuotisjuhlavuoden projekti, soittelin ihmisille jne. Se ei ollut todellista, mutta se oli hyvin stressaavaa ja hauskaa.

Se tulee olemaan koulun sisäankäynnillä, siellä on avoimia konsertteja, tapahtumia lapsille.

Minulla oli paljon kontakteja koulujen ulkopuolella.

Esitelmä koulun ulkopuolelta tuleville ihmisille. Teemme esityksen tuoton laskemisesta, ja esitys on pidettävä koulun ulkopuolisille ihmisille. Se voi auttaa myös kehittämään itseluottamusta.

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

Pääasiallisena tietolähteenä mainittiin internet. Monet opiskelijoista etsivät tietoa sosiaalisesta mediasta ja YouTubeista. Elokuvat, videoklipit ja videot ovat heidän mielestään vuorovaikutteisempia. Opiskelijoille on tärkeää myös yhteisö, jossa he voivat vaihtaa ja jakaa tietoa (muutama ihminen mainitsi Facebook-ryhmät). Jotkut heistä mainitsivat myös vanhempansa roolimalleina, joilta he ovat oppineet paljon, joiden tekemistä he ovat seuranneet, ja joskus vanhemmat ovat myös kannustaneet heitä perustamaan oman yrityksen.

Liite 6 – Tulokset / MSS, Islanti

Yrittäjien ryhmäkeskustelujen tulokset, MSS

Tulosten validiteetti

Vísir: Yksi Islannin suurimmista kalayrityksistä, joka on alan kärkeä tekniikassa, yrittäjyydessä, tuotannossa ja tuotekehityksessä. Yrityksen tavoitteena on käyttää 100 % saaliistaan ja kehittää uusia tuotteita jätteestä.

Yarm: Yrittäjä, joka oli kiinnostunut suunnittelemaan ja tekemään käsitöitä alusta loppuun, materiaalinaan islantilainen villa. Nyt hän myy tuotteitaan maailmanlaajuisesti.

Hjá Höllu: Yrityksen taustalla on nainen, joka hoiti pieniä lapsiaan kotona. Hän oli erittäin kiinnostunut terveellisestä ruoasta ja alkoi valmistaa omassa keittiössään ruokaa, jota myi yrityksille. Nykyisin hänellä on kaksi ravintolaa ja hän myy yrityksille päivittäin tuhansia aterioita.

Sininen laguuni: Yksi maailman 25 ihmeestä. Noin 400 000 Islannissa vierailevaa turistia (80 % turisteista) vierailee Sinisellä laguunilla.

Hreyfisport: Kuntosali ja kuntoutuskeskus, joka keskittyy yksilölliseen hoitoon ja tukeen. Yritys myös myy hyvinvointia edistäviä laitteita ja tuotteita.

RATA: Toimii mentorina startup-yrityksille ja yrittäjille, jotta nämä voivat kehittyä ja rakentaa menestyviä yrityksiä.

Nämä yritykset valittiin, koska ne ovat toimivia esimerkkejä hyvistä käytännöistä ja osoittavat, kuinka yksi idea voi johtaa suureen ja menestyvään yritykseen. Ne ovat myös keskenään erilaisia ja antavat käsityksen Islannin Sudurnesin työympäristöstä.

Projektin kaksi islantilaista jäsentä vierailivat kaikissa mainituissa yrityksissä.

LIIKETOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Yrittäjyystaidot – olemassa olevat ja tarvittavat

- avoimuus
- ryhmätyötaidot
- kyky kuunnella muita
- kyky asettaa tavoitteita ja tavoitella niitä
- ajanhallinta
- kärsivällisyyttä ja voimavaroja tutkimukselle
- joustavuus
- kyky noudattaa aikatauluja
- järjestelykyky
- resilienssi
- intohimo
- tiedonjano
- kriittinen ja luova ajattelu

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

Intohimo projektia kohtaan on kaikki kaikessa, jos odotat hyviä tuloksia.

Kuuntele ja opi ihmisiltä, joilla on kokemusta ja tietoa, jota sinulla ei ole.

Vahvan verkoston rakentaminen on menestyksen kannalta erittäin tärkeää.

Innovaatio liiketoiminnan kehittämisessä

- anna ihmisille aikaa ja tilaa
- kehitä uusia tuotteita
- anna tukea ja motivoi
- hyödynnä uutta teknologiaa
- kouluttaudu

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

Yritykset voivat tukea ja auttaa rakentamaan vahvaa verkostoa.

Ole avoin uusille ideoille, kuuntele henkilökuntaa, rakenna luottamusta ja motivoi luovaa ajattelua.

Seuraa liiketoiminta-alueesi innovaatioita - katso, mitä muut tekevät.

YLIOPISTO-YRITYSYHTEISTYÖ

Yhteistyö koulutuksen tarjoajien ja opiskelijoiden kanssa

- Yritysten koulutuskulttuuri
- Yliopiston osallistuminen markkinoinnin, henkilöstöressurssien, biotekniikan jne. harjoitteluihin

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

• Yhteistyö koulujen ja yliopistojen kanssa on tärkeä keino henkilökunnan voimaannuttamisessa. Se voi jopa johtaa uusiin ideoihin ja tuotteisiin.

Opiskelijoiden yrittäjäys ja innovatiivisuus

- Uusi tuote kalasta (kalaöljy)
- Käyttöasteen kasvattaminen - kalajätteestä saatu tuote.

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

"Kaikkien ei tarvitse olla innovaattoreita. On olemassa uhka, että innovaattori ei työskentele sinulle pitkään, koska hän löytää jotain uutta. "

Kohdatut haasteet

- Joustavuus
- Rahoitus
- Ajanhallinta
- Stressin hallinta
- Realismi

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

"Rahaa ei tule heti ensimmäisenä päivänä. Opeta opiskelijoille sitkeyttä ja realismia osana yrittäjäyiskoulutusta."

"Ei ole oikein kertoa opiskelijoille vain tarinoita hyvin onnistuneista projekteista. Heidän on tiedettävä myös yrittäjäyden haasteista ja vaikeuksista. Yrittäjäys on yksi haastavimmista töistä, joita he voivat valita."

Uhat ja muutostarpeet

- Neljäs teollinen vallankumous
- Markkinat
- Vihreä energia
- Kuluttajatietoisuus
- Digitaaliset taidot
- Kielitaito

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

Neljännän teollisen vallankumouksen aikana sekä työ- että henkilökohtaisessa elämässä tapahtui paljon muutoksia. Se tuo yrittäjille enemmän mahdollisuuksia ja jopa haasteita uusien ideoiden kehittämiseen ja sen jalostamiseen liiketoimintamahdollisuudeksi.

Opiskelijoilla on oltava hyvä kielitaito ja kattavat digitaaliset taidot.

YRITTÄJYYSKOULUTUS TULEVAISUUDESSA

Koulutuksen tukitoimet, joita liiketoiminnan kehittäminen edellyttää

- Luova ajattelu
- Miten työskennellään osana tiimiä
- Liiketoimintasuunnitelman teko
- Kielitaito
- Miten verkostoidutaan
- Projektinhallinta
- Rahoitus
- Markkinoiden ymmärtäminen
- Hyvät digitaaliset taidot

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

On tärkeää osata työskennellä tiimissä. Se antaa yrittäjälle enemmän mahdollisuuksia, ja idea onnistuu todennäköisemmin.

Ilman intohimoa yrittäjä ei todennäköisesti onnistu. Koulutuksessa on tärkeää auttaa ihmisiä säilyttämään intohimonsa.

Yritysten ja yrittäjien esittely opiskelun aikana auttaa opiskelijoita ymmärtämään, millaista on "todellisessa maailmassa."

Yrittäjyyden ja innovaatioiden rooli koulutuksessa viiden seuraavan vuoden aikana?

- Enemmän ymmärrystä
- Liiketoiminnan kehittäminen
- Tuotekehitys

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

On erittäin tärkeää, että opiskelijat, yritykset ja koulut ymmärtävät, mikä merkitys innovaatiolla ja yrittäjyydellä on.

Yrityksille tärkeää, että ne voivat palkata henkilöstöä, joka osaa ajatella luovasti, koska se lisää yrityksen mahdollisuuksia menestyä.

Opettajien ryhmäkeskustelujen tulokset, MSS

Tulosten validiteetti

Opettajat olivat kolmesta koulusta ja heidän tehtävänsä osana opetussuunnitelmaa on opettaa ja motivoida nuoria. Työvoimahallinnon lisäksi heiltä ostavat kurseja yksityishenkilöt, joilla on yritysidea, jota he haluavat kehittää.

Rata on yksityiskoulu, joka opettaa ja tukee pääasiassa startup-yrityksiä.

MSS Elinikäisen oppimisen keskus

FS College of Sudurnes (yhtenäiskoulu)

Tapasimme kaikkien opettajien kanssa, keskustelimme ja esittelimme heille CDTMOOC-projektia. Jokaisessa keskustelussa opettajat mainitsivat, kuinka tärkeää on löytää ja tukea opiskelijoita, joilla on kiinnostusta ja intohimoa yrittäjyyteen ja innovaatioon. Luovan ajattelun stimulointi on tärkeää aloittaa jo varhain peruskouluissa.

YRITTÄJYYS JA INNOVAATIO OPETUKSESSA

Innovaatio opetuksessa

- Esittele opiskelijoille paljon hyviä ideoita.
- Luo hyvä ilmapiiri.
- Järjestä työpajoja.
- Pidä aivoriihiä.
- Kannusta ryhmätyöhön.
- Hyödynnä internetiä (Google, YouTube) tiedonhaussa.
- Nauti koulutusohjelmasta.
- Verkostoidu.
- Auta opiskelijoita "avaamaan mielensä ja katsomaan sisälle".

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

"Kerro opiskelijoille kärsivällisyyden voimasta."

"On tärkeää keskustella muiden kanssa innovaatioista ja yrittäjyydestä."

Palaute

- Opiskelijoilta
- Ei kurinpito-ongelmia
- Opiskelijoille osoitettu kysely
- Opiskelijoiden saavutukset

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

Kaikki opettajat sanoivat, että luovaan ajatteluun tarvitaan positiivinen ilmapiiri ja tuki.

YRITTÄJYYS JA INNOVAATIO OPISKELIJOIDEN KESKUUDESSA

Opiskelijoiden yrittäjyys ja innovatiivisuus

- Opiskelijat ovat erittäin luovia.
- Heillä on kiinnostusta.
- Opettajien kiinnostus ja intohimo ovat tärkeitä.

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

"Aluksi annoin opiskelijoille arvosanoja 5–7. Nyt he saavat arvosanoja 8–10. Ero on kurssin alun ja lopun välillä. Olemme voittaneet kilpailuja kolmena vuotena peräkkäin."

- Marel Masterpiece solutions
- University of Reykjavík
- BOXID: kilpailu

Kohdatut haasteet

- Idean saaminen
- Idean toteuttaminen käytännössä – projektin aloittaminen
- Verolainsäädäntö
- Opiskelijoiden nykyinen taloudellinen tila

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

"Opettajan on oltava motivoitunut ja luova vaikuttaakseen opiskelijoihin."

"Koulujen ja yritysten välinen yhteistyö on tärkeää."

YRITTÄJYYSKOULUTUS TULEVAISUUDESSA

Yrittäjyyden ja innovaatioiden rooli koulutuksessa viiden seuraavan vuoden aikana?

- Opettajien on opittava ja käytettävä uusia tekniikoita ja ideoita opetuksessa.
- Innovaatioiden ja yrittäjyyden opettamiseen kouluissa pitää käyttää enemmän aikaa.
- Niiden tulisi olla osa koulutusta kaikilla tasoilla.

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

"Opettajien ja koulujen johdon on ymmärrettävä innovaatioiden ja yrittäjyyden merkitys yhteisölle."

"Ratkaiseva tekijä kaikessa koulutuksessa."

Miten taata paras yrittäjyysuuntautunut ja innovatiivinen koulutus

- Lisää taidekasvatusta
- Digitaalisten taitojen parantaminen
- Yhteistyö yritysten kanssa
- Joustavuus
- Lisääntynyt opettajien uudelleenkoulutus

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

"Kaikki olivat yhtä mieltä siitä, että liian monet opettivat näissä koulutuksissa ilman kunnan kokemusta ja koulutusta."

"Opettajalla on oltava intohimoa myös innovaatioihin ja yrittäjyyteen."

Opiskelijoiden ryhmäkeskustelujen tulokset, MSS

Tulosten validiteetti

Kaksi kohderyhmää: yhdessä oli viisi henkilöä MSS:stä ja toisessa viisi College of Sudurnesista (FS). MSS:n opiskelijat olivat kolme viikkoa suorittamassa yrittäjyyskurssin loppupuolella, ja FS:n opiskelijat olivat innovaatioita ja yrittäjyyttä käsittelevällä kurssilla.

Käytimme englannin- ja islanninkielistä haastattelukehystä. Haastattelu noudatti kehystä.

YRITTÄJYYS JA INNOVAATIO OPINNOISSA

Yrittäjyystaidot

- Uteliaisuus
- Muotoiluajattelu
- Luovuus
- Aloitteellisuus
- Koulutus alalla, josta opiskelijat ovat kiinnostuneita
- Kiinnostus
- Viestintätaidot
- Ratkaisukeskeisyys

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

Perheen ja ystävien tuki on tärkeää.

On tärkeää voida esittää kysymyksiä ihmisille, joilla on tietoa ja kokemusta.

On tärkeää olla kärsivällinen ja osata oppia virheistä.

Yrittäjämäinen instituutio

- Miðstöð símenntunar á Suðurensjum
- Fjölbautaskóli Suðurnesja

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

"Vietän useita tunteja tutkien internetiä käyttäen Googlea ja YouTubea."

YRITTÄJYYS URAVAIHTOEHTONA

Alan tuntemus

- Työn kautta
- Itsenäinen tiedonhaku internetissä
- Kysymysten esittäminen
- Koulutuksen kautta

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

"Minusta on mukava käydä yrityksissä tai tavata yrittäjiä ja esittää kysymyksiä ja oppia."

Uravaihtoehto

- Oman yrityksen omistaminen
- Johtajana toimiminen hyvässä yrityksessä
- Tilaisuus saada monia mahdollisuuksia elämässä ja työssä

- Mahdollisuus seurata omaa intohimoa

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

"Kotimaassani (Puolassa) minulla ei ole ollut mahdollisuutta seurata unelmaani ryhtyä yrittäjäksi."

Taidot, joita yrittäjäksi tuleminen vaatii

- kiinnostus
- koulutus
- itsetuntemus
- hyvä itseluottamus
- markkinointiosaaminen
- positiivinen asenne
- intohimo
- kielitaito

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

"Avainasemassa ovat kiinnostus, asiantuntemus ja hyvät viestintätaidot."

Työharjoittelussa saadut taidot

- asiantuntemus
- mahdollisuus esittää kysymyksiä
- "tekemällä oppiminen"

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

Kokemus työelämästä on tärkeää.

YRITTÄJYYSKOULUTUS TULEVAISUUDESSA

Yrittäjyyden ja innovaatioiden rooli koulutuksessa viiden seuraavan vuoden aikana?

- Maan kasvu 2000-luvulla on tärkeää.
- Ympäriämme on yhä enemmän teknisiä ja digitaalisia asioita.
- Koulutukseen ja työelämään tarvitaan lisää joustavuutta.

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

Kaikille on hyväksi oppia innovaatioita ja yrittäjyyttä lapsuudesta lähtien.

Miten taata paras yrittäjyysuuntautunut ja innovatiivinen koulutus

- opettamalla luovaa ajattelua koulussa alusta asti
- "opettamalla opettajia"
- Tekemällä yhteistyötä yritysten kanssa.

Täydentäviä kommentteja ja ehdotuksia:

"Joskus on vaikea seurata unelmaansa ja se vie yleensä aikaa, mutta se on sen arvoista."

Liite 7 – CDTMOOC-projektin partnerimaiden sijoittuminen digitaalitalouden ja -yhteiskunnan indeksille (Digital Economy and Society Index DESI) 2019

Lähde: Digital Economy and Society Index (DESI), 2019 Country Report, Finland

Euroopan komissio seuraa jäsenvaltioiden digitaalista kilpailukykyä Digitaalitalouden ja -yhteiskunnan indeksin (Digital Economy and Society Index) DESI-raporttien avulla. Seuranta on tehty vuodesta 2015. DESI-maara- ja -raportit tuovat yhteen kvantitatiiviset todisteet DESI-indikaattorien viidestä ulottuvuudesta maakohtaisiin käytäntöihin ja parhaisiin käytäntöihin. Temaattisesti jaotelluissa luvuissa esitetään analyysi laajakaistayhteyksistä, digitaalisista taidoista, internetin käytöstä, yritysten digitalisaatiosta, digitaalisista julkisista palveluista, tieto- ja viestintäteknikan alasta ja sen tutkimukseen ja kehitykseen käytetyistä kustannuksista Euroopassa. Raporttiin kuuluu myös selvitys Horisontti 2020 -rahoituksen käytöstä jäsenvaltioissa.

Suomi sijoittuu vuoden 2019 DESI-indeksillä ensimmäiselle sijalle EU:n 28 jäsenvaltion joukossa pisteillä 69,9. Sen kokonaistulos ylittää selvästi EU:n keskiarvon 52,5, mikä nostaa Suomen ensimmäistä kertaa EU:n digitaaliseksi johtajaksi. Maan inhimillinen pääoma on yksi sen vahvimmista kilpailueduista: 76 % väestöstä on vähintään digitaaliset perustaidot, mikä on huomattavasti EU:n keskiarvon (57 %) yläpuolella.

Luxemburg sijoittuu kuudenneksi 28:sta EU:n jäsenvaltiosta Euroopan komission vuoden 2019 DESI-raportissa. Inhimillisessä pääomassa maa on kolmannella sijalla, mikä on parannusta edellisvuodesta. Digitaaliset ja ohjelmistojen perustaidon omaavien henkilöiden prosenttiosuus ylitti selvästi EU:n keskiarvon vuonna 2017 (maa sijoittui ensimmäiseksi), kun taas tieto- ja viestintäteknikan asiantuntijoiden osuus kokonaistyöllisyydestä on noussut viiteen prosenttiin ja ylittää selvästi EU:n 3,7 prosentin keskiarvon.

Ranska sijoittuu 15. sijalle 28:sta EU:n jäsenvaltiosta vuoden 2019 DESI-raportissa. Ranskan korkeimmat osasijoitukset ovat inhimillisen pääoman (suhteessa suuri osa tieto- ja viestintäteknikan asiantuntijoista on naisia ja digitaaliset taidot ovat korkealla tasolla), ja digitaalisen tekniikan integroinnin (suuri osa ranskalaisista yrityksistä jakaa tietoja sähköisesti tai

hyödyntää massadata-analyysijä) alueilla. Kuluneen vuoden aikana Ranska on toteuttanut useita tärkeitä aloitteita digitalisaation tukemiseksi, mukaan lukien maan suunnitelma digitaalisen syrjäytymisen torjumiseksi ("Plan National pour un Numérique Inclusif"). Digitaalisen koulutuksen rahoitukseen on osoitettu erityinen investointisuunnitelma ("Plan d'investissement dans les compétences"), pk- ja mikroyritysten digitaalisuuteen siirtymistä ("France Num") tukemaan on aloitettu uusi kansallinen hanke, ja maa on kehittänyt kansallisen tekoälystrategia ja aloittanut useita hankkeita julkisten palvelujen nykyaikaistamiseksi digitalisaation avulla.

Italia on 24. sijalla EU:n 28 jäsenvaltiosta vuoden 2019 DESI-raportissa. Maa sijoittuu suhteellisen hyvin saavutettavuuden ja digitaalisten julkisten palvelujen osalta. Kolme kymmenestä ihmisestä ei kuitenkaan vielä ole säännöllisiä internet-käyttäjiä, ja yli puolelta väestöstä puuttuu edelleen digitaaliset perustaidot. Digitaalisten taitojen puute näkyy myös verkkopalvelujen vähäisenä käyttönä. Toisaalta italialaiset yritykset saavat muita parempia tuloksia sähköisen tiedonjako-ohjelmiston ja sosiaalisen median käytössä.

Islanti ei ole listalla, ja viimeisimmät tiedot ovat vuodelta 2015. Tuolloin maa suoriutui yli Euroopan keskiarvon saavutettavuudessa ja internetin käytössä, kun taas digitaalisen tekniikan integrointi ja inhimillinen pääoma olivat Euroopan keskiarvoa. Digitaalisten julkisten palvelujen osalta Islanti alitti eurooppalaisen keskiarvon.

IX. Kiinnostavia linkkejä

- [Tärkeimmät havainnot vuoden 2019/2020 GEM Italia -raportista](#)
- [Yrittäjyys Luxemburgissa: positiivisia käsityksiä ja epäonnistumisen pelkoa](#)
- [USASBE:n yrittäjyyskasvatuksen podcast](#)

X. Viitteet

- Antonaci, A., Dagnino, FM., Ott, M., Belloti, F., Berta, R., De Gloria, A., Lavagnino, E., Romero, M., Usart, M., & Mayer, IS. (2015). A gamified collaborative course in entrepreneurship: Focus on objectives and tools. *Computers in Human Behavior*, 51 (Osa B, lokakuu), 1276–1283. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2014.11.082>
- Blenker, P. & Dreisler, P. & Kjeldsen, J. (2006). Entrepreneurship Education – the New Challenge Facing the Universities – A Framework or understanding and development of entrepreneurial university communities. Working paper 2006-02.
- Bosma, N., Hill, S., Ionescu-Somers, A., Kelley, D., Levie, J., Tarnawa, A. Global Entrepreneurship Monitor, 2019/2020 Global Report. Global Entrepreneurship Research Association, London Business School, Regents Park, London NW1 4SA, UK ISBN (painettu): 978-1-9160178-2-5
- Fayolle, A. (2006). Essay on the Nature of Entrepreneurship Education. Paper presented at the International Conference Entrepreneurship in United Europe – Challenges and Opportunities, Sunny Beach, Bulgaria.
- Gibb, A. (1996). Entrepreneurship and small business management – can we afford to neglect them. *British Journal of Management*, 7, 13.
- Gibb, A. (2005). The Future of Entrepreneurship Education – Determining the Basis for Coherent Policy and Practice? Teoksessa: Kyrö, P. & Carrier, C. *The Dynamics of Learning Entrepreneurship in a Cross-cultural University Context*, Entrepreneurship Education Series 2/2005. Hämeenlinna, University of Tampere, Research Centre for Vocational and Professional Education, 44–67.
- Gibb, A. A., Hannon, P., Price, A., & Robertson, I. (2010). 3EP – A Compendium for Pedagogies for Teaching Entrepreneurship. Viitattu 11. maaliskuuta 2020.
- Hautala, Vesa & Paasio, Kaisu (2016) Developing Entrepreneurial Education Skills in HE Teachers: Lessons Learned in IDEATE project. Teoksessa INTED2016 Proceedings. 10th International Technology, Education and Development Conference. Valencia, Spain. 7.–9. maaliskuuta 2016. IATED
- Hytti, U. (toim.) (2002). State-of-Art of Enterprise Education in Europe – Results from the Entredu project. Kirjoittanut yhteistyössä Kuopusjärvi, P. & Vento-Vierikko, I. & Schneeberger, A. & Stampfl, C. & O’Gorman, C. & Hulaas, H. & Cotton, J. & Hermann, K. Julkaistu osana Euroopan komission Leonardo da Vinci-ohjelman Entredu-projektia: Turku, Finland.
- Hytti, U. and O’Gorman, C. (2004), "What is "enterprise education"? An analysis of the objectives and methods of enterprise education programmes in four European countries", *Education + Training*, Vol. 46 No. 1, s. 11–23. <https://doi.org/10.1108/00400910410518188>
- Hytti, U., Stenholm, P., Heinonen, J., Seikkula-Leino, J. (2010) Perceived learning outcomes in entrepreneurship education. The impact of student motivation and team behaviour. *Education + Training* Vol. 52 No. 8/9, 2010 s. 587–606. Emerald Group Publishing Limited 0040-0912 DOI 10.1108/00400911011088935

Lackéus, Martin (2015) Entrepreneurship in Education: What, why, when, how. Entrepreneurship360 Background Paper. OECD.

Pittaway, L., & Cope, J. (2007). Simulating Entrepreneurial Learning: Integrating Experiential and Collaborative Approaches to Learning. *Management Learning*, 38(2), 211–233. <https://doi.org/10.1177/1350507607075776>

Reynolds, P. D., Hay, M., & Camp, S. M. (1999). Global Entrepreneurship Monitor: Executive Report. Kaufman Centre for Entrepreneurial Leadership, 3.

Räty, H., Komulainen, K., Hytti, U., Kasanen, K., Siivonen, P., Kozlinska, I. (2018). University students' perceptions of their abilities relate to their entrepreneurial intent. *Journal of Applied Research in Higher Education* Vol. 11 No. 4, 2019 s. 897–909 Emerald Publishing Limited 2050-7003 DOI 10.1108/JARHE-07-2018-0119

Sarason, Y. & Dean, T. & Dillard, J.F. (2006). Entrepreneurship as Nexus of Individual and Opportunity: A Structuration View. *Journal of Business Venturing*, No. 21, 286–305.

Shane, S. (2003). *A General Theory of Entrepreneurship. The Individual-Opportunity Nexus*. Edward Elgar Publishing, Inc.UK

Shane, S. & Venkataraman, S. (2000). The Promise of Entrepreneurship as a Field of Research. *Academy of Management Review*, 26 (1), 13–17.

Tenenbaum, G., Naidu, S., Jegede, O. and Austine, J. (2001), "Constructivist pedagogy in conventional on-campus and distance learning practice: an exploratory investigation", *Learning and Instruction*, Vol. 11 No. 2, s. 87–111.

Muotoilemassa Euroopan digitaalista tulevaisuutta, politiikkaa, maiden suorituskykyä digitalisoinnissa <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/countries-performance-digitisation>

Yrittäjyysopettajien yrittäjyysblogi, jonka on perustanut USASBE:n puheenjohtaja Doan Winkel <https://www.teachingentrepreneurship.org/>

	<p>CDTMOOC projekti on yhteisrahoitettu Euroopan Unionin Erasmus+ -ohjelmasta.</p> <p>Julkaisu heijastaa tekijänsä mielipiteitä, eikä Komissiota voida pitää vastuullisena informaation uudelleenkäytöstä.</p>
	<p>”Turkimustulos 1 Tiedonhankintaraportti” on kehitetty Erasmus+ -projekti CDTMOOC aikana ja on julkaistu Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International (CC BY-SA 4.0) lisenssillä.</p> <p>Erasmus+ projekti 2019-1-FI01-KA203-060718</p> <p>Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License</p>